

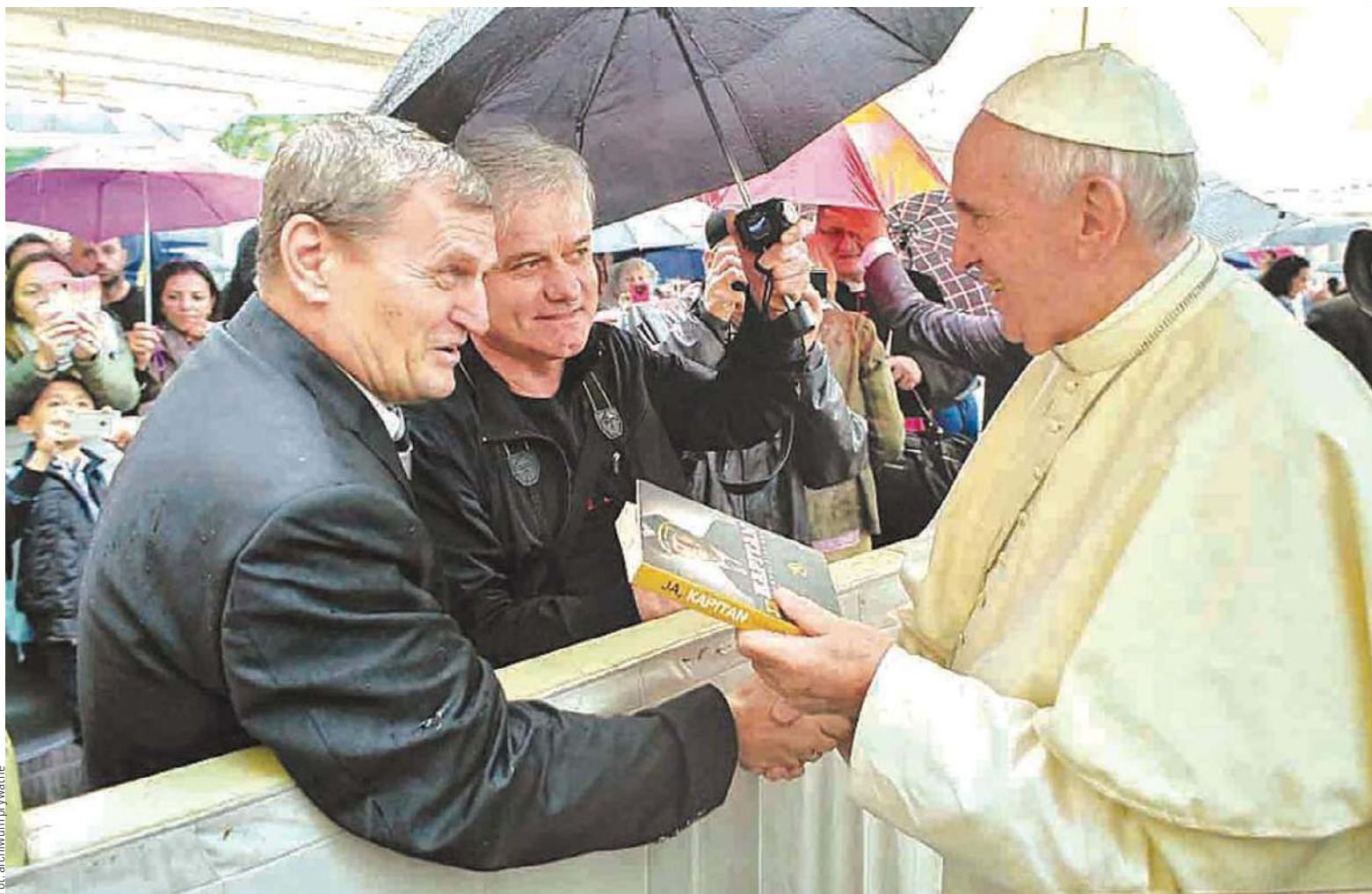
PIĄTEK-NIEDZIELA
|21-23|07|2023|

GAZETA OLSZTYŃSKA

WEEKEND

GAZETA WARMII I MAZUR

cena 4,99 zł (w tym 8% VAT)

KAPITAŃ TADEUSZ WRÓNA: W LOTNICTWIE JAK W ŻYCIU

W 2011 R. TADEUSZ WRÓNA POSADZIŁ BOEINGA 767 NA PASIE BEZ WYSUNIĘTEGO PODWOZIA!
SWOJE WSPOMNIENIA ZAWARŁ W KSIĄŻCE „JA, KAPITAŃ”, KTÓRĄ PIĘĆ LAT PÓŹNIEJ
PODAROWAŁ PAPIEŻOWI FRANCISZKOWI. |10-11

SPORT CODZIENNIE

PORANNA GIMNASTYKA
ZMIENIA ŻYCIE |29

REZERWY ZAGŁĘBIA
NA POCZĄTEK |30

OFIARA CIOSU
WIBRUJĄCEJ PIĘŚCI? |31

ISSN 0137-9127

PRZEWODNIK
PO PODWÓRZU |3

MARIKA CZEKA
NA UŁASKAWIENIE |4

MŁODZI LUDZIE
POTRZEBUJĄ LIDERÓW |5

MROCNY CIĘŃ
ANTYCZNEGO
IMPERIUM |12

ZRÓB PREZENT BLISKIM!

kupgazete.pl

89 539 76 65

ZAPRENUMERUJ
DLA NICH
E-WYDANIE
„GAZETY OLSZTYŃSKIEJ”

KALENDARIUM TYGODNIA

**///NSA UCHYLIŁ POSTANOWIENIE
WARSZAWSKIEGO SĄDU W SPRAWIE TUROWA**

PAP / Tomasz Odla

Naczelny Sąd Administracyjny uchylił postanowienie warszawskiego sądu administracyjnego o wstrzymaniu wykonania decyzji środowiskowej ws. Turowa. NSA wskazało, że sąd pierwszej instancji, rozpoznając wnioski, powinien brać pod uwagę następstwa wykonania decyzji nie tylko w kontekście sytuacji strony skarżącej, lecz również uwzględniać szeroko rozumiany interes publiczny oraz interes innych stron postępowania. Sąd podkreślił, że nie ulega wątpliwości, że bezpieczeństwo energetyczne jest wartością konstytucyjną, ponieważ stanowi jedną z gwarancji niepodległości państwa oraz bezpieczeństwa obywateli.

Sprawa dotyczy decyzji GDOŚ z 30 września 2022 r. określającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia: „Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego Turów, realizowanej w gminie Bogatynia”. Skargę na decyzję środowiskową złożyły m.in. Fundacja Frank Bold, Greenpeace oraz Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA.

**///POŻARY LASÓW W OKOLICACH ATEN,
EWAKUOWANO NADMORSKIE MIEJSCOWOŚCI**

PAP

Płoną lasy na południe i zachód od Aten. Ewakuowano nadmorskie miejscowości Lagonisi, Saronida i Anawysos, położone około 15 km na południe od stolicy Grecji. Sytuację utrudnia silny wiatr; straż pożarna poinformowała, że ogień potrzebował zaledwie dwóch godzin, by pokonać dystans 12 km. Na miejsce pojechało wsparcie strażaków z Polski, którzy już dotarli na miejsce.

Grecja przeszła w ubiegłym tygodniu pierwszą tegoroczną falę upałów przekraczających 40 stopni Celsjusza, a meteorolodzy przewidują, że kolejna nadejdzie jeszcze w tym tygodniu. Ekstremalne ciepło wysuszyło zarośla na górskich zboczach i sosnowe lasy, co pozwala na bardzo szybkie rozprzestrzenianie się ognia.

Od wtorku rano we wschodniej części Grecji, w Atenach, w częściach Peloponezu, a także na wyspach na Morzu Egejskim obowiązuje najwyższy, czwarty stopień zagrożenia pożarowego.

**///MATEUSZ MORAWIECKI:
NIE OTWORZYMY 15 WRZEŚNIA BR. GRANICY
DLA PRODUKTÓW ZBOŻOWYCH Z UKRAINY**

PAP

Polska nie otworzy 15 września br. granicy z Ukrainą na produkty zbożowe — poinformował podczas środowej konferencji prasowej premier Mateusz Morawiecki. Dodał, że cały czas umożliwiamy tranzyt ukraińskiego zboża. — Mamy za niecałe już dwa miesiące, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej, otworzyć granicę (z Ukrainą na produkty zbożowe - red.) ponownie 15 września. Chcę wyraźnie powiedzieć, tutaj z ministerstwa rolnictwa Rzeczypospolitej Polskiej, nie otworzymy tej granicy. Albo Komisja Europejska zgodzi się na wypracowanie (...) regulacji, które przedłużą ten zakaz, albo zrobimy to sami — powiedział premier.

Premier wskazał, że Polska realizuje tranzyt zboża z Ukrainy. — Polacy na tranzycie zarabiają, nie grozi on destabilizacją rynku wewnętrznego, dlatego ten eksport ułatwiamy i tranzyt umożliwiamy — zapewnił szef rządu. Podkreślił, że wojna na Ukrainie wywołuje coraz poważniejsze skutki, reperkusje, na polskim rynku rolnym w szczególności.

**///W CHRCYNNIE ROZBIŁ SIĘ SAMOŁOT.
ZGINĘŁO SZEŚĆ OSÓB**

PAP / Leszek Szymański

W poniedziałek (17 lipca) doszło do wypadku lotniczego w Chrcynnie w powiecie nowodworskim. Samolot Cessna podczas lądowania w złych warunkach atmosferycznych uderzył w hangar, w którym schroniły się osoby. W działaniach ratunkowych udział brali, oprócz Państwowej Straży Pożarnej, również LPR oraz liczne załogi karetek pogotowia ratunkowego. Niestety sześć osób zginęło.

Monika Nowakowska-Brynda z Komendy Głównej wskazała, że ofiary to m.in. osoby, które schroniły się w hangarze przed złymi warunkami atmosferycznymi. — Wiadomo, że każdy człowiek, który wie o tym, że zbliża się burza, będzie szukał schronienia w bezpiecznym miejscu. Niestety, ten hangar się takim nie okazał — powiedziała.

Pytana o to, czy przyczyną katastrofy mogła być pogoda, odparła, że jako przypuszczalną przyczynę możemy podawać warunki meteorologiczne.

**///WAGNEROWCY SĄ NA BIAŁORUSI.
POLSKA PRZERZUCA WOJSKA POD GRANICĘ**

PAP

Wiemy, że wagnerowcy są na Białorusi. Obecność Stanów Zjednoczonych w Polsce jest najlepszą metodą odstraszania agresora. Chcę mocno podkreślić, że przede wszystkim Wojsko Polskie broni naszej Polski. Stąd moja decyzja o przetruciu na wschód Polski żołnierzy z 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej i 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancernej, aby wzmocnić granicę — oświadczył we wtorek przebywający w USA minister obrony narodowej Mariusz Blaszczak.

Zastępca Kierownika Zjednoczonego Gabinetu Tymczasowego Białorusi Paweł Łatuszka powiedział PAP, że według jego informacji aktualnie na Białorusi może przebywać ok. 2500-3000 najemników z Grupy Wagnera. Dodał, że granice miało przekroczyć 9 kolumn, z których większość skierowano do obwodu mohylewskiego (wschodnia część kraju).

**///INFLACJA BAZOWA W CZERWCU
WYNIOSŁA 11,1 PROC. R/R**

fot. shutterstock

W czerwcu 2023 r. inflacja po wyłączeniu cen żywności i energii wyniosła 11,1 proc. r/r — poinformował w poniedziałek Narodowy Bank Polski (NBP). Dodano, że wskaźnik CPI w analizowanym okresie wyniósł 11,5 proc. r/r.

Najczęściej używanym przez analityków wskaźnikiem jest wskaźnik inflacji po wyłączeniu cen żywności i energii.

— Pokazuje on tendencje cen tych dóbr i usług, na które polityka pieniężna prowadzona przez bank centralny ma relatywnie duży wpływ. Ceny energii (w tym paliw) są bowiem ustalane nie na rynku krajowym, lecz na rynkach światowych, czasem również pod wpływem spekulacji. Ceny żywności w dużej mierze zależą m.in. od pogody i bieżącej sytuacji na krajowym i światowym rynku rolnym — wskazuje NBP.

**GAZETA OLSZTYŃSKA ZAWSZE POD RĘKĄ.
ZAPRENUMERUJ E-WYDANIE: KUPGAZETE.PL**

WYDAWCA
GRUPA WM Sp. z o.o.
ul. Tracka 5,
10-364 Olsztyn

REDAKTOR NACZELNY
Maciej Matera
zarzad@gazetaolsztynska.pl

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO
Igor Hrywna

REDAKTORZY WYDANIA
Michał Podolak
Barbara Barczuk
Artur Dryhynicz
wydawca@gazetaolsztynska.pl
sport@gazetaolsztynska.pl

WYDANIE ONLINE internet@gazetaolsztynska.pl
89 539 75 04

GAZETAOLSZTYNSKA.PL
redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 89 539 74 83

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztynska.pl
89 539 76 63

REKLAMA W OLSZTYNIE
ul. Tracka 5
tel. 89 539 74 53, 89 539 77 77
reklama@gazetaolsztynska.pl

CENTRALNE BIURO OGŁOSZEŃ
tel. 89 539 74 80, 81, 82

REDAKCJA W ELBLĄGU
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg
tel. 55 611 46 00
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU
ul. Rybacka 35
82-300 Elbląg
tel. 55 236 18 02, 55 611 46 01
reklamy@dziennikelblaski.pl

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPA WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7
tel. 89 539 74 21

PRZEWODNIK PO PODWÓRZU

JAK WIADOMO, W TRADYCYJNYM BUDOWNICTWIE WIEJSKIM „PODWÓRZE” TO „PLAC PRZY DOMU, OGRODZONY LUB OTOCZONY ZABUDOWANIAMI”. JEST TO ZATEM PRZESTRZEŃ WEWNĘTRZNA. JAKOŚ ZAMKNIĘTA. JEST STWORZONA PO TO, BY ŁĄCZYĆ DOM Z TYM WSZYSTKIM, CO NA ZEWNĄTRZ. JEST TO COŚ POŚREDNIEGO MIĘDZY DOMEM A ŚWIATEM POZA NIM.

Podwórze” pośredniczy między domem – siedzibą człowieka a światem zewnętrznym. Na „Podwórzu” toczyło się całe życie mieszkańców zagrody. Tutaj pracowano, krzątano się. Dopiero wieczorem po zakończeniu wszelkich prac gospodarczych wracano do domu. Ale i tak często jeszcze siadano przed domem i patrzono na to, co dzieje się na podwórzu. Co robi pies lub kury? Czy konie napojone? Czy krowy wydojone? Czy gnój wyrzucony zobory? Czynili tak starzy gospodarze. Podwórze było zatem czymś bardzo ważnym w każdej zagrodzie. Tutaj krzyżowały się losy ludzi i zwierząt. Możemy to zobaczyć jeszcze w starych gospodarstwach rolnych lub w skansenach. A jak wygląda podwórze w stworzonej od podstaw

warمیńskiej zagrodzie w Brąswaldzie?

Ogrodzenie

Tę opowieść o podwórzu zagrody w Brąswaldzie należy zacząć od ogrodzenia. Zagroda jest oddzielona od reszty wsi przedziwnym ogrodzeniem. Jest niskie, ażurowe. Jest tak skonstruowane, by się przy nim zatrzymać, popatrzeć dłużej na podwórze. Właśnie dlatego ogrodzenie to w istocie zaprasza kaczki do patrzenia. Raczej zachęca do patrzenia na to, co na podwórzu. To ogrodzenie nie oddziela. Nie wyznacza świata na obcy i swój, publiczny i prywatny. Świadczy o tym wspomniane kaczki, które widzimy przed ogrodzeniem. One właśnie dzięki temu ogrodzeniu wyszły sobie na drogę przed zagrodą. Stojąc przed tym ogrodze-

niem, jesteśmy zaproszeni do przekroczenia tej granicy. Przypominają się tutaj też czasy, gdy domy wiejskie nie były – na modę miejską – szczególnie od siebie oddzielone.

Dom

Dom ma coś w sobie z zagrody, którą możemy zobaczyć w skansenie. Jednak nie jest to obiekt muzealny. W tym domu żyją realni ludzie. Sam dom nie jest starą chatą. Jest współcześnie zbudowanym obiektem. Co więcej, jego projekt ma charakter niewielkiego standaryzowanego budynku. A jednak jego gospodarz potrafił przekształcić gotowy projekt w starodawną chatę. Oczywiście podstawowym zabiegiem, który „spatynował” współczesny projekt domu jednorodzinnego, było pokrycie go imitacją

muru szachulcowego. To wystarczyło, by z daleka dom na wzgórzu przyciągał uwagę osób przybywających do Brąswaldu. Zadany sobie trud pokrycia ścian imitacją drewnianych belek sprawił, że dom wydaje się najstarszą budowlą we wsi. Na dodatek fundamenty wylane z betonu oklejono kamieniami. Dom łączy się z garażem. Swoją formą doskonale koresponduje się z bryłą domu mieszkalnego.

Narzędzia gospodarcze

Warto też zwrócić uwagę na otoczenie domu. Już z drogi widać cały szereg narzędzi gospodarskich. Przed garażem zgromadzono całą kolekcję, która musiała być w każdej zagrodzie. Widzimy tutaj kowadło, młoty, narzędzia do szlifowania noży, siekier. W efekcie mamy wrażenie,

że garaż to coś w rodzaju kuźni albo jakiegoś budynku gospodarczego. Podwórze jest w sposób niezwykle przemyślany skomponowane. Tuż przed wjazdem do zagrody umieszczono kierat, bryczkę. Widać też drzwi do wybudowanej w ziemi piwnicy. Obok znajduje się mały kurnik. Na podwórzu też widzimy coś, na co też musimy zwrócić uwagę. Jest to żeliwny krzyż wbudowany w głąz. Takie krzyże jeszcze widzimy na starych cmentarzach zarówno tych ewangelickich, jak i katolickich. Na krzyżu gotyckimi literami wypisano trochę tajemniczą i zagadkową sentencję: „Wszystkim mieszkańcom Warmii, żywym i martwym”. Ten krzyż to symboliczny grób. Jest to też jakiś sakralny znak. Nakazuje pamięć o dawnych mieszkańcach tej zie-

mi, których już praktycznie nie ma. Gdy ujrzałem ten żeliwny krzyż, pomyślałem o tych wszystkich zagubionych rodowych cmentarzach, na które można się natknąć, wędrując po naszym regionie. Są one obecnie już jedyną pozostałością po nieistniejących dworach.

Narzędzia tutaj zebrane są w sposób naprawdę doskonały wkomponowane w strukturę całej zagrody. Nie są to zardzewiałe graty. Są naprawione. Staranie zakonserwowane. Wszystkie działają! Nie są to stare nikomu niepotrzebne narzędzia wyciągnięte ze starych stodół i sztucznie zgromadzone. Ma się wrażenie, że gospodarz zaraz ich użyje. Naostrzy siekiere lub noże. Te narzędzia zdają się właśnie w tej strukturze dalej funkcjonować.

MAREK MELNYK

**STANISŁAW
KRYŚCIŃSKI**
s.kryscinski@
gazetaolsztynska.pl

O tym, że sędziowie mają swoje sympatie, wszyscy wiedzą. Niektórzy nawet uczestniczą w pikietach i wiecach politycznych. Często nie brak na nich symboliki LGBT. W oczywisty sposób utrudnia to ferowanie wyroków przy sprawach, które dotyczą sporów ideologicznych, a te czasem przekraczają stanowczo granice utarczek słownych.

Tak było w 2020 roku w Poznaniu. Młoda dziewczyna związana ze środowiskiem Młodzieży Wszechpolskiej próbowała wyrwać torbę z symboliką LGBT jednej z uczestniczek Marszu Równości. Skończyło się na szarpaninie i zarzucie próby dokonania rozboju.

Przemoc sądowa

Ta młoda dziewczyna to Marika. Poznanianka, bo tam miało miejsce zdarzenie, była wówczas studentką informatyki na Politechnice. Teraz jest potrzebującą rehabilitacji schorowaną więźniarką, która sąd skazał na trzy lata bezwzględnej odsiadki. Po roku więzienia i apelach środowiska Ordo Iuris sprawą Mariki zajął się minister Zbigniew Ziobro. Jako prokurator generalny zdecydował o przerwie w odbywaniu kary przez młodą kobietę. Marika czeka na ułaskawienie przez Prezydenta RP.

Instytut Ordo Iuris, który interweniował w sprawie skazanej, punktuje fakty związane ze wyrokiem. A te wyglądają następująco: Marika została skazana na 3 lata bezwzględnego więzienia za rzekome usiłowanie rozboju. Przyjęta kwalifikacja prawnokarna czynu budzi wątpliwości co do jej słuszności. Sąd, wydając wyrok, nie potraktował czynu jako przypadku mniejszej wagi, co zmniejszyłoby karę.

Niedawną decyzję o przerwaniu wykonania kary Zbigniew Ziobro tłumaczył, publicznie nazywając wyrok sądu „użyciem przemocy sądowej”. Przy okazji ministerialnej interwencji przeciw oskarżeniom kierowanym wobec sędziów wystąpiło Stowarzyszenie Iustitia. Sędziowie twierdzą, że przy przyjętej kwalifikacji prawnej nie było możliwe wymierzenie niższej kary niż

ta, która została orzeczona wobec Mariki. To sugeruje, że wina leży po stronie podległych prokuratorowi generalnemu śledczych.

Tej argumentacji sprzeciwiają się prawnicy z Ordo Iuris. Twierdzą, że sąd mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary. Na tym nie koniec. Przypominają, że sąd odmówił Marice wyznaczenia obrońcy z urzędu, co wpłynęło na jej pozycję przed sądem. W efekcie nie wniosła apelacji i trafiła do więzienia.

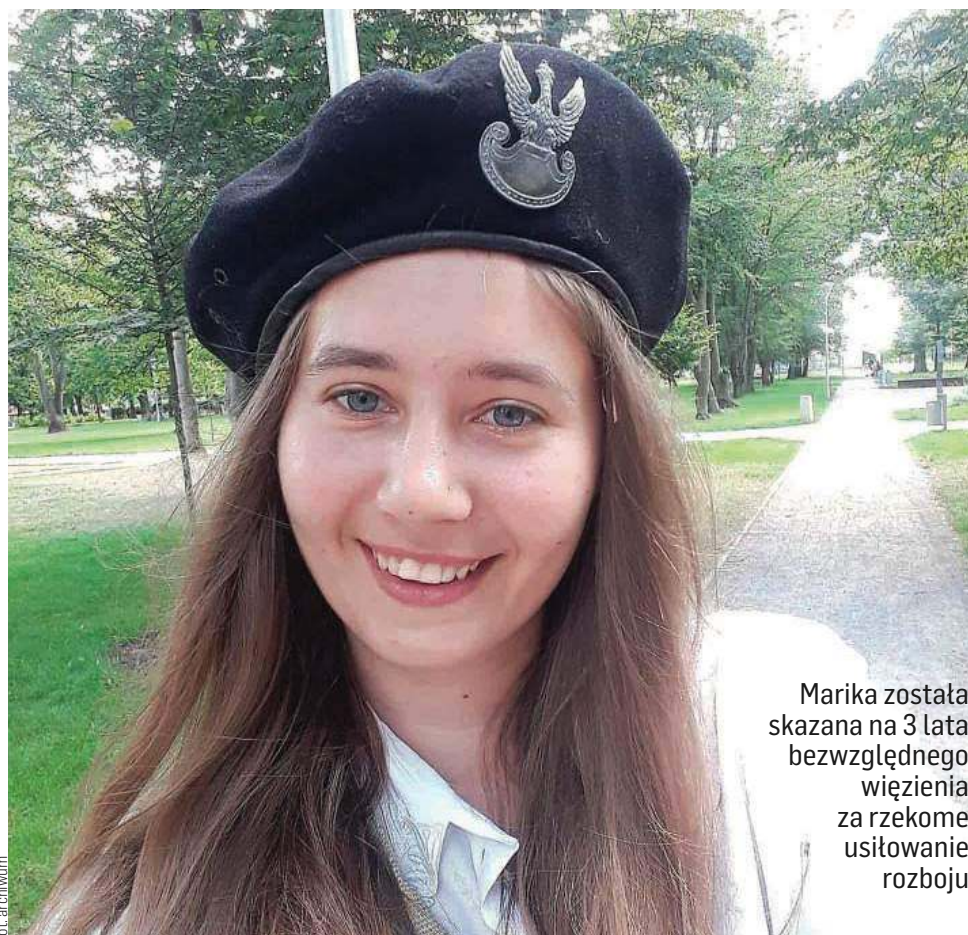
Okradziona z wolności

Marika po spędzeniu roku w więzieniu, w tym sześciu miesięcy w jednej celi z obnoszącą się z zaburzeniami tożsamości seksualnej współosadzoną, wyszła już na wolność. Do więzienia trafiła po ciężkim wypadku. Zzaleczonym jedynie po wypadku otwartym złamaniem nogi. Teraz ledwo porusza się o własnych siłach.

— Jeśli można mówić o rozboju, to ofiarą rozboju padła Marika, którą okradziono z wolności i używano przemocy sądowej po to, żeby wsadzić do więzienia — tak całą sprawę, podczas konferencji prasowej tydzień temu, ocenił minister Ziobro.

Zdaniem prokuratora generalnego „sąd z przyczyn politycznych i ideologicznych pozbawił młodą kobietę wolności”. — To są rzeczy, które w głowie się nie mieszczą. Po zapoznaniu się z aktami jestem pewien, że z tej sprawy trzeba wyciągnąć dalej idące wnioski. Do polskich sądów wraca mentalność znana w tych sądach w czasach komuny. Z przyczyn politycznych i ideologicznych ludzi zamyka się do więzień — mówił minister Ziobro.

Prokurator generalny ma zamiar wyciągnąć konsekwencje wobec prokuratorów, którzy zdecydowali o kwalifikacji czynów Mariki w sposób umożliwiający na skazanie jej na 3 lata więzienia. — W poniedziałek ogłoszę decyzje personalne, jakie w tej sprawie podejmuję co do prokuratury. Ale też chciałbym, żeby ta sprawa miała swoje konsekwencje, jeśli chodzi o sąd. Niestety mamy do czynienia z głębokim kryzysem w polskim sądownictwie, że może dochodzić do tak jawnego nadużywania prawa — zapowiedział.

Marika została skazana na 3 lata bezwzględnego więzienia za rzekome usiłowanie rozboju

MARIKA CZEKA NA UŁASKAWIENIE

WYROK TRZECH LAT WIĘZIENIA NA MARIKĘ, KTÓRA CHCIAŁA WYRWAĆ TORBĘ Z SYMBOLIKĄ LGBT JEDNEJ Z UCZESTNICZEK MARSZU RÓWNOŚCI, STAŁ SIĘ POWODEM DO DYSKUSJI O ZIDEOLOGIZOWANIU TZW. KASTY SĘDZIOWSKIEJ. DZIEWCZYNA PO ROKU ODSIADKI CZEKA NA UŁASKAWIENIE PRZEZ PREZYDENTA RP.

„Margot” z nożem

O tym, że wielu sędziów w ideologiczny sposób podchodzi do ferowanych przez siebie wyroków, są przekonani działacze Fundacji Pro – Prawo do Życia Mariusza Dzierżawskiego. Również w 2020 roku, tyle że w Warszawie, Aktywiści LGBT zatrzymali furgonetkę Fundacji Pro-Prawo do Życia i zaatakowali – co ważne, przy użyciu noża – jej pasażerów. Sprawa przed sądami ciągnęła się trzy lata. Wśród oskarżonych był Michał Sz. ps. Margot. Działaczom LGBT wymierzono kary ograniczenia wolności oraz wypłaty rekompensaty na rzecz pokrzywdzonych. Nikt sadzać ich do więzienia nawet nie próbował...

Sąd wymierzył Michałowi Sz. karę 1 roku ograniczenia wolności w postaci wykonywania nieodpłatnych prac na cele społeczne w wymiarze

30 godzin miesięcznie. Paweł Sz. został skazany na tę samą karę w wymiarze 11 miesięcy, a Zuzanna M. na 6 miesięcy. Orzeczono również karę pieniężną w postaci obowiązku zapłaty 6123 zł na poczet rekompensaty za zniszczenia w furgonetce Fundacji oraz nakładkę dla pokrzywdzonych w kwotach po 5 tys. zł i 3 tys. zł.

Według sądu oskarżeni wzięli czynny udział w zbiegowisku, dopuścili się zniszczenia samochodu Fundacji Pro – Prawo do życia oraz spowodowali rozstrój zdrowia wolontariusza fundacji trwający nie dłużej niż 7 dni. Z kolei aktywistka LGBT Katarzyna A., znana jako „Babcia Kasia”, została skazana za dokonanie czterech napaści, w trakcie których biła, gryzła i wyzywała funkcjonariuszy Policji na... prace społeczne i zapłatę poszkodowanym policjantom po 800 zł.

Za Młodzież Wszechpolską

W przypadku Mariki sąd orzekł wymierzenie kary 3 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej, zadośćuczynienia w kwocie 1000 zł na rzecz pokrzywdzonej oraz obciążenie kosztami sądowymi, a za dodatkowo obciążającą okoliczność uznał aktywność w środowisku Młodzieży Wszechpolskiej.

— W efekcie nieodpowiedzialne zachowanie 21-letniej wówczas Mariki zostało zrównane z napadem na bank lub sklep, podczas którego bandyci, grożąc bronią pracownikom i klientom, zmuszają ich do oddania pieniędzy — stwierdza adw. Jerzy Kwaśniewski, prezes Ordo Iuris. — Surowa kara dla Mariki budzi sprzeciw zwłaszcza wobec przypadków rażącej wręcz pobłażliwości wymia-

ru sprawiedliwości dla przedstawicieli radykalnej lewicy — podkreśla.

Różnica jest jeszcze jedna. Marika na rozprawie w dniu 9 sierpnia 2021 r. powiedziała: „Przez ten rok przemyślałam, jaką krzywdę mogliśmy zrobić, i bardzo mocno żałuję tego, co zrobiłam”. Aktywiści LGBT od samego początku mówili wprost, że są dumni z tego, co zrobili, a w trakcie procesu szantażowali sąd, że jeśli zostaną skazani, to nadal furgonetki pro-life będą atakowane i niszczone. Natomiast w trakcie ogłaszania wyroku wznoszone były wulgarne okrzyki w rodzaju „wypierd****” i „wyroku nie uznajemy”. Jak podkreśla w swoim komunikacie KAI, warszawski sąd w uzasadnieniu wyroku wskazał, że nie może kreować prawa i rozstrzygać o sporach światopoglądowych i politycznych.

To granda

Marika do czasu zarządzenia przerwy w wykonaniu kary przebywała w zakładzie karnym typu półotwartego. Z opinii zakładu karnego, w którym była osadzona, wynika, że była 9 razy nagradzana, dwukrotnie udzielono jej zgody na przepustki, które wykorzystwała zgodnie z przeznaczeniem. Dostała zezwolenie na pracę poza zakładem karnym, jest chwalona w miejscu pracy.

Była zainteresowana nauce. Nie zaobserwowano żadnej sytuacji konfliktowej czy agresywnego zachowania z jej strony. Ani razu nie stosowano wobec niej środków przymusu bezpośredniego ani kar. Marika ukończyła z wynikiem pozytywnym zakładzie karnym warsztaty antyprzemocowe. Jej udział oceniono pozytywnie. Była aktywna, sumienna, chętna do niesienia pomocy.

Utrzymywała stały, bieżący kontakt telefoniczny oraz regularne, bardzo częste widzenia z bliskimi, od których otrzymywała pomoc i wsparcie. Nie przynależała do żadnej podkultury przestępczej. Była zainteresowana zajęciami kulturalnymi.

— To granda! Sąd wtrącił młodą dziewczynę na 3 lata do więzienia, bo protestowała przeciwko promowaniu lewackiej ideologii i homoseksualizmu. Sądy bezwzględnie karzą Polaków za obronę wiary i wartości. Za atakowanie kościołów, bicie wierzących i opluwanie policjantów puszczają wolno — stwierdził na Twitterze minister Zbigniew Ziobro.

BUDUJĄCA POSTAWA
Finisz elckich „Wakacji z WOT” to doskonała okazja, aby podsumować 16-dniowe szkolenie podstawowe ochotników z perspektywy kadry. W ubiegłym tygodniu mogliście Państwo przeczytać o doświadczeniach jednego z nich („Wakacyjna magia Terytorialsów”; GO, piątek 14 VII; str. 6), teraz poprosiliśmy dowódcę tutejszego batalionu o jego opinię. P Paweł Supiński zwraca uwagę na duże zainteresowanie młodzieży spędzeniem czasu w mundurze.

— To budujące, że ta młodzież – bo przewagę tutaj mają 18 i 20-latkowie – tak chętnie spogląda na perspektywę służby w WOT, chcą przeszkolić się w tym zakresie i po przysiędze zasilić bataliony 4 WMBOT. Mam tutaj w batalionie na tym szkoleniu wszystkich przyszłych żołnierzy z całej brygady. Chciałbym zaznaczyć, że duża ilość tych poborowych zasilili właśnie nasz elcki batalion i jest to dla mnie jako dowódcy ogromna wartość dodana tego szkolenia.

Ppłk Supiński docenia również fakt, że młodzi ludzie, którzy niejednokrotnie mają za sobą ciężki rok szkolny, decydują się na spędzenie wakacji z WOT, poświęcając tym samym swój cenny wolny czas, który przecież mogli zaplanować całkowicie inaczej i przelanieć go na klasycznym wypoczynaniu.

— To niezwykle pozytywna postawa, którą bardzo doceniam, stąd tym młodym ludziom należy się szacunek i ogromny ukłon z mojej strony. Dziękuję — podkreśla dowódca elckiego 44 batalionu OT.

PIERWSZY KROK
Co istotne, kilkanaście dni szkolenia wykazało, że przesłanki motywujące poborowych/ochotników do włożenia munduru miały solidne fundamenty.

— Większość ochotników deklarowała, że pojawili się tutaj z pobudek patriotycznych. Chcą wpisać się w struktury obronne kraju i być elementem, który stoi na straży Ojczyzny i w razie zagrożenia państwa chcą być tutaj i brać udział w obronie jego bezpieczeństwa. To nie tylko moje obserwacje, ale także wnioski i opinie psychologów, którzy byli

Ppłk Paweł Supiński;
dowódca 44 Batalionu Lekkiej
Piechoty OT w Elku

MŁODZI LUDZIE POTRZEBUJĄ LIDERÓW

PRZEZ PONAD DWA TYGODNIE CODZIENNIE ROBILI TO SAMO – WSTAWALI, ĆWICZYLI NA STRZELNICY, UCZYLI SIĘ TAKTYKI I ZASAD PIERWSZEJ POMOCY. ICH UMIEJĘTNOŚCI SPRAWDZIŁA PĘTLA TAKTYCZNA – SWOISTY TEST NA TERYTORIALSA. MOWA O PONAD STU DWUDZIESTU UCZESTNIKACH, KTÓRZY SPĘDZILI W ELCKIM BATALIONIE „WAKACJE Z WOT”. NAGRODĄ ZA ICH WYSIŁKI BĘDZIE SOBOTNIA (22 VII) UROCZYSTA PRZYSIĘGA, JAKĄ ŻŁOŻĄ NA PLACU JP II W ELKU.

obecni podczas poboru — tłumaczy ppłk Supiński. „Wakacje z WOT” to pierwszy i podstawowy – ale być może najważniejszy z perspektywy dalszej kariery – krok. Trochę jak z uczniami w szkole, bo przecież można być nieopierzonym pierwszoklasistą, ale też dojrzłym fizycznie i psychicznie i mającym za sobą 7 lat nauki kandydatem do szkoły średniej.

— Szkolenie podstawowe to namiastka szkolenia przygotowującego do tego, nad czym będą później pracowali żołnierze WOT. Należy również pamiętać, że tak krótki okres szkole-

nia nie spowoduje tego, że żołnierz będzie profesjonalnie wyszkolony. Nawet ci z wojsk operacyjnych, aby osiągnąć pewien etap i przejść certyfikację, muszą się szkolić długi czas. W wojskach OT wygląda to tak samo. Żołnierz po „szesnastce” trafia do pododdziału i tam zaczyna okres szkolenia indywidualnego – już bardziej rozszerzonego. Po zaliczeniu takiego szkolenia, odbywającego się na zasadzie certyfikacji, przechodzi do specjalistycznego, gdzie jest już konkretnie ukierunkowany na swój etap i specyfikację – precyzuje dowódca elckich Terytorialsów.

TEST
Ponad dwutygodniowe szkolenie daje ochotnikom „liznąć”, jak smakuje wojskowy mundur – zaznajamiali się z regulaminem ogólnym, podstawami taktyki i szkolenia ogniowego. Pracowali też na karabinie Grot, który jest na wyposażeniu elckiego batalionu. Jednocześnie takie szkolenie trwa za krótko, aby mówić o nabyciu żołnierskich umiejętności. A czy ten czas jest wystarczający, aby dostrzec u poborowych ich predyspozycje? I tak, i nie.
— To test na Terytorials. Tak naprawdę te cechy zaczną nam się uwy-

datniać dopiero później. Jeżeli będzie dalej szkolony już w macierzystym pododdziale, to wtedy zaczynają nabierać kształtu i dowódca kompanii jest w stanie stwierdzić, czy żołnierz predysponuje do danego etatu, ewentualnie ma inne predyspozycje, które należałoby wykorzystać np. jako radiooperator itp. W tej chwili (po „szesnastce” – przyp. red.) jest jeszcze za wcześnie, aby cokolwiek stwierdzić. Niemniej jednak obserwujemy, tj. dowódcy poczynili pewne obserwacje i mają swoje spostrzeżenia oraz przemyślenia. Czas pokaże, czy okażą się one właściwe. Na tym etapie należy pamiętać, że ci w większości młodzi ludzie jeszcze nie mają doświadczenia, więc potrzebują liderów i wzorów. Myślę, że u nas mogli takie osoby i wartości znaleźć — mówi ppłk Supiński.

— Pewne stare powiedzenie mówi, że „szczęściu należy pomagać”, i jeżeli dana osoba rokuje, to staramy się ją ukierunkować. To, że należy to robić, wiem doskonale z własnego doświadczenia. Jako dowódca batalionu muszę patrzeć perspektywnie: jak szkolenie będzie wyglądało w przyszłości, jak ma wyglądać, aby było efektywne, wyciągać wnioski, udoskonalać itd. Bardzo ważną kwestią jest dla mnie odpowiednia selekcja ludzi, tak aby byli dobrani odpowiednio do swoich stanowisk, bo wówczas jest tego efekt, a praca szkoleniowa nie idzie na marne. Oczywiście nie zawsze udaje się to w 100 proc. ale staramy się, aby margines takiego niedopasowania był jak najmniejszy — dodaje doświadczony żołnierz.

JESTEŚMY GOTOWI
Warmińsko-mazurskie „Wakacje z WOT” po raz pierwszy odbywają

się w Elku, w batalionie najdalej wysuniętym na wschód naszego województwa i jednocześnie najmłodszym w strukturach 4WMBOT. Czy możemy spodziewać się tutaj w przyszłości kolejnych przedsięwzięć o podobnym charakterze? To zależy od sztabu brygady, kalendarza wydarzeń i planów dowództwa wobec batalionów, które owe plany będą realizowały. Jednostka w Elku jest gotowa.

— To nasze pierwsze wcielenie i po każdym takim będziemy wyciągać wnioski, aby je nieustannie ulepszać. Na tym to polega, nie można stać w miejscu, trzeba się rozwijać i jako dowódca do tego dążyć. Zachęcam też swoich dowódców, aby wyciągali wnioski i w przyszłości mieli możliwość pracowania już na gotowych, utartych i wypracowanych planach, jak to nazywam tzw. szymelach i je udoskonalać. Wszystko po to, aby nie musieli tracić czasu na popełnianie błędów, które się przytrafiły i zostały już zniwelowane, a skupili się na procesie udoskonalania i wprowadzania zmian — podkreśla ppłk Paweł Supiński, dowódca 44 Batalionu Lekkiej Piechoty OT w Elku.

W sobotę (22 VII) w Elku odbędzie się uroczyste zaprzysiężenie żołnierzy rozpoczynających służbę w 4 Warmińsko-Mazurskiej Brygadzie Obrony Terytorialnej. Na placu Jana Pawła II o godzinie 10.00 słowa roty przysięgi wojskowej wypowie blisko 130 żołnierzy.

W przeddzień uroczystości (piątek 21 VII) o godz. 18.00 w katedrze pw. św. Wojciecha w Elku zostanie odprawiona uroczysta msza święta w intencji żołnierzy pod przewodnictwem księdza biskupa Jerzego Mazura.

MACIEJ CHROŚCIELEWSKI
m.chroscielewski@gazetaolsztynska.pl

REKLAMA

komunikat

OGŁOSZENIE O PRZETARGU
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kormoran” w Olsztynie, ul. Okulickiego 5
informuje, że dnia 07.08.2023 roku o godzinie 12.00 odbędzie się
ustny przetarg nieograniczony w formie licytacji na pierwszeństwo zawarcia umowy o ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego o pow. użytk. 38,32 m², położonego w Dywitech przy ul. Warmińskiej 8/28 (II piętro).
Cena wywoławcza: 286 000,00 zł.
Szczegółowe informacje o przetargu można uzyskać w Dziale ds. Administracyjno-Technicznych Spółdzielni, tel. 89 543-89-55 oraz na stronie internetowej: www.smkormoran.olsztyn.pl

CHCĄ UCHWALIĆ REFERENDUM I ODWOŁAĆ BURMISTRZA

TAKIEGO PRZYPADKU DO TEJ PORY NIE BYŁO W NASZYM REGIONIE. RADNI Z DOBREGO MIASTA CHCĄ UCHWALIĆ REFERENDUM W SPRAWIE ODWOŁANIA BURMISTRZA JAROSŁAWA KOWALSKIEGO. BURMISTRZ ZAPOWIADA, ŻE NA SESJI ZWOŁANEJ W TEJ SPRAWIE NA 26 LIPCA WYGARNIE RADNYM W OCZY, CO O TYM MYŚLI.

Przewodniczący rady Ryszard Łańko na środę 26 lipca zwołał sesję, na której będzie głosowany tylko jeden punkt. Podjęcie uchwały w sprawie przeprowadzenia referendum gminnego w sprawie odwołania Burmistrza Dobrego Miasta. Radni nerwowo liczą głosy, czy wystarczy ich do przegłosowania referendum.

— Radnych jest 15, więc trzeba 8 głosów — wyjaśnia przewodniczący rady.

Ryszard Łańko zastrzega, że choć sam jest wielkim zwolennikiem odwołania obecnego burmistrza, to nie ma pewności, jaki obrót przybiorą sprawy podczas sesji. Może być różnie, tym bardziej że dwóch zradnych ciężko choruje i od bardzo dawna nie przychodzi na kolejne sesje rady.

— U nas już nie ma żadnych koalicji. Były na początku i poszły w rozsypkę. Dlatego trudniej o przewidywalne wyniki głosowań — zdradza nam Ryszard Łańko.

Według przewodniczącego rady głosowanie nad przeprowadzeniem referendum nie jest żadnym spiskiem przeciw burmistrzowi, a jedynie obowiązkiem, wobec tego, że ten dwa razy z rzędu nie otrzymał absolutorium. — Tylko dlatego głosujemy uchwałę w sprawie referendum — zapewnia Ryszard Łańko.

Informację o planowanym referendum burmistrz przyjął ze spokojem. Jednak pytany o przewidywany przez niego przebieg wydarzeń szybko nabiera emocji.

— To będzie bardzo mocna dyskusja. Nie zamierzam łatwo się poddać i mam zamiar wygarnąć prawdę wielu radnym — zapowiada Jarosław Kowalski.

Burmistrz Dobrego Miasta nie należy do tych samo-

Burmistrz Jarosław Kowalski dwa razy nie otrzymał absolutorium

radzowców, wobec których można być obojętnym. Ma bardzo silną osobowość. Lubi zaznaczyć swoją obecność wszędzie, gdzie się pojawia. Ma więc oddanych zwolenników i zaprzysiężonych wrogów.

— Mamy wiele sukcesów. Dobre Miasto przez ostatnie lata rozkwita. Znacząco poprawiliśmy infrastrukturę drogową. Są kolejne inwestycje w tej dziedzinie, a kolejne środki z funduszy rządowych trafiają do naszego samorządu — wylicza Jarosław Kowalski. — Na naszym terenie chętnie otwierają działalność nowi inwestorzy. Dlatego Mieszkańcy Dobrego Miasta nie muszą już szukać pracy poza naszym miastem. Co więcej, teraz to do nas przyjeżdża się do pracy — dodaje.

Burmistrz Dobrego miasta jest znany z krewkiego charakteru i zdecydowanych poglądów. Nie ukrywa swoich sympatii do rządzącej partii, a o sobie z dumą mówi „pisior”. Cała Polska słyszała o jego konflikcie z WOŚP oraz o sprawie w sądzie w związku z podrobieniem podpisu na dokumencie o uwzględnienie podwyżki wynagrodzeń, który był adresowany do niego samego. W pierwszej sprawie konflikt ciągle trwa, w drugiej sąd umorzył postępowanie karne z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną.

Jarosław Kowalski jest też znany z tego, że ma „niewyparzony język” i czasem „coś chlapienie” w dyskusji, a ktoś się obrazi. Jak sam żartuje: wielu ma mu za złe, że, jak

to określają, nie szanuje wypracowanych przez dziesięciolecia „metod zarządzania” w lokalnym samorządzie. Sam burmistrz uważa, że udało mu się niemożliwe.

— Rozbiłem lokalny układ, który w naszym mieście trwał jeszcze od czasów PRL. Powymieniałem prezesów lokalnych spółek. Przewietrzyłem ratusz — mówi w rozmowie z nami Jarosław Kowalski. — Niektórzy bardzo mnie za to nie lubią — dodaje.

O Jarosławie Kowalskim było także głośno jako o tym burmistrzu, którego miasto znalazło się na liście Kongresu Polska Wielki Projekt. Gościł u siebie m.in. Jacka Karnowskiego i może liczyć na przychylną reakcję publicystów. Według burmistrza pomysłodawcy

jego odwołania są związane z PO i skrajną lewicą.

Lipiec to ostatni moment na ogłaszanie planów referendalnych. Wiosną przyszłego roku odbędą się wybory samorządowe i prawo ogranicza możliwość wcześniejszego odwoływania wójtów, burmistrzów czy prezydentów do okresu na 9 miesięcy przed wyborami.

— To dla nas pierwsza tego typu sytuacja, kiedy rada chce głosować wniosek o przeprowadzenie referendum — mówi nam dyrektor olsztyńskiej delegatury Krajowego Biura Wyborczego, Piotr Sarnacki. — Zazwyczaj inicjatorem jest grupa wyborców — dodaje.

Radni, którzy chcą referendum w Dobrym Mieście, muszą się śpieszyć. Termin, po którym już nie będzie można rozpoczynać drogi prawnej prowadzącej do referendum, mija już 30 lipca. I nawet jeśli wśród uchwałą zostanie przyjęta, to musi się jeszcze uprawomocnić.

— Uchwała w przypadku podjęcia podlega kontroli wojewody. My czekamy 30 dni i jeżeli się uprawomocni, komisarz ma 14 dni na zarządzenie referendum. Głosowanie jest ogłaszane w terminie 50 dni od podania do publicznej wiadomości — wyjaśnia dyrektor Piotr Sarnacki.

STANISŁAW KRYŚCIŃSKI

TRENUJ Z WOJSKIEM W OLSZTYNIE

Jeszcze dziś można zapisać się na sobotnie zajęcia z cyklu „Trenuj z wojskiem”. Szkolenie, na którym będzie można poznać m.in. podstawy posługiwania się bronią czy walki wręcz, odbędzie się w 9 Olsztyńskim Batalionie Dowodzenia 16 DZ.

Niektórym tak się spodobało, że zapisali się po raz drugi na szkolenie, bo chcą nauczyć się strzelać czy poznać tajniki przetrwania w terenie, wzniciając choćby ognisko bez dymu. Już po raz drugi 9 Olsztyński Batalion Dowodzenia 16 Dywizji Zmechanizowanej zaprasza na zajęcia z cyklu „Trenuj z wojskiem wiosna-lato”. Dotychczasowe dwie edycje tego projektu, który cieszył się bardzo dużą popularnością, bo w naszym regio-

nie wzięło w nich udział ponad tysiąc osób, odbywały się w jednostkach poza stolicą regionu. Teraz nie trzeba jechać daleko, żeby poczuć się jak żołnierz. Zajęcia są w Olsztynie, w 9 Batalionie Dowodzenia 16 DZ przy ul. Saperskiej w Olsztynie, a kolejne już w najbliższą sobotę (22 lipca). Poprzednie szkolenie odbyło się pod koniec maja i cieszyło się dużym zainteresowaniem.

— I wszyscy byli zadowoleni, a niektórzy zapisali się

już po raz drugi na zajęcia, nawet całymi rodzinami — mówi kpr. Adrian Jórski z sekcji komunikacji społecznej 9bdow. — Teraz zainteresowanie zajęciami też jest duże, ale mamy jeszcze wolne miejsca i można zapisać na szkolenie, które zaczyna się o godzinie 8 i potrwa do godziny 16.

Jak się zapisać?

Otóż wystarczy zadzwonić pod numer 261-322-542 lub wysłać mejl na adres 9bdow.rzecznik@

ron.mil.pl. W treści trzeba podać imię i nazwisko, wiek i numer telefonu.

Co czeka uczestników?

Przed wszystkim to niepowtarzalna okazja, by poczuć jak żołnierz, biorąc udział w szkoleniu. A te mają bardzo przystępną formułę, są bezpłatne i prowadzone przez wojskowych instruktorów. Podczas szkoleń uczestnicy poznają podstawowe umiejętności wojskowe i obronne. Szkołą się m.in. z podstaw posługi-

wania się bronią czy walki wręcz. Są też zajęcia z przetrwania w terenie.

Warunkiem wzięcia udziału w zajęciach jest posiadanie polskiego obywatelstwa, wiek od 15 do 65 lat (nieletni za zgodą rodzica/opiekuna). A wybierając się na nie, pamiętajmy o odpowiednim ubiorze, najlepiej sportowym, tak by czuć się swobodnie podczas ćwiczeń. I warto przygotować na każdą aurę.

O wszystko inne zadba już armia i jej instruk-

torzy. W programie jest wojskowa grochówka, a zwieńczeniem zajęć będzie ognisko i pieczenie kiełbasek.

Kto marzy o służbie wojskowej, na miejscu będzie mógł się zapoznać z jej warunkami, jak również złożyć swoją aplikację w punkcie rekrutacyjnym, który będzie działał podczas szkolenia. Na sobotnie zajęcia już zapisało się ponad 50 osób, a wśród nich wojewoda Artur Chojecki.

AM

WOJEWODA: GŁAZ DIERNOWA POWINIEN ZNIKNAĆ

ZNAMY ODPOWIEDŹ
WOJEWODY
NA ZAPYTANIE
URZĘDNIKÓW
Z GMINY DYWITY
O GŁAZ DIERNOWA.
JEGO USUNIĘCIA
DOMAGAJĄ SIĘ
MIESZKAŃCY
KIEŻLIN. WOJEWODA
JEST TEGO SAMEGO
ZDANIA. O DALSZYM
LOSIE GŁAZU
UPAMIĘTNIAJĄCEGO
RADZIECKIEGO
ŻOŁNIERZA
ZDECYDUJE GMINA.

STANISŁAW
KRYŚCIŃSKI
s.kryscinski@
gazetaolsztynska.pl

O Diernowie — radzieckim żołnierzu, którego upamiętnia głaz w Kieźlinach — wiemy tylko, że nie zginął w sposób, który głosiła radziecka propaganda. Jednak i teraz urzędnicy Putina próbują wykorzystywać zmyśnione historie. Kwiaty pod głazem, jeszcze w lutym, praktycznie w rocznicę napaści Rosji na Ukrainę, składał rosyjski ambasador. Wcześniej był w Pieniężnie, gdzie uczcił pamięć kata AK, sowieckiego generała Iwana Czerniachowskiego. Usunięcia głazu Diernowa domagają się mieszkańcy. Do urzędu gminy trafiła petycja w tej sprawie. Urzędnicy o opinię zwrócili się do wojewody. Ten nie ma wątpliwości, że pomnik powinien zniknąć, bo jest „elementem propagandy komunistycznej i legitymizowania rosyjskich podbojów militarnych”.

Komunistyczna propaganda

Pomnikami głoszącymi bohaterstwo Armii Radzieckiej do niedawna była usiana cała Polska. Zdecydowana większość z nich zniknęła z przestrzeni publicznej po wejściu w życie ustawy dekomunizacyjnej, która nakazuje likwidację pomników gloryfikujących swoją symboliką ustrój

totalitarny. A tym bez wątpienia był komunizm, który pochłonął miliony ofiar na całym świecie.

Przez dziesięciolecia nie było wolno mówić o tym, że Armia Radziecka nie była wyzwolicielem, ale kolejnym okupantem, który przyniósł komunizm na swoich bagnietach. Pomniki i upamiętnienia „wyzwoliciele” znanych z gwałtów i mordów dokonywanych na lokalnej ludności służyły ugruntowaniu dominacji ZSRR. Komunistyczna propaganda chętnie wykorzystywała zmyśnione historie, żeby pokazać bohaterstwo radzieckiego żołnierza.

Jedną z nich była opowieść o bohaterskim żołnierzu Piotrze Diernowie, który na przeprawie przez skutylodem Wadąg rzucił się na bunkier i zasłonił własnym ciałem otwory strzelnicze ckm. Informacja o bohaterskiej śmierci czerwonoarmisty znalazła się w relacji generała Nikołaja Oślikowskiego. Był z nią jedynie ten problem, że w miejscu „bohaterstwa” Diernowa nie było bunkrów. Niemcy okopali się na terenie dzisiejszych ogrodów działkowych. Z dostępnych relacji najstarszych mieszkańców wynika też, że nikt nie pamięta, aby rzeka Wadąg zamarzała, pozwalając na przejście po lodzie.

W 1967 r. w miejscu „bohaterstwa” Diernowa odsłonięto głaz pamiątkowy. Tego samego roku imieniem bohatera nazwano szkołę podstawową i wmurowano na jej ścianie pamiątkową tablicę. Imieniem Diernowa nazwano ulicę w Olsztynie isąsiadujących z miejscem wydarzenia wsiach. Powstał nawet szlak turystyczny jego imienia.

Ustawa o dekomunizacji

Po przemianach ustrojowych w Polsce głaz i miejsce upamiętnienia Piotra Diernowa popadło w zapomnienie. Diernow zniknął z nazwy ulicy w Olsztynie i przestał być patronem szkoły podstawowej na olsztyńskim Zatorzu. Urzędnicy Gminy Dywity, w której leżą Kieźliny, już w 2018 roku zainteresowali się głazem. Sprawdzali, czy powinien zostać usunięty w związku z przepisami ustawy dekomunizacyjnej.

W 1967 r. w miejscu „bohaterstwa” Diernowa odsłonięto głaz pamiątkowy

Tym bardziej że jest na nim widoczny sierp i młot.

Po otrzymaniu petycji od mieszkańców, wystąpiliśmy do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego o zajęcie stanowiska w tej sprawie z dwóch powodów. W 2018 roku, zaraz po wejściu w życie ustawy, toczyło się postępowanie w sprawie usunięcia głazu, które nie zakończyło się ostatecznie wydaniem decyzji nakazującej jego likwidację — informuje Jacek Niedzwiecki, Kierownik Referatu Innowacji i Informacji Urzędu Gminy w Dywitach.

Jak ustaliła „Gazeta Olsztyńska”, w tamtym okresie uznano, że głazu nie obejmują przepisy ustawy o dekomunizacji mówiące o usuwaniu komunistycznych obiektów wystawionych na widok publiczny, bo jest zlokalizowany na odludziu poza granicami wsi. W miejscu trudno dostępnym i nieuczęszczanym. Na zakrzaczonym terenie nadbrzeżnym rzeki Wadąg.

Uznaliśmy, że skoro corocznie do tego pomnika przyjeżdżają delegacje przedstawicieli władz rosyjskich w Polsce, należy zapytać wojewodę, jaka jest jego opinia. Tym bardziej mając na uwadze sytuację polityczną powstałą po agresji Rosji na Ukrainę — wyjaśnia Jacek Niedzwiecki. — Nie posiadamy opinii IPN w tej sprawie. Niewykluczone jednak, czy o taką opinię nie wystąpimy — dodaje.

Zdaniem wojewody

Nasza odpowiedź już trafiła do gminy. W przekonaniu pana wojewody pomniki poświęcone Armii Czerwonej co do

Głaz Diernowa w Kieźlinach

zasady powinny być obowiązkowo usunięte — stwierdza Krzysztof Guzek, rzecznik wojewody warmińsko-mazurskiego. — To ważne szczególnie w obecnej sytuacji agresji rosyjskiej. Wobec tego głazu-pomnika powinny zostać podjęte czynności zmierzające do jego usunięcia — dodaje.

O dalszym losie głazu zdecyduje gmina. Zgodnie z przepisami tylko samorząd może przyjmować uchwały w sprawie wznoszenia pomników. To radzie gminy przysługują też uprawnienia do podejmowania decyzji w zakresie ich rozbiórki. Wojewoda poprosił wójta Dywit o informowanie o podjętych bądź planowanych działaniach w sprawie Głazu Diernowa oraz konsultowanie ich z Instytutem Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Czy głaz zostanie przeniesiony do muzeum? Tego jeszcze nie wiadomo.

Przeniesienie pomnika do Muzeum jest również formą jego usunięcia. Niemniej jednak nie ma takiego obowiązku

— przypomina Jacek Niedzwiecki z Urzędu Gminy w Dywitach.

Ze stanowiska wojewody zadowolony jest Grzegorz Szafrąński, autor petycji w sprawie usunięcia Głazu Diernowa. Jego zdaniem propagandowy wymysł mający potwierdzać bohaterstwo Armii Czerwonej miał zagłuszyć zbrodnie, których dokonali czerwonoarmiści, np. takie jak wymordowanie całego personelu szpitala psychiatrycznego w Kortowie, cywilnych uciekinierów na olsztyńskim PKP czy zabijanie duchownych broniących świątyń.

Mam nadzieję, że ten głaz niebawem zniknie i nie będzie już miejscem pielgrzymek rosyjskich urzędników Putina — stwierdza Grzegorz Szafrąński.

REKLAMA

JEST PRACA W OLSZTYNIE! GAZETA OLSZTYŃSKA

Jesteś kreatywny?

Masz w sobie niewykorzystany potencjał i niespożyte pokłady energii?

Łatwo nawiązujesz kontakty?
Posiadasz doświadczenie w sprzedaży?

DOŁĄCZ DO NAS!

Szukamy osób na stanowisko:

MANAGER DS. REKLAMY

GWARANTUJEMY CI:

- ♦ samodzielność, możliwość realizacji Twoich pomysłów
- ♦ szacunek i wsparcie bez względu na wiek i wykształcenie
- ♦ stabilność i bezpieczeństwo
- ♦ umowę o pracę oraz wszystkie świadczenia

Dołącz do lidera!
Bądź ambitny i celuj wysoko...
Pracuj tylko z profesjonalistami!

Aplikuj już teraz:
kadry@gazetaolsztynska.pl

GAZETA
OLSZTYŃSKA.

DZIENNIK
ELBLĄSKI.

15230tbp-a-K

W Parlamencie Europejskim przyjęto niedawno ważne, z punktu widzenia ratowania klimatu, rozporządzenie o od-
twarzaniu przyrody. Lewica ten

TAK DLA RATOWANIA ŻYCIA NA ZIEMI

dokument poparta. Pozostali polscy europosłowie byli przeciwko. O czym jest to prawo? Chodzi o to, by do 2030 roku wdrożyć środki odbudowy obejmujące co najmniej 20 proc. wszystkich obszarów lądowych i morskich w UE. Projekt zakłada też ożywianie zdegradowanej gleby i wspieranie owadów zapylających, jak i buforowanie ich przed pogarszającymi się skutkami klimatu, zapewniając bezpieczeństwo żywnościowe

i zrównoważony rozwój rolnictwa. Projekt zakłada także przywrócenie do dobrego stanu cennych siedlisk przyrodniczych oraz odtworzenia ich tam, gdzie występowały one w przeszłości, jak i przywracania rzek do ich naturalnego stanu. Przewiduje się też stałą kwotę dedykowaną dla rolników w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych WRF (poza pieniędzmi ze wspólnej polityki rolnej!). Rozporządzenie zakłada ochronę

i przywracanie różnorodności biologicznej w lasach, na terenach rolniczych, w miastach, na morzach. Dokument nie wprowadza jednak żadnych nowych obszarów chronionych w UE, a w przypadku gdy wystąpią wyjątkowe konsekwencje społeczno-gospodarcze, kraje członkowskie będą mogły odroczyć cele środowiskowe. Projekt zyskał ogromne poparcie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych, młodych

ludzi, naukowców, a nawet międzynarodowych korporacji, a także większości rządów Unii Europejskiej. Szkoda, że tylu polskich europosłów głosowało przeciwko tym zapisom. Na szczęście nowe prawo przeszło. Przecież tu nie chodzi o żadną ideologię, tylko o przyszłość naszej planety, a co tym idzie bezpieczeństwo naszych dzieci, wnuków i prawnuków. Nie ma w tym nic zdrożnego. Konserwatystom warto może przypomnieć, co w sprawie

ekologii mówi papież Franciszek. W przemówieniu na papieskiej uczelni podczas inauguracji cyklu studiów na temat ochrony środowiska papież Franciszek oświadczył: „Sądzę, że jesteśmy wszyscy tego świadomi; zło, jakie wyrządzamy planecie, nie ogranicza się już do szkód zadanych klimatowi, wodzie i glebie, ale zagraża ono już samemu życiu na ziemi”.

**MARCIN KULASEK,
POSEŁ NOWEJ LEWICY**

TA WOJNA POTRWA

Czas postawić sprawę jasno: wojna za naszą granicą, wojna w Europie Wschodniej trwa. I potrwa. Przekreślanie szans w niej Ukrainy jest niesłuszne. Jednak niedoceniać Rosji jest niesłuszne tym bardziej. W Federacji Rosyjskiej panuje gigantyczna korupcja, czego przykładem są prywatne firmy, które zostały wynajęte pod presją ministra obrony Siergieja Szojgu, a które miały dostarczać prowiant dla żołnierzy. Potem okazało się, że racje żywnościowe docierają późno i są wyraźnie mniejsze

niż koszty ponoszone z tego tytułu przez rosyjskie państwo. To oczywiście osłabia sprawność armii i jej morale. Bunt Prigożyna obnażył słabość Rosji i nie był na pewno moralnym wsparciem dla oddziałów regularnej armii rosyjskiej walczącej z Ukraińcami. A pomimo tego ukraińska kontrofensywa postępuje bardzo powoli, a koncentracja żołnierzy rosyjskich na terenach okupowanych jest znacząca. Rozumiemy doskonale, że propaganda sukcesu, w tym

spodziewanego sukcesu, to część wojny psychologicznej i rzecz wręcz niezbędna, a też praktykowana od wielu wieków. Byłoby jednak dobrze, aby przynajmniej eksperci i politycy nie brali propagandy dosłownie i na niej nie budowali scenariuszy. Wydaje się, że strona ukraińska jeszcze nie raz skutecznie zaatakuje Rosjan na Krymie czy innych terenach, które chce odzyskać spod rosyjskiej okupacji. Wszak powodowanie strat w infrastrukturze rosyjskiej oraz w szeregach

rosyjskiej armii – rzeczy niesłychane na wojnie ważne – nie przesądzą szybkiego i łatwego zwycięstwa Ukraińców. Ta wojna potrwa długo i zapewne będzie dla Rosji wyczerpująca – ale dla Ukrainy również. Zwłaszcza przy założeniu, że strona atakująca siłą rzeczy traci więcej sprzętu i żołnierzy niż ci, którzy się bronią. Słyszałem różne terminy zakończenia tej wojny – i wszystkie one jednakowo kompromitowały tych, którzy je wypowiadali. Obojętnie, czy był to były głównodowodzący

wojsk USA w Europie, amerykański generał twierdzący, że Ukraińcy wygrają wojnę do czerwca zeszłego roku, by potem przedstawić nową wersję, że Kijów wygra do czerwca tym razem 2023. Czy też znany polski polityk – miłośnik nie wskazać jego nazwiska – który mówił, że do listopada zeszłego roku Ukraina odbije Krym... Dziś należy wspierać Ukrainę w dobrze pojętym polskim interesie, ale nie fantazjować i nie opowiadać, mówiąc terminem profesora mniemanologii

stosowanej Jana Tadeusza Stanisławskiego: „bajek dla dorosłych”. Lepiej stać na ziemi, niż błąkać się w obłokach własnego „chciejstwa”.

**RYSZARD CZARNECKI, EUROPOSEŁ
PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI**

PROMOCJA

GAZETA OLSZTYŃSKA

DO KUPIENIA NA STACJACH ORLENU

ENERGIA NA WŁASNY RACHUNEK

Najefektywniejszym sposobem wykorzystania energii produkowanej przez przydomową mikroinstalację jest jej używanie na potrzeby własne. Pomóc w tym mogą liczniki zdalnego odczytu mające możliwość połączenia z domową siecią urządzeń.

Odnawialne Źródła Energii pracują z różną, zależną od pogody, wydajnością. Wraz ze wzrostem udziału OZE w miksie energetycznym, a także coraz większą liczbą paneli fotowoltaicznych na dachach polskich domów, coraz częściej dochodzić będzie do sytuacji, w których produkowanej energii jest za dużo.

MIKROINSTALACJA NA MIARĘ POTRZEB

Przed montażem mikroinstalacji należy dokładnie oszacować zapotrzebowanie na energię elektryczną. Nie należy montować mikroinstalacji generującej więcej energii niż planowane przyszłe jej wykorzystanie. Zbyt duża instalacja może się samoczynnie wyłączyć, jeśli na danym terenie występują licznie tego typu urządzenia, a lokalnie nikt

nie korzysta z generowanej przez nie w danym czasie energii.

CO ZROBIĆ, ABY ENERGIA SIĘ NIE MARNOWAŁA?

Sieć elektroenergetyczna nie jest magazynem energii. W każdym momencie ilość energii do niej wprowadzanej i zużywanej musi być zrównoważona. Nadmierna produkcja, przy braku wykorzystania energii powoduje zmianę parametrów pracy sieci, np. wzrost napięcia. Kiedy są one bliskie przekroczenia dopuszczalnych wartości, konieczne staje się wyłączenie źródeł wytwórczych. W przypadku mikroinstalacji, za wyłączenie odpowiada automatyka w samym urządzeniu. Aby zapobiegać takim sytuacjom, należy zwiększyć wykorzystanie energii elektrycznej w czasie, kiedy OZE produkują jej najwięcej.

BEZPIECZNIE PODCZAS PRAC POLOWYCH

Sieć elektroenergetyczna w Polsce liczy już ponad milion kilometrów i dociera niemal do każdego zakątka kraju. Nawet na najbardziej odludnych terenach można znaleźć linię energetyczną lub stację transformatorową. Dlatego planując prace w terenie warto pamiętać o obecności urządzeń elektroenergetycznych i dla własnego bezpieczeństwa zachować szczególne środki ostrożności.

Letnie miesiące sprzyjają nie tylko odpoczynkowi, ale są też okresem intensywnych prac w terenie. To m.in. czas żniw oraz wykonywania prac budowlanych na otwartej przestrzeni. Już na etapie ich planowania należy wziąć pod uwagę elementy infrastruktury energetycznej znajdującej się w pobliżu, aby uniknąć tragicznych konsekwencji.

NAJPIERW PLAN POTEM PRACA

Prace w pobliżu urządzeń energetycznych wymagają wcześniejszego przemyślenia i zaplanowania. Mając do czynienia z siecią elektroenergetyczną, należy jak ognia unikać rutynowego wykonywania czynności. Często tak niepozorne działania, jak np. nieprześląszone podnoszenie naczepy w pobliżu linii energetycznej mogą skończyć się śmiertelnym wypadkiem. Dlatego przed podjęciem nawet najbardziej błahych prac, zawsze należy się rozejrzeć i wykonywać je w miejscu, w którym ryzyka zawadzenia o linię już nie ma.

SPÓJRZ, CO MASZ NAD GŁOWĄ

Do wypadków przy pracach polowych związanych z infrastrukturą elektroenergetyczną dochodzi często w wyniku zahaczenia wysuniętymi elementami maszyn rolniczych

o linię niskiego, średniego lub wysokiego napięcia. Dlatego ważne jest, aby żadna część (np. antena, opryskiwacz) pojazdu nie przekraczała bezpiecznej wysokości od ziemi. Pojazd powinien również posiadać osłonę dla obsługi uniemożliwiającą wysunięcie się człowieka poza jego obrys. W przypadku linii średniego i wysokiego napięcia, do przeskoku ładunku elektrycznego nie jest konieczne bezpośrednie zetknięcie elementu pojazdu z przewodami. Wystarczy tylko, że znajdzie się on w zbyt bliskiej odległości od nich.

Podczas prac warto uwzględnić również to, że dystans, jaki oddziela przewody linii elektroenergetycznych od ziemi, może zmieniać się m.in. w zależności od warunków atmosferycznych, a także obciążenia samej linii. Dlatego przy przejeżdżaniu pod przewodami nigdy nie wolno kierować się tym, że wcześniej udawało się to już zrobić bezpiecznie.

Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (OSD), w tym Energa-Operator, dbają o to, aby niezależnie od warunków, odległość przewodów od ziemi nie przekroczyła wartości minimalnych.

Ze względów bezpieczeństwa, w pobliżu linii elektroenergetycznych nie wolno też

składować np. plonów w stertach. Bezpieczne, minimalne odległości (liczone w poziomie od skrajnych przewodów linii) dla składowania materiałów przy liniach wynoszą powyżej 3 m – od linii niskiego napięcia do 1 kV, powyżej 5 m – od linii średniego napięcia do 15 kV, powyżej 10 m – od linii średniego napięcia do 30 kV, powyżej 15 m – od linii wysokiego napięcia do 110 kV, a także powyżej 30 m – dla każdej linii wysokiego napięcia o napięciu wyższym niż 110 kV.

SPRAWDŹ, CO MASZ POD STOPAMI

Przy pracach pługiem należy uwzględnić obecność znajdujących się pod ziemią elektroenergetycznych linii kablowych. Orkę należy prowadzić tak, aby nie występowało ryzyko zawadzenia o biegnący pod ziemią kabel lub bednarki uziemiające. W razie wątpliwości co do głębokości, na której ułożona jest linia, można zadać pytanie o to właściwemu dla danego terenu OSD, takiemu jak Energa-Operator.

PRĄDU NIE WIDAĆ

Specjaliści zajmujący się bezpieczeństwem w elektroenergetyce najgorsze upatrują w fakcie, że zagrożenia porażenia prądem nie widać gołym okiem. Może to usypiać czujność oraz powodować lekceważenie niebezpieczeństwa. Obecności lub braku napięcia nie da się też stwierdzić na oko. Dlatego każdy obiekt elektroenergetyczny, niezależnie od tego, do kogo należy i gdzie

się znajduje, co do którego nie mamy 100% pewności, że został pozbawiony zasilania, należy traktować tak, jakby był pod napięciem. Dokładnie tak też postępują elektromonterzy Energa-Operator.

ZACHOWAJ SPOKÓJ

Pomimo zachowania ostrożności wypadki niestety się zdarzają. Co zrobić, jeżeli znajdziemy się w potencjalnie niebezpiecznej sytuacji, np. w wyniku zahaczenia elementem pojazdu rolniczego o słup linii elektroenergetycznej lub wywrotką o same przewody? Przede wszystkim nie należy wysiadać z pojazdu, aby zobaczyć, co się stało. Jeżeli napięcie przedostaje się do gruntu, np. przez zerwane przewody, zbyt duży odstęp pomiędzy postawionymi na ziemi stopami spowoduje przepływ prądu przez nasze ciało. Zazwyczaj opony pełnią w takich wypadkach funkcję izolującą. Przypadkowe dotknięcie przez operatora metalowych elementów maszyny może spowodować porażenie. Taka „ciekawość” lub panika, czy też próba samodzielnego działania w stresującej sytuacji, jest niestety niezwykle częstą przyczyną odniesienia poważnych obrażeń lub śmierci.

Najlepsze co można zrobić, kiedy podejrzewamy (np. usłyszeliśmy huk, zobaczyliśmy iskry), że maszyna, którą kierujemy zawadziła o linię elektroenergetyczną, to pozostać w niej do momentu nadejścia pomocy. Nie należy oczywiście dotykać jej metalowych, mogących przewodzić prąd, elementów. Jeżeli mamy możliwość powinniśmy również zadzwonić pod numer Pogotowia Energetycznego 991.

ENERGA-OPERATOR – KIM JESTEŚMY?

ENERGA-OPERATOR pełni funkcję operatora systemu dystrybucyjnego (OSD) na terenie około 1/4 powierzchni Polski, dostarczając energię elektryczną dla ponad 3,3 milionów odbiorców. Nie jesteśmy sprzedawcą energii elektrycznej, dostarczamy ją niczym kurier zakupiony towar. Zobowiązani jesteśmy także do dokonywania pomiarów zużycia lub wyprodukowanej energii elektrycznej wprowadzonej do sieci, a także kontroli jej parametrów. Dzięki licznikom zdalnego odczytu dbamy o jej dobrą jakość. Liczniki tego typu zamontowane zostały już u ponad 2,2 miliona odbiorców przyłączonych do sieci ENERGA-OPERATOR. Odpowiadamy także za przekazywanie pozyskanych danych pomiarowych uczestnikom rynku.

W dobrym kontakcie
z ENERGA-OPERATOR

www.energa-operator.pl

W LOTNICTWIE JAK W ŻYCIU:

— W LOTNICTWIE BARDZO WAŻNE JEST PRZYGOTOWANIE DO LOTU. KIEDY POJAWIAJĄ SIĘ TRUDNOŚCI, TRZEBA ODRZUCIĆ CZARNE MYŚLI, ZACHOWAĆ SPOKÓJ I SKUPIĆ SIĘ NA ZADANIU. ALE PODSTAWĄ JEST SZCZEROŚĆ. KAŻDA SZCZERA INFORMACJA BUDUJE WE WSZYSTKICH POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA, A TO PRZECIEŻ WARTOŚĆ NAJWYŻSZA — MÓWI KAPITAN TADEUSZ WRONA.

MAGDALENA MARIA
BUKOWIECKA
m.bukowiecka@
gazetaolsztynska.pl

— Kim pan jest?

— W tej chwili jestem emerytem — emerytowanym pilotem Polskich Linii Lotniczych LOT. Większość czasu przepracowałem w lotnictwie komunikacyjnym, na samolotach pasażerskich. A ponieważ moje życie zawodowe, latanie — bardzo mi się to wszystko podobało, to nawet nie zauważyłem, że upłynęło mi na lataniu prawie 40 lat...! Kocham lotnictwo do tego stopnia, że dziś wciąż jeszcze jestem czynnym pilotem. Oczywiście to żaden wyczyn — niektórzy moi koledzy, nawet starsi, również nadal latają.

— Dokąd odbył pan swój pierwszy lot jako kapitan?

— To była jesień roku 1986, a lot był z Warszawy do Krakowa. I odbył się samolotem An-24. Miałem już wtedy za sobą loty jako dowódca samolotu nieco mniejszego np. An-2, ale to był pierwszy lot z angażem kapitana w kieszeni.

— Którymi samolotami lata się panu najlepiej? Pierwszy był wspomniany Antonow, ale potem szybko przyszedł Boeingi...

— Antonowy długo pozostawały we flocie LOT-u, ale to nie były duże maszyny. 44 miejsca dla pasażerów, 4 osoby załogi, 3 w kokpicie, 2 pilotów i mechanik pokładowy. Na tym samolocie przelatałem około sześciu lat. Ale najprzyjemniej wspominam loty Boeingiem 787 Dreamliner... To samolot, którego LOT używa przede wszystkim na długich dystansach — bo stara się wozic pasażerów tak, by im zapewnić komfort, a sobie — oszczędności. To bardzo dobry samolot i dla pilotów, ale i dla pasażerów. Obsłudze też pracuje się świetnie. A ponieważ to samolot dalekiego zasięgu, to często trasa wymaga tzw. wzmocnionej załogi. A to z kolei oznacza, że operator musi zapewnić miejsce odpoczynku dla tych członków załogi, którzy przez jakąś część lotu nie pracują na pokładzie — dotyczy to pilotów, ale też personelu pokładowego. Dreamliner takie specjalnie wydzielone miejsca zapewnia — i faktycznie można tam skutecznie odpocząć! W Boeingach 767 w ogóle nie było strefy wypoczynkowej — takiej z oddzielnym wejściem, do której nie zaglądaliby pasażerowie. Ratowaliśmy się w taki sposób, że na pokładzie wydzielano nam parę miejsc, zasłoniętych zasłonami. Ale to i tak nie raz i nie dwa za tę zasłonę pasażer zajrzał, bo był ciekaw, kto lub co tam jest schowany...!

— O lot LO 016, a konkretnie o lądowanie 1 listopada 2011 był pan pytany przynajmniej milion razy...! Ja jednak chciałabym zapytać o pierwszy lot po tamtym. Dokąd pan poleciał i jakie emocje panu towarzyszyły?

— Tak, lot LO 016 był powrotem do bazy z lotniska Newark. Natomiast kolejny lot odbył się równo dwa tygodnie później, 15 listopada. To był lot do Nowego Jorku i za sterami usiadłem z największą przyjemnością...! Ta dwutygodniowa przerwa przebiegła mi i na lekkim zresetowaniu głowy, ale też na kontaktach z mediami i — przede wszystkim — na

Z bratem Kazikiem (pierwszy z lewej), szwagierką Basią i kolegami

składaniu wyjaśnień na temat wspomnianego lotu LO 016. Pamiętajmy, że to był jednak wypadek lotniczy i Komisja wdrożyła swoje obowiązkowe procedury wypadkowe. Badania były szerokie, obejmowały m.in. badania lekarskie, w tym także testy psychologiczne, które przeszła cała załoga i personel z tamtego lotu. Następny lot odbyłem zatem na podobnej trasie, także z Jerzym Szwarem — tak jak poprzednio — w roli drugiego pilota. Było to jednocześnie lot kontrolny po wypadku — na pokładzie był z nami instruktor, który przyglądał się naszej pracy. Loty z Warszawy do Nowego Jorku w ich części tzw. atlantyckiej nie odbywają

się korytarzem — w zależności od warunków atmosferycznych można bowiem skrócić czas tego przelotu, wybierając rejon z korzystnymi wiatrami. Przeważnie jest podobnie, ale czasem lecimy po innym równoleżniku, więc zmienia się szerokość.

— W tej chwili współpracuje pan z LOT Flight Academy.

— Tak, współpracujemy, bo jako emeryt mam sporo wolnego czasu, a zdrowie też szczęśliwie mi dopisuje. To dla mnie niezwykle cenne — móc swoje własne doświadczenie przekazywać młodym pilotom. A przy okazji LOT Flight Academy dba, by stale ważne były moje uprawnienia do latania.

— Doświadczenie i umiejętności — to jedno. Jakie wartości przekazuje pan swoim młodszy kolegom? Jakie są pana ideały?

— Bardzo ważne jest z mojego punktu widzenia dobre przygotowanie do lotu. Kiedy w czasie lotu pojawiają się jakiegokolwiek trudności — polecam odrzucić wszelkie czarne myśli, zachować spokój i skupić się na zadaniu. To bardzo ułatwia wykonywanie wszelkich czynności w czasie, gdy pojawia się czy to problem techniczny, czy pogodowy. Wtedy spokój to naprawdę kluczowa kwestia. Co do wartości... Od samego początku nauczyłem się, że podstawą jest szczerść. Jeśli nawet zrobiliśmy coś

nie tak, jak trzeba, po prostu źle — trzeba się do tego przyznać. Bo omówienie własnego błędu wszczepia gronie daje znacznie więcej pożytku, niż ukrywanie go. Przecież nie chodzi o to, by karać kogoś za jakieś uchybienie — chodzi o to, by wyciągnąć wnioski na przyszłość. I ja tą szczerścią zawsze się kieruję — i z obsługą techniczną naziemną, i z załogą i personelem na pokładzie w czasie lotu. Trzeba pamiętać, że każda szczerza informacja buduje we wszystkich poczucie bezpieczeństwa. A to jest przecież wartość najwyższa.

— Jak dziś wygląda życie Kapitana Wrony? Jak wygląda pana zwyczajny dzień?

— O, ho, ho... Jeszcze przed emeryturą miałem swój grafik, po każdym locie musiałem się już przygotowywać do kolejnego, walizka była zawsze częściowo spakowana, brakowało tylko świeżej koszuli... I mundur zawsze był prasowany przed samym wyjściem. To wszystko było takie powtarzalne. Dużo latałem. Bywało, że 80 godzin w miesiącu — cztery rejsy na długim dystansie, co tydzień jeden. W pierwszej kolejności czas wypełniała mi zatem praca, a potem — dom. I starałem się, by domem i terenem wokół domu się zajmować. Natomiast na tej emeryturze... Chyba za dużo zajęć sobie do tego nowego „grafiku” dokładałem, za dużo sobie narzucam...! No, i brakuje mi czasu...! Aż mnie to czasem zastanawia: jak emerytowi może brakować czasu? A ja bardzo często mam poczucie, że nie do końca wykorzystuję każdy dzień. Ale jak mnie bolą plecy — wtedy mam poczucie, że ten dzień był pracowity i że go nie zmarnowałem. Na emeryturze okazało się ponadto, że jednak potrzebuję więcej snu — kiedy jeszcze latałem, starałem się funkcjonować w rytmie strefy czasowej bazy — na przykład Warszawy. Nie umiem bowiem wyspać się na zapas, a szkoda. Teraz przychodzi jakaś wieczorna godzina — i koniec. Muszę się położyć. I przyzwyczaiłem się, że już nie pracuję po nocach. Wróciłem na normalne tory funkcjonowania.

Dzielni piloci Aeroklubu Ziemi Lubuskiej — kapitan stoi trzeci od lewej, pod dźwigarem

NAJWAŻNIEJSZA JEST SZCZEROŚĆ

— A jak reagował pan na długich dystansach na zmianę stref czasu?

— Stałem się nie przedstawiać — funkcjonowałem według polskiego czasu. Nie było łatwo, bo powrót najczęściej odbywał się nocą, a wtedy praca za sterami samolotu bardzo nuży. Dobrze, gdy jest coś do robienia, ale na tych długich dystansach część podstawowych funkcji spełnia autopilot — autonawigacja zużył komputer. Ale to z kolei powoduje, że pilot zmuszony jest na długich odcinkach śledzić po prostu nieruchomy ekran. Co z kolei szybko powoduje zmęczenie — a ile tych kaw można wypić? Stałem się unikać napoi pobudzających, ale kaw wypilem hektolitry, bo jednak trzeba pozostać aktywnym i w pełni sprawnym. A jeszcze paradoks polega na tym, że wtedy, gdy na tym ekranie nic się nie działo — to było dobrze, sytuacja optymalna. Bo gdyby zaczęło się cokolwiek dziać, może i wyrwałoby ze zmęczenia — ale oznaczałoby konieczność podejmowania dodatkowych decyzji, nawet trudnych. Albo wyprowadzania samolotu z turbulencji. Więc z dwójga złego lepsze już było to nużące wpatrywanie się w ekran. Tylko wtedy pasażerowie czuli się bezpiecznie i komfortowo...

— Mówi się, że tak jak w medycynie operacji, tak w lotnictwie nie ma dwóch takich samych lotów...

Dreamliner wylądował! Powitanie na Okęcie, 22 czerwca 2013, dziewiczy rejs SEA — WAW, czyli Seattle — Warszawa, za sterami kpt. Wrona

— Tak. Rzadko który lot przebiega podręcznikowo. Wystarczy, że jest inna pogoda. A jeśli dołożyć do tego za każdym razem inny skład wśród pasażerów czy personelu — bywało, że ktoś zasłabł i trzeba mu było udzielić pomocy, a czasem — awaryjnie lądować. Czasem potrzebna jest pomoc naziemnej kontroli ruchu lotniczego — oni często lepiej widzą to, co się dzieje wokół mojego samolotu niż ja na żywo lub na radarze. Mają przecież informacje na temat całego ruchu na niebie. I tu kolejna zaleta Dreamlinera: telefon satelitarny, dzięki któremu mogę się natychmiast połączyć z obsługą i uzyskać

potrzebne informacje lub pomoc. A połączenie jest tak doskonałe, że niby łączę się z drugiego końca świata, a jakość jest tak doskonała, jakbym siedział w pokoju obok...!

— Jak podróżuje pan na wakacje?

— Najczęściej samochodem. Z drugiej strony jako emeryt wakacje mam 365 dni w roku, choć może trudno to nazwać wakacjami... Jako współpracownik Flight Academy, także LOT Crew i Polskiej Akademii Lotniczej zawsze mogę znaleźć w swoim harmonogramie takie okresy, kiedy rzeczywiście wolno mi udać się na wakacje. Ale cóż z tego? Tyle razy obiecywałem żonie, że zabiorę ją do jednego z tych egzotycznych miejsc, do którego ja miałem okazję trafić jako pilot, a ona jeszcze nie. Póki co — amoja emerytura trwa już ponad cztery lata, jeszcze nie spełniłem tej obietnicy...! Ale mam nadzieję, że jeszcze uda mi się jej dotrzymać i już wkrótce polecimy razem gdzieś naprawdę daleko! Inna rzecz, że żona nie lubi chłodnych pór roku i dla niej wakacje to lato, słońce i wysokie temperatury. Ja natomiast lubię także zimę, bo jeżdżę na nartach. Jest zatem szansa na wakacje nawet dwa razy w roku. A poza tym czekam, że LOT uruchomi loty do Honolulu, na Hawaje — tym bardziej, że Dreamlinerem taki rejs możliwy jest lotem bezpośrednim — bez lądowania. Wtedy na pewno zbiórę się i polecę!

— Ile trwał pana najdłuższy lot?

— Wydaje mi się, że trochę ponad 14 godzin i to był lot z Bali do Warszawy. A niewiele mniej niż 14 godzin trwał z kolei lot do Rio de Janeiro. Jak widać — oba kierunki stricte wakacyjne...!

— Jak pan się czuje w samolocie w fotelu pasażera?

— O, dobre pytanie! Przyczym jako emeryt LOT-em jeszcze nie leciałem... Ale generalnie podróż na długim dystansie klasą ekonomiczną jest trochę męcząca. Zwłaszcza, gdy za oknem nic się nie dzieje... Na siedząco też trudno zasnąć. I w ogóle ciasno jest. Klasa biznes jednak ma swoje zalety i czasem warto dopłacić te kilkaset zł więcej, a zyskać prawdziwy komfort. Tak czy siak — wcale mnie nie ciągnie, by z fotela pasażera jakoś wspierać kapitana samolotu. Choć czasem, szczególnie na dalszych dystansach informowaliśmy załogę lub personel, że mają wśród pasażerów przeszkolonego pilota — wraz ewakuacji możemy ich wspomóc. Tak samo, jak warto mieć na pokładzie lekarza lub pielęgniarkę — często ich pomoc przydaje się pasażerom znacznie bardziej niż pilot w roli pasażera...

— Czy książka „Ja, Kapitan” to było jakiegoś rodzaju uporządkowanie wszystkich wydarzeń z 1 listopada 2011 i tego, co zdarzyło się krótko potem?

— Trochę tak, ale są tam także moje wspomnienia o lataniu i o wszystkim, co

w moim życiu miało związek z lotnictwem. Sporo tam o szybownictwie, bo ja w młodości z całego serca chciałem być szybownikiem!

— Czy ma Pan czasem taką chwilę, kiedy chciałby pan od lotnictwa odpocząć?

— Nie. Dawno temu lotnictwo wciągnęło mnie na dobre. I tak trzyma do tej pory!

Od autorki:

To był dość chłodny i nieco ponury dzień. 1 listopada — wiadomo — ranek upłynął mi na wspomnianiu bliskich, których już nie było z nami... Wróciłam do domu w nastroju refleksyjnym, nieco bezmyślnie włączyłam telewizję i... w jednej chwili podniosło mnie na równe nogi!

Na całym ekranie wyświetlała się znajoma płyta Lotniska Okęcie, wszystkie służby widniały na jej obrzeżach w stanie najwyższej gotowości, a nad nimi wszystkimi krążył samolot. Musiał wypalić paliwo, którego jak na lądowanie awaryjne było w bakach za dużo. Poza tym wszyscy liczyli jeszcze, że grawitacja odblokuje podwozie... Stałam, łzy mi ciekły bez opamiętania, a palce miałam białe od zaciskania. Jeszcze chwila, jeszcze ułamek sekundy i... siadł! 1 listopada 2011 r., około 14.30 kapitan Tadeusz Wrona posadził Boeinga 767 na pasie bez wysuniętego podwozia. Pierwszy i jedyny jak dotychczas raz w historii Okęcia pilot wylądował ze schowanym podwoziem!

Dopiero potem okazało się, że nie zadziałał giętki przewód hydrauliczny, łączący instalację hydrauliczną podwozia z centralną instalacją hydrauliczną, co spowodowało, że w obwodzie zasilania instalacji awaryjnego wypuszczenia podwozia wyłączył się bezpiecznik... Jak dla mnie najważniejsza wiadomość jest jednak taka, że żadna ze znajdujących się na pokładzie 231 osób nie ucierpiała. Żadna! I to już wtedy, 1 listopada 2011, w trakcie tego lądowania postanowiłam sobie, że kiedyś kapitana Tadeusza Wronę poznam i powiem Mu, jak wielkim jest dla mnie Bohaterem. Powiedziałam.

Singapur: z żoną Marzeną przy basenie na dachu wieżowca

Z kochanym wnuczką Zygiem

**Osiółkowi
w... brzuchu dano**

Jeśli szukać informacji o okrutnych i niecodziennych formach tortur, wystarczy „zajrzeć” do antycznego Rzymu. Weźmy na przykład „osła” torturę opisaną zarówno przez Apulejusza, jak i Lucjusza. Osiół zostaje zabity, brzuch rozcięty na plasterki, a wnętrzności usunięte. Następnie oskarżonego rozbierano do naga i wypychano w brzuch zwierzęcia, który następnie był zsywany. Na zewnątrz pozostawiano tylko głowę oskarżonego – uniemożliwiało to jego uduszenie się, ale jednocześnie przedłużało cierpienie. Samo ścięcie osła trzymano na pełnym słońcu. Powoli zaczynało się rozkładać, z ofiarą w środku, która była gotowana żywcem. Na oskarżonym i oślim trupie żerowały larwy gnilne, a sępy zaczynały raczyć się rozkładającym się ciałem zwierzęcia. Śmierć nadchodziła w wielkich męczarniach.

„Młody” jęczmień

Święty Grzegorz opisał haniebne tortury, które były wykonywane na młodych kobietach przez lud Heliopolis znajdujący się pod rządami Rzymu. Każda dziewczyna, która miała zostać poddana tej torturze, była najpierw ofiarowana gladiatorom. Gdy nie była już dziewczyną, publicznie ją rozbierano, a brzuch rozcinano i wyciągano z niego wnętrzności. Następnie go zaszywano, wkładając do środka kilkanaście garści jęczmienia – tylko po to, by rzucić taką ludzką ofiarę dzikim wieprzom na pożarcie. Taka nieszczęsniczka była rozzdzierana żywcem przez wściekłe i wygłodniałe świny, które chciały dostać się do jęczmienia.

Seksfiletowanie

W starożytnym Rzymie im wyższy był status obywatela, tym więcej osób mógł „przelecieć” bez konsekwencji. Na przykład cesarz mógł „wykorzystać” każdego poddanego, generała porucznika lub zwykłego obywatela, a żołnierze mieli prawo „napadać” zwykłych, szarych obywateli. Wspinanie się po gwałcielskiej drabinie społecznej było zabronione. Jeśli zwykły obywatel dobierał się do niechętnego mu żołnierza, karą była publiczna kastracja. Gdyby z kolei żołnierz dobrowolnie pozwolił

zwykłemu obywatelowi na zabawianie się z nim, zostałby publicznie wypatroszony.

Cesarskie siusiu

Tyberiusz był jednym z najbardziej przerażających i nienawidzonych imperatorów w historii Rzymu, i to nie bez powodu. Miał niemal zawsze podły nastrój i lubił wymyślać nowe, wyrafinowane tortury. Celem jego ofiar był często penis, a sam Tyberiusz był znany z tego, że zapraszał swoich wrogów do wspólnego picia wina. Ponieważ jego ofiary miały członki lub moszny podwiązane sznurem, kiedy piły ów napój, nie mogły następnie oddać moczu. Tu zaczynały się prawdziwe cierpienia, a nieszczęśnicy często sami błagali obłyskawiczną śmierć, która położyłaby kres ich mękom.

Szczypce, oczy, piłowanie

Cesarz Kaligula był tak samo okrutny jak stary Tyberiusz. Pewnego razu postanowił porzucić i porazić pewnego senatora. Nieszczęśnik przeżył, ale Kaligula nakazał usunąć jego oczy. Następnie zwyrodniały cesarz kazał użyć rozpalonych szczypiec i wyciągnąć organy wewnętrzne torturowanego. Wisienką na torcie owych horrendalnych tortur był nakaz przecięcia na pół i rozerwania ciała biednego senatora. Zgodnie z wierzeniami rzymskimi śmierć nie była karą, ale pewnym sposobem wyzwolenia się. Kiedy więc decydowano się kogoś zabić, „dobrze” widziane było torturowanie ofiary, aby przed ostatecznym wyzwoleniem się z ziemskiego padole cierpieła i odczuwała przerażenie.

**Diabelska uczta
w kółczastej beczce**

Niektórym ludziom pisane było cierpieć dłużej niż innym, zanim „uciekli” z tego świata w momencie śmierci. Pod panowaniem cesarza Domicjana chrześcijanie byli torturowani w całkiem przerażający sposób. Jedną z najbardziej obrzydliwych tortur było moczenie chrześcijanina w miodzie i mleku. Ofiara była następnie przybijana do beczki i siłą karmiono ją pokarmem, w którym znajdowały się wszelakie pasożyty. „Ucztowały” one następnie na gnijącym na żywo ciele ofiary. Najbardziej wytrzymali męczen-

Pod panowaniem cesarza Domicjana chrześcijanie byli torturowani w przerażający sposób

MROCZNY CIEŃ ANTYCZNEGO IMPERIUM

W STAROŻYTNYM RZYMIE POWSZECHNA ZASADA STANOWIŁA, ŻE NIEWOLNIKÓW MOŻNA SWOBODNIE TORTUROWAĆ. NIE POWSTRZYMYWAŁO TO JEDNAK TAMTEJSZYCH ELIT PRZED TORTUROWANIEM WOLNYCH OBYWATELI. ANTYCZNI SADYŚCI WPROST UWIELBIALI ZADAWAĆ BÓL I MORDOWAĆ W NAJBARDZIEJ WYMYŚLNY SPOSÓB.

Ostatnia modlitwa chrześcijańskich męczenników; Jean-Leon Gerome

nicy wiary chrześcijańskiej wytrzymywali niespełna 2 tygodnie takiej karni.

Poza śmiercią

Cesarz Neron rozkoszował się w zakopywaniu żywych ludzi. Prawie wyłącznie zachował tę karę dla dziewczyn – Westalek, które złamały swoje śluby czystości. Pewnego razu zwyrodniały Neron zraził się do kapłanki Rubrii. Została porzucona w małej jaskini, aby umarła z głodu. Kolejna tortura wyróżniana przez

Nerona wiązała się z kopaniem przez ofiarę własnego grobu. Kiedy grób był gotowy, umieszczano w nim wyciosany kolek. Wówczas oskarżony był związany i „wkładany” do grobu. Jeżeli jego zbrodnia była niewielka, był zrzucany lub popychany tak, aby kolek przebił mu serce. Jednak ten, który został skazany za haniebną zbrodnię, był zsuwany tak, by kolek raniał go śmiertelnie. Ofiara konała wasyście rozdzierającego bólu lub dusiła się z braku powietrza.

**Wyższa forma
zezwierzęcenia**

Kaci często wykorzystywali zwierzęta w przeprowadzaniu barbarzyńskich karni, jak to miało miejsce w przypadku tortur związanych z kotłami. Okrucieństwo tychże polegało na tym, że wkociołku umieszczano wygłodniałe zwierzę, zazwyczaj szczura lub kota. Otwór kotła następnie mocowano do brzucha oskarżonego. Kat trzymał płomień z tyłu naczynia, co czyniło wnętrze wyjątkowo gorącym. Prze-

rażone wysoką temperaturą zwierzę wpadało w panikę i próbowało uciec. Jedynym miękkim „gruntem” do wydobycia się z pułapki był brzuch oskarżonego, także reszty możecie Państwo domyślić się sami...

Jadowity koszyk

Pewna nieco dziwaczna forma tortur polegała na rozbieraniu człowieka i wrzucaniu go do dużego, luźno plecionego kosza. Kosz następnie mocowano do drzewa, na którym znajdował się duży, aktywny ul. Pszczoły szybko „wprawiano” w szal, a ofiara w koszyku była żądlona na śmierć. Oskarżony miał cierpieć tak długo, jak to tylko możliwe. Były jednak przypadki, w których ofiara tortur zmarła stosunkowo szybko z powodu uczulenia na jad błonkoskrzydłych.

(Nie)śmiertelna klasyka

Starożytni Rzymianie kochoali „solidnie” przeprowadzane ukrzyżowanie. Była to niegdyś podstawowa metoda torturowania i zabijania niezliczonych ilości niewolników. Ukrzyżowanie nie zawsze wiązało się z przybijaniem oskarżonego do krzyża. Czasami był rozbierany, jego głowę zakrywano ściągniętą przywiązywaną do krzyża. Ofiara była następnie poddana chłostom, czasami aż do śmierci. Jeśli oskarżony nie umarł na skutek ciągłej chłosty, następny sposób działania polegał na przybiciu jego rąk do belki poprzecznej. Następnie unoszono go nieco wgórę, astopy przybijano do słupa. Ofiara umierała boleśnie i długo. W niektórych przypadkach oskarżony mógł być wieszany na krzyżu czy belce do góry nogami. Stosowane metody ukrzyżowania różniły się wzajemnością od „preferencji” i upodobań kata, a oni sami bardzo często byli psychopatami.

Jak więc widać, Rzymianie byli ekspertami nie tylko w dziedzinie prawa, poezji i filozofii, ale także fachowcami w tak okrutnych praktykach, jakimi niewątpliwie były tortury. To stosunkowo mało znana ciemna strona medalu antycznego imperium. Imperium, które przeszło do historii jako światło i hołdujące zasadom humanizmu, skrzętnie skrywając swoją mroczną i okrutną tajemnicę – umiłowanie okrutnych tortur.

MACIEJ CHROŚCIELEWSKI

m.chroscielewski@gazetaolsztynska.pl

21 – 27 lipca 2023

tv

dodatek

TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

Treść programu i foto dzięki uprzejmości: Prasowej Agencji Telewizyjnej, Polsatu, TVP1, TVP2, TVN, TV4, TVN7, TV Puls, TV Trwam, TVP Kultura INFORMUJEMY, ŻE REDAKCJA NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZMIANY W PROGRAMACH TV

Wydawca: Dodatek sp. z o.o., ul. Wiatrakowa 11/3, 85-115 Bydgoszcz, tel. 516-018-821, e-mail: iwona@magraf.pl, Redaktor naczelny: Sławomir Grzmieł ISSN 1643-2460. Skład komputerowy: Magraf, sp.j.

Poniedziałek

00:05

TVN

Wydział pościgowy
Film sensacyjny, USA, 1997.

W gmachu ONZ w Nowym Jorku zastrzelono dwóch dyplomatów. Z miejsca zbrodni przestępca zabrał teczkę ze ściśle tajnymi dokumentami. Natomiast w Chicago, podczas rutynowego śledztwa w sprawie wypadku, policja znajduje broń. Są na niej odciski palców, dokładnie takie same jak te, które zdjęto na miejscu zbrodni w Nowym Jorku. Właściciel broni, Mark Roberts (Wesley Snipes) zostaje aresztowany. Ma być przewieziony do Nowego Jorku. W czasie podróży eskortuje go szeryf Gerard (Tommy Lee Jones). Samolot, którym lecą musi lądować. W czasie zamieszania Roberts ucieka.

Piątek

23:23

TVP KULTURA

Szron
Dramat, Francja, Litwa, Polska, Ukraina, 2017.

Fabula dramatu będącego swoistym kinem drogi została osnuta wokół historii dwojga młodych wolontariuszy z Litwy, spieszących z pomocą humanitarną dla ukraińskich żołnierzy. Rokas i jego dziewczyna Inga wyruszają ciężarówką do targanego konfliktem zbrojnym regionu we wschodniej Ukrainie. Zdani tylko na własne siły przemierzają długą drogę narażeni na przemoc i śmierć w ogarniętym wojną Donbasie. Choć mają chwile zwątpienia, nie zważając na grożące im niebezpieczeństwo kontynuują swoją misję.

Sobota

20:00

TVP KULTURA

Captain Fantastic
Dramat, USA, 2016.

Ben (Viggo Mortensen) jest ojcem sześciorga dzieci, które wspólnie z żoną wychowuje z dala od zgiełku miasta. Żyją inaczej niż przeciętna amerykańska rodzina: jedzą to, co uda im się upolować, nie chodzą do normalnej szkoły, uczą się sztuki przetrwania, żyjąc w miłości i wzajemnym szacunku. Niestety sytuacja rodzinna diametralnie się zmienia - wszyscy muszą stawić czoła cywilizacji. Przychodzi dzień powrotu do realnego otoczenia.

Niedziela

1:25

TVP KULTURA

Pod wulkanem
Dramat, USA 1984.

Akcja rozgrywa się w 1939 roku, w niewielkim meksykańskim miasteczku Cuernavaca. Bohaterem jest Geoffrey Firmin (Albert Finney), były konsul brytyjski, przucony przez żonę, która odeszła dla jego przyrodniego brata Hugh'a (Anthony Andrews). Zrozpaczony Geoffrey, nie widzący żadnego ratunku ani dla siebie, ani zresztą dla całej ludzkości, szuka ukojenia w mocnych trunkach, pograżając się w alkoholowy raj, który w gruncie rzeczy jest piekłem. Albert Finney w roli alkoholika stworzył tu przejmującą kreację całkowicie zdominującą film.

Wtorek

23:20

POLSAT

Searching
Thriller, USA, Rosja, 2018.

Debra, szesnastoletnia córka Davida Kima (John Cho), znika w tajemniczych okolicznościach. Lokalna policja rozpoczyna dochodzenie. Niestety w przeciągu 37 godzin w sprawie nie dzieje się nic. David decyduje sam sprawdzić miejsce, w którym nikt nie szukał śladów jego córki - jej laptop. W supernowoczesnym thrillerze śledzimy internetowe ścieżki kontaktów dziewczyny żyjącej w świecie komunikatorów i sieci. Teraz David musi odnaleźć się w tym świecie, zanim jego córka zniknie na zawsze.

Środa

2:30

TVP KULTURA

Boisko bezdomnych
Film obyczajowy, Polska, 2008.

Widz jest świadkiem upadku bohatera filmu - Jacka Mroza, moralnej i fizycznej degrengolady niedyszyjsej gwiazdy futbolu. Światem Jacka są teraz meliny i najmroczniejsze zakątki warszawskiego Dworca Centralnego. Zaniechany i zmarnowany Jacek chodzi na ciągłym rauszu. Splot okoliczności sprawił, że stracił sportową pasję i chęć do normalnego życia. Alkohol, agresja, bijatyki to kolejne etapy degrengolady znakomitego piłkarza, postępującego coraz szybciej beznadziejnego wyniszczenia sportowca, który swego czasu był na świeczniku.

Czwartek

1:10

TVN 7

Matrix Rewolucje
Film SF, USA, 2003.

Matrix Rewolucje zaczyna się tam, gdzie zawieszona została akcja Matrix Reaktywacja. Wojna między światem ludzi i światem maszyn musi zostać rozstrzygnięta. Nadszedł czas, aby Neo (Keanu Reeves) poznał prawdę o swoim przeznaczeniu. Premiera trzeciej, zamykającej trylogię części była niczym misterium dla wszystkich fanów Matrixa na całym świecie. We wszystkich krajach należących do „globalnej wioski” odbyła się tego samego dnia o tej samej porze, nie tylko w tradycyjnych kinach, ale iw imponującym IMAX-ie.

PIĄTEK • 21 lipca

TVP 1

TVP 2

05:15 Dziedzictwo - serial

06:05 Klan - telenowela TVP

06:30 Leśniczówka - serial obyczajowy TVP

07:00 Transmisja Mszy Świętej

07:30 Agape Blisko Ciebie - magazyn

08:00 Wiadomości

08:10 Kwadrans polityczny

08:25 Informacje kulturalne

08:30 Pogoda poranna

08:40 Ranczo - serial obyczajowy

09:40 Komisarz Alex - serial krym.

10:35 Ojciec Mateusz - serial

11:25 Korona królów. Jagiellonowie - telenowela historyczna

12:00 Wiadomości

12:10 Agrobiznes, Agropogoda

12:40 Magazyn Rolniczy

13:00 Natura w Jedynce - Sroki czarno-białe

14:00 Wspaniałe stulecie

15:00 Wiadomości, Pogoda

15:20 ALARM! - magazyn

15:35 Gra słów. Krzyżówka

16:05 Dziedzictwo - serial

17:00 Telexpress, Pogoda

17:20 Jaka to melodia?

18:00 Ranczo - serial obyczajowy

19:00 Jeden z dziesięciu - teleturniej

19:30 Wiadomości, Pogoda

20:10 Sport, Tour de Pologne

20:19 ALARM! - magazyn

20:35 07 zgłoś się - serial TVP

23:00 Archiwista - serial TVP

23:50 Jutro nie umiera nigdy - sens., USA, Wik. Bryt., 1997. Pierce Brosnan zbawia świat jako Agent 007.

02:00 Koko - kom., Francja, 1963. Monestier szykuje operację giełdową, która ma mu przynieść krociowe zyski.

03:35 Film fabularny

04:30 Na dobre i na złe - serial

05:30 M jak miłość - serial TVP

06:20 Anna Dymna - spotkajmy się - Marta i Magda Wróbel

06:50 Rodzinka.pl - serial kom.

07:30 Pytanie na śniadanie - 10:35 Panorama

10:40 Pytanie na śniadanie z Sebastianem Karpiem Bułecą

11:45 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial

12:30 Koło fortuny - teleturniej

13:15 Akacja 38 - serial

14:05 Va Banque - teleturniej

14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP

15:05 M jak miłość - serial TVP

16:00 Koło fortuny - teleturniej

16:35 Familiada - teleturniej

17:15 Zakazany owoc - serial

18:00 Panorama

18:20 Va Banque - teleturniej

18:45 Akacja 38 - serial

19:30 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP

20:10 Postaw na milion - teleturniej

21:10 Polskie Biesiady - Weselna - koncert

23:20 Kontrakt na zabijanie - thriller, USA, Niemcy, 2006. Ów „kontrakt na zabijanie” podpisał kilku bandytów, którzy podjęli się zadania. Davis, Turner i dwóch pozostałych czekają na dalsze instrukcje od jakiejś grubej ryby.

01:05 Sześć żon i jeden pogrzeb - kom., USA, 2009

02:50 Na zawsze razem - film fab., Francja, 2018

04:40 Rodzinka.pl - serial kom.

TVN

POLSAT

05:50 Uwaga! - program interwencyjny

06:05 Ukryta prawda - program obyczajowy

07:00 Doradca smaku - program kulinarny

07:05 SOS Ekipy w akcji - program

08:00 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy

08:55 Ten moment - program obyczajowy

09:30 Sekrety życia

10:30 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy

11:30 Ukryta prawda - program obyczajowy

13:40 Szpital - program obyczajowy

15:50 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy

16:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

19:00 Fakty

19:30 Sport, Pogoda

19:50 Uwaga! - program interw.

20:00 Wielki mur - przygod., USA, Chiny, Australia, Kanada, 2016. Elitarna jednostka do spraw specjalnych próbuje uczynić z jednej z najbardziej ikonicznych budowli świata - Wielkiego Muru Chińskiego - ostatni bastion dla ludzkości.

22:15 Wodny świat - przygod., USA, 1995. W bliżej nieokreślonej przyszłości lodowce pokrywające bieguny ziemi roztopiły się i wszystkie kontynenty znalazły się pod wodą.

01:00 Kuba Wojewódzki

02:00 Grzesznica - serial, USA

03:00 Szpital - program obycz.

04:00 Uwaga! - program interw.

04:20 Zamieszkać na plaży

04:50 Recepta na stary dom

05:20 Raj za pół ceny

06:00 Nowy dzień z Polsat News

08:40 Małanowski i Partnerzy

09:40 Sekrety rodziny - program obyczajowy

10:40 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny

11:40 Gliniarze - serial paradokumentalny

12:50 Wydarzenia

13:20 Interwencja - magazyn reporterów

13:40 Trudne sprawy - program obyczajowy

14:40 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny

15:50 Wydarzenia, Pogoda

16:15 Interwencja - magazyn reporterów

16:40 Gliniarze - serial paradokumentalny

17:40 Sekrety rodziny - program obyczajowy

18:50 Wydarzenia

19:25 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia

19:45 Sport, Pogoda

20:05 Shrek - anim., USA, 2001. Tytułowy bohater historii Shrek jest ogrem - brzydalem, którego wszyscy się boją i przed którym uciekają. Mieszka sam i bardzo ceni sobie swoją samotność. Pewnego dnia do jego walcącego się domostwa zjeżdżają przeróżne postaci z baśni i legend

22:00 1000 lat po Ziemi - SF, USA, 2013. Minęło 1000 lat od wydarzeń, które zmusiły ludzi do ucieczki z naszej planety.

00:10 Legion - SF, USA, 2009

02:20 Rok pierwszy - przygod., USA, 2009

04:40 Disco Gramy - pr. muzyczny

05:25 Teledyski TV Okazje

TVP Kultura

TV Puls

07:00 Muzyczne poranki

07:10 Zaginione Skarby - Zegary z Jędrzejowa - film anim.

07:20 Przestrzeń pamięci - Spichlerz Polskiego Rocka w Jarocinie - magazyn

07:55 Szlakiem Kolberga - Julia Pietrucha - reportaż

08:30 Informacje kulturalne

08:55 Arabella - serial fantasy

10:15 Dama Kameliowa

12:15 Najważniejszy dzień życia - serial TVP

13:20 Altamira, korzenie sztuki - film dok., Hiszpania, 2018

14:50 Van Dyck: wielki rywal Rubensa - film dok., Francja, 2020

16:00 Stan posiadania - dramat

18:00 Jazz.pl - Krzysztof Herdzin i jego Chopin Quintet - koncert

19:30 Wydarzenie aktualne

Komediowe lato - Vabank II, czyli riposta - kom. sensacyjna; rez.: Juliusz Machulski

21:50 Informacje kulturalne

22:20 Serialowa nostalgia - Pitbull - serial policyjny TVP; rez.: Patryk Vega

23:25 Szron - dram., Litwa, Polska, Francja, Ukraina, 2017.

01:35 Kino krótkich filmów - filmy anim.: Colaholic, Olbrzym

02:10 Wszystkie nieprzespane noce - film dok. Trójka studentów ASP - Michał, Krzysiek i Oliwia prowadzą barwne życie towarzyskie i uczuciowe.

04:10 Fellinopolis - film dok., Włochy, USA 2019

06:00 Kobra - oddział specjalny - serial kryminalny

08:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

09:00 Kurierzy - paradokument fabularny

10:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

11:00 Zaklinaczka duchów - serial fabularny

13:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

14:00 Rodzinny interes - serial obyczajowy

15:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

16:00 Kurierzy - paradokument fabularny

18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

20:00 Żądza śmierci - akcja, USA, Kanada, Rosja, 2009. Ruslan, były członek rosyjskiej mafii, po wielu latach postanawia odnowić kontakt ze swoją córką, która niedługo wychodzi za mąż. Okazuje się, że wybrankiem jest Stephen, syn, największego wroga Ruslana.

22:00 Rocky - akcja, USA, 1976. Kultowy film z Sylwestrem Stallonem, który mimo upływu lat, wciąż porusza emocje widzów na całym świecie.

00:35 Najdłuższa noc - akcja, Włochy, USA 2019

02:05 Menu na miarę

03:05 Szalone fabryki polskiej muzyki!

TVN 7

TV 4

05:00 Szkoła - program obyczajowy

06:55 Szpital - program obyczajowy

07:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

11:00 Idealna niania - program obyczajowy

11:45 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy

12:45 Szpital - program obyczajowy

13:45 Sąd rodzinny - program sądowy

14:50 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy

15:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

17:00 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy

18:00 Szybka zmiana - program lifestylely

18:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

20:00 Hotel Paradise All Stars - program rozrywkowy

21:00 Tin Cup - kom., USA , 1996. Przez niepohamowany pociąg do hazardu i... nic nie robienia, Roy „Tin Cup” McAvoy (Kevin Costner) stracił rancho, piękną Doreen, formę oraz szansę na lepszą przyszłość. Pewnego dnia na lekcje golfa zgłasza się dr Molly Griswold (Rene Russo). I nagle wszystko się zmienia.

23:45 Ja cię kocham, a ty z nim - kom., USA, 2007

01:55 Hotel Paradise All Stars - program rozrywkowy

02:55 Nagi Instykt Przetrwania

03:55 Mój sąsiad morderca

06:00 Strażnik Teksasu

08:00 Nasz Nowy Dom - serial obyczajowy

09:00 Pierwsza miłość

09:50 Łowcy Skarbów. Kto da więcej

10:50 Hardkorowy lombard

11:50 Policjantki i Policjanci

12:55 Detektywi w Akcji

13:55 STOP Drogówka

15:55 Policjantki i Policjanci

17:00 Łowcy Skarbów.Kto da więcej

19:00 Policjantki i Policjanci

20:00 Gwiazdy Kabaretu

22:05 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny

00:05 American Pie: Naga miła - Erik (John White) zdaje sobie sprawę, że jest jedynym ze Stiflerów, który może ukończyć szkołę średnią jako prawicze, postanawia sprostać rodzinnej tradycji.

02:15 Jas Fasola radzi

02:25 Disco Polo Life

03:25 Top 10 - Lista Przebojów

05:30 Teledyski TV Okazje

09:45 Jestem Mamą

10:00 Inf. dnia

10:15 W kolorze płomienia

11:05 Muzyczne chwile

11:25 Głos Polski

11:35 Ukraińska zbrodnia w Hucie Pieniackiej

12:00 Anioł Pański

12:03 Inf. dnia

12:20 Na bezdrożach tożsamości. Chaco

13:10 Orlem być...

13:30 Msza święta

14:20 Muzyczne chwile

14:30 Drzwi do lasu

14:55 Słowo życia

15:00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia

15:20 Mocni w Wierze

15:50 Ma się rozumieć

16:00 Inf. dnia

16:10 Siódmy Sakrament

16:40 Prosto o gosp.

17:00 Sekrety minichów

17:15 Muzyczne chwile

17:30 Geopolityka

17:55 Poczet Wielkich Polaków

18:00 Anioł Pański

18:05 Inf. dnia

18:15 Westerplatte

18:00 Młodych

19:00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu

19:30 Brat Franciszek

20:00 Inf. dnia

20:20 Różaniec

eprasa.pl 431036d4f0

SOBOTA • 22 lipca	
TVP 1	TVP 2
05:30 Dziewczyna i chłopak - Poprawka - serial TVP 06:20 Balans bieli - magazyn 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:40 Rok w ogrodzie 08:20 wojsko-polskie.pl - reportaż 08:45 Pełnosprawni - magazyn dla niepełnosprawnych 09:15 Sprawa dla reportera 10:15 Fascynujący świat - Madame Tussauds - ekspozycja z wosku - dokum., Wlk. Bryt., 2021 11:15 Fascynujące miejsca - Fascynująca Szwajcaria - Dzikie Tessyn - dokum. 11:40 Sanatorium miłości - reality show 12:40 Gwiazdy w południe - Koko - kom., Francja, 1963 14:10 Z pamięci - Stanisław Wyspiański - felieton	05:25 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial 07:00 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial TVP 07:55 Pytanie na śniadanie - w tym Pogoda-flesz 12:05 Studio Raban - Lizbona - magazyn 12:40 Międzynarodowy Festiwal Zespołów Cygańskich Romane Dyvessa - widowisko 14:00 Familiada - teleturniej 14:35 Koło fortuny - teleturniej 15:15 Szansa na sukces. Opole 2023 - widowisko muz. 16:20 Na dobre i na złe - serial 17:15 Natura bez granic - dok. 17:50 Słowo na niedzielę - Wszędobylski chwast albo dobre warunki dla cierpliwości 18:00 Panorama 18:20 Va Banque - teleturniej
	
14:25 Okrasa łamie przepisy - Kuchnia polska. - magazyn kulinarny 14:55 60. KFPP w Opolu - Wielka Gala 15:25 Łalka - serial TVP 17:00 Teleexpress, Pogoda 17:35 Ojciec Mateusz - serial 18:25 Kulisy serialu Ojciec Mateusz - felieton 18:40 Jaka to melodia? 19:30 Wiadomości, Pogoda 20:10 Sport, Tour de Pologne 20:18 ALARM! - magazyn 20:35 Komisarz Alex - serial 21:35 Hit na sobotę - Ocalony - film akcji, USA, 2013 23:45 Perfekcjonistka - film fab., USA, 2019 01:50 Jutro nie umiera nigdy - sens., USA, Wlk. Bryt., 1997 03:55 60. KFPP w Opolu	18:45 U Pana Boga w ogródku - serial komediowy TVP 19:35 Informacje kulturalne 20:00 Polskie Biesiady - Góralska - koncert 21:50 Polskie Biesiady - Warszawskie - koncert; 23:45 Legenda Herkulesa - film fab., USA, 2014 01:35 Kontrakt na zabijanie - thriller, USA, Niemcy, 2006 03:20 Gentleman z rewolwerem - film fab., USA, 2018. Opowieść o czarującym i sympatycznym złodzieju gentlemanie, który żył z napadów z bronią w ręku. Wielokrotnie był skazywany na więzienie i od razu próbował ucieczki, a dokonał tego aż 18 razy.

TVN
05:50 Uwaga! - program interwencyjny 06:05 Ukryta prawda - program obyczajowy 07:00 Ugotowani w parach - wydanie specjalne 08:00 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 09:00 Dzień Dobry Wakacje 11:30 Na Wspólnej Omnibus - serial, Polska 13:30 Kobieta na krańcu świata - program 14:05 MasterChef Junior - program 15:45 Zakup w ciemno 16:50 Weekendowa metamorfoza - program rozrywkowy 17:55 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 19:00 Fakty 19:25 Sport 19:35 Pogoda 19:45 Uwaga! - program interwencyjny

20:00 Seks w wielkim mieście II - kom., USA 2010. Cztery przyjaciółki pragną odciąć się od problemów. Wylatują do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, gdzie wpadają w pułapkę różnic kulturowych. 23:10 Lady Bird - kom., USA 2017. Wzruszające spojrzenie na relacje, które nas kształtują, przekonania, które nas definiują i niezrównane piękno miejsca, zwanego domem. 01:10 Niepoczytalna - sens., USA 2018 03:20 Kwatery Hitlera - program dokumentalny 04:25 Uwaga! 04:45 Zamieszkać na plaży 05:15 Recepta na stary dom

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News 08:40 O psie, który wrócił do domu - PRZYG., USA, 2019. pełna przygód opowieść o Belli, psie, który przebył 400 mil, by odnaleźć Lucasa, człowieka, którego kocha. 10:40 Bogate dzieciaki bez kasy 11:40 Bogaty dom - Biedny Dom 12:40 Polacy za granicą - spotkania z ciekawymi ludźmi 13:40 Miasto Wieś 14:40 Rolnicy. Podlasie 15:45 Więzienie - program paradokumentalny 17:45 Chłopaki do wzięcia 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:15 Prezydenci i Premierzy - rozmowy Jarosława Gugały 19:45 Sport, Pogoda 20:00 Mister Supranational 2023

23:00 Ant-Man i Osa - akcja, USA, 2018. Scott stara się pogodzić życie rodzinne z obowiązkami Ant-Mana, Hope van Dyne i dr Hank Pym powierzają mu kolejną pilną misję. 01:45 Obcy 3 - SF, USA, 1992. Kkosmiczna kapsuła ratunkowa rozbija się na Fiorinie 161, planecie będącej w kolonii karną dla najbardziej zwyrodniałych przestępców. W kapsule przybył również obcy. Ripley musi po raz kolejny stawić czoła swojemu największemu wrogowi. 04:20 Kabaretowa Ekstraklasa 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje

TVP Kultura
07:00 21. Międzynarodowy Festiwal Piosenki Sopot 84 - Halina Frąckowiak 07:30 Res Poloniae - O Polsce z oddali - Priit Pirsko - rozmowa 08:00 Tamte lata, tamte dni - Agnieszka Duczmal 08:35 Informacje kulturalne 09:00 Wydarzenie aktualne 09:30 Kromer Festival Biecz 2021 - koncert 10:35 Daleko od szosy - serial 12:00 Różne oblicza Aleksandra Dumasa - film dok., Francja, 2021 13:10 Symfonia fabryki Ursus - dokum. 14:25 Komedie lato - Wabank II, czyli riposta - kom. sensacyjna 16:20 Mieszczanie żywieccy - Wisia, Małgorzata i Kaja - dokum. 17:00 Retro kino - Daleki kraj western, USA, 1954

18:45 Serialowa nostalgia - Zmiennicy - serial TVP 20:00 Bilet do kina - Captain Fantastic - dram., USA, 2016 22:10 Informacje kulturalne 22:35 Spirit of Łódź Music Festival - Richard Bona - koncert 23:45 Seans kultowy - Pod wulkanem - dramat, USA, Meksyk, 1984 01:45 Kino nocne - Bilet na księżyc - obycz., Polska, 2013. Sentymentalna podróż do szalonych lat 60., do czasów młodzieżowej kontestacji, hipisów i bigbitowców... 04:00 Reżyserzy - Nicolas Roeg - cykl dok., Wlk. Bryt., 2018 05:00 Tamte lata, tamte dni - Agnieszka Duczmal

TV Puls
06:00 Kobra - oddział specjalny - serial kryminalny 07:00 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. Wiadomości polityczne i gospodarcze, informacje z życia gwiazd i naukowe ciekawostki. 08:00 Lekarze na start - serial przedstawia losy absolwentów medycyny (Zuzi, Dagi, Piotra, Marty i Łukasza). Wszyscy w jednym roku trafiają na staż do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego. To tam cała piątka starać się będzie o rezydenturę na oddziale chirurgii, stawiać swoje pierwsze diagnozy, przeprowadzać poważne zabiegi 10:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny

20:00 Rocky 2 - akcja, USA 1979. Kontynuacja przygód najsłynniejszego boksera w historii kinematografii. Rocky Balboa przygotowuje się do rewanżu z dawnym rywalem. Kto wygra ten pojedynek? 22:20 American Assassin - akcja, USA, 2017 00:45 24 godziny po śmierci - akcja, RPA, Hongkong, Chiny, 2017. Travis Conrad jest płatnym zabójcą, który podejmuje się najtrudniejszych zleceń 02:01 Menu na miarę 03:05 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 04:00 Menu na miarę 04:35 Z archiwum policji 05:00 Dyżur - serial medyczny

TVN 7
05:00 Szkoła - program obyczajowy 06:05 Wiza na miłość - program 07:00 Wyluzuj, Scooby Doo! - serial animowany, USA 07:35 Mój przyjaciel delfin - przygod., USA 2011, 09:55 Szybka zmiana - program lifestylowy 10:40 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:55 Nad życie - film obyczajowy, Polska, 2012. Odnosząca międzynarodowe sukcesy siatkarka Agata (Olga Bołądź) zakochuje się bez pamięci w Jacku (Michał Żebrowski). Ich plany przerywa jeden telefon... 18:05 Dom - kom., USA, 2015. Kiedy Oh, uroczy odmieniec z innej planety ląduje na Ziemi, zaprzyjaźnia się z nastolatką o imieniu Tip. Postanawiają wyruszyć w największą podróż.

20:00 Sherlock Holmes - sens., USA, Wlk. Bryt., Niemcy, 2009. Sherlock (Robert Downey Jr.) i dr Watson (Jude Law), doprowadzają do aresztowania i stracenia przestępcy pochodzącego z arystokracji, lorda Blackwooda. On jednak, zapowiada, że... 22:50 Operacja „Deszcz” - film SF, Australia, 2020. Dwa lata po inwazji kosmitów na Ziemię ostatni ocaleni walczą o przetrwanie. 01:25 Nienarodzony - horror, USA, 2009 03:10 Barbie - kulisy produkcji filmu 03:15 Hotel Paradise All Stars - program rozrywkowy 04:10 Nagi Instykt Przetrawiania

10:00 Galileo 10:00 Ewa gotuje 10:35 Jas Fasola radzi 10:45 Karate Kid 2 - doskonałe kino dla całej rodziny. Pan Miyagi wraz ze uczniem Danielem wyrusza w podróż do Okinawy, by odwiedzić swojego umierającego ojca. 13:05 Ninja Warrior Polska 15:00 STOP Drogówka 17:00 Policjantki i Policjanci 22:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 00:00 Fargo - czarna komedia kryminalna braci Coen. Sprzedawca samochodów z Minnesoty, Jerry Lunde-gaard, w obliczu finansowych kłopotów ucieka się do karkołomnego sposobu na zdobycie pieniędzy. 02:00 Interwencja 02:25 Disco Polo Life 03:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:30 Telezakupy TV Okazje

NIEDZIELA • 23 lipca	
TVP 1	TVP 2
05:05 Sprawa dla reportera 06:00 Słownik polsko@polski - talk-show prof. Jana Miodka 06:25 wojsko-polskie.pl - reportaż 06:55 Słowo na niedzielę 07:00 Transmisja Mszy Świętej 08:00 Tydzień 08:30 Zakochaj się w Polsce 08:55 Fascynujące miejsca - Fascynująca Antarktyka - film dokumentalny 09:15 Rodzina Addamsów - film anim., USA, 2019 10:55 Janosik - serial TVP 11:55 Między ziemią a niebem 12:00 Anioł Pański, Watykan 12:15 Między ziemią a niebem 12:50 Do zobaczenia w Lizbonie - reportaż 13:15 BBC w Jedyńce - Planeta doskonała - dokum. 14:10 Z pamięci - Stanisław Wyspiański - felieton	05:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP 07:00 Dla niesłyszących - M jak miłość - serial obyczajowy TVP 07:55 Pytanie na śniadanie - w tym Pogoda-flesz 11:50 Polskie Biesiady - Góralska - koncert 14:00 Familiada - teleturniej 14:35 Koło fortuny - teleturniej 15:15 Szansa na sukces. Opole 2023 - widowisko muzyczne 16:15 Tak to leciało! - teleturniej muzyczny 17:15 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP 18:00 Panorama - program informacyjny 18:20 Va Banque - teleturniej 18:50 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP
	
14:25 Daleko od szosy - serial 15:45 Alternatywy 4 - serial komediowy TVP 17:00 Teleexpress 17:20 Pogoda 17:35 Rolnik szuka żony - reality show 18:40 Jaka to melodia? 19:30 Wiadomości 19:50 Siatkówka mężczyzn - Liga Narodów, Gdańsk 22:05 Tour de Pologne 22:15 Zakochana Jedynka - Podróż na sto stóp - kom., Indie, USA, ZEA, 2014 00:25 Ocalony - akcja, USA, 2013 02:35 Perfekcjonistka - film fab., USA, 2019 04:35 60. KFPP w Opolu - Ale To Już Było. Jest i Będzie! 05:00 Z pamięci - Stanisław Wyspiański - felieton	20:00 Miś - komedia, Polska, 1980. Prezes klubu sportowego „Tęcza”, Ryszard Ochódzki zwany Misiem, ma wyjechać do Londynu. Zostaje jednak zatrzymany, bo z jego paszportu wyrwano kilka kartek. Ochódzki podejrzewa żonę Irenę. 22:05 Kino bez granic - Utoya, 22 lipca - dramat, Norwegia, 2018. 22 lipca 2011 roku na norweskiej wyspie Utoya uzbrojony mężczyzna otworzył ogień do przebywającej na letnim obozie młodzieży. 23:55 Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie 01:10 Nowy Świat - dramat 02:50 Nasz najlepszy rok - film obycz., Francja, 2017

TVN
05:50 Uwaga! - program interwencyjny 06:05 Tom i Jerry Show - anim. 07:00 Nastolatki rządzą... kasą - program obyczajowy 08:00 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 09:00 Dzień Dobry Wakacje 11:30 Weekendowa metamorfoza - program rozrywkowy 12:35 Co za tydzień - magazyn rozrywkowy 13:20 Ugotowani w parach - program kulinarny 14:25 Kobieta na krańcu świata 15:00 Akademia policyjna III: Ponowne szkolenie - kom., USA, 1986 16:45 Wielki mur - przygod., USA, Chiny, Australia, Kanada, 2016 19:00 Fakty 19:25 Sport, Pogoda 19:45 Uwaga! - program interw.

20:00 Dziewiąty legion - przygod., USA, Wlk. Bryt., 2011. Rzymski żołnierz Marcus Aquila (Channing Tatum) wyrusza na niebezpieczną wyprawę, aby przywrócić nadszarpniętą reputację swojego ojca. 22:25 Gra - film sens., USA, 1997. Wciągający film z Michaeliem Douglasem w roli głównej. 01:05 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 02:10 Wewnętrzny wróg - serial, USA 03:10 Szpital - program obycz. 04:10 Uwaga! - program interw. 04:30 Zamieszkać na plaży 05:00 Recepta na stary dom 05:25 Raj za pół ceny - program lifestylowy

POLSAT
06:00 Nowy dzień z Polsat News 07:50 Sezon na misia - anim., USA, 2006. 09:45 Kung Fu Panda - anim. USA, Chiny, 2008 11:45 Spider-Man Uniwersum - anim., USA, 2018 14:25 Ant-Man i Osa - Scott stara się pogodzić życie rodzinne z obowiązkami Ant-Mana, Hope van Dyne i dr Hank Pym powierzają mu kolejną pilną misję. 16:50 Shrek - Shrek jest ogrem - brzydałem, którego wszyscy się boją i przed którym uciekają. Mieszka sam i bardzo ceni sobie swoją samotność. Pewnego dnia przyjeżdżają do niego przeróżne postaci z baśni i legend 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:25 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:45 Sport, Pogoda

20:00 Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni. 22:05 Planeta małp - SF, USA, 2001. Statek kosmiczny dowodzony przez kapitana Leo Davidsona (Mark Wahlberg) wpada w pułkę czasową i ląduje na planecie przypominającej nieco Ziemię. 00:50 Słyszeliście o Morganach? - kom., USA, 2009. Opowieść o tym, że miłość może pojawić się w najbardziej zaskakujących okolicznościach. 03:05 Nasz Nowy Dom - serial obyczajowy 04:05 Zjedz Kambodżę - program podróżniczo-kulinarny

TVP Kultura
07:05 Największe przeboje - Zdzisława Sośnicka 08:00 Liturgia prawosławna w Wroclawie 09:05 Informacje kulturalne 09:35 Kromer Festival Biecz 2020 - Trzy oblicza baroku - koncert 10:45 Szpital na peryferiach 11:55 Od ucha do ucha - filmy animowane: Czarodziej i kwiaciarka; Ziemia; C'est La Vie cz. 2 12:35 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny 13:15 Wielkie manewry - komediodramat, Włochy, Francja, 1955. Opowieść o pewnym skorym do amarów poruczniku dragonów. 15:10 Wędrowiec Polski - Pogórze Dynowskie - reportaż 15:50 Serialowa nostalgia - Daleko od szosy - serial 17:15 Niedziela z...rolami Hanki Bielickiej

20:00 Dwaj ludzie z miasta - film sens., Francja, 1973. Przestępca po odsiadce próbuje ułożyć sobie życie. Ambitny policjant postanawia za wszelką cenę znaleźć haka na mężczyznę i umieścić go ponownie w więzieniu. 21:50 Informacje kulturalne 22:20 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny 23:00 Śpiewaj tylko sercem - Bernard Ładysz - film dok. 00:10 Informacje kulturalne 00:35 Kino krótkich filmów - filmy anim.: Colaholic; Olbrzym; Red Light Train 01:25 Seans kultowy - Pod wulkanem - dramat, USA, Meksyk, 1984 03:25 Rawa Blues Silesian

TV Puls
05:30 Kobra - oddział specjalny - serial kryminalny 07:01 Wielka włóczęga - komedia, Francja, 1966. Nad Paryżem zostaje zestrzelony angielski samolot, wracający z nalotu bombowego. Załoga wyskakuje na spadochronach, dzięki czemu udaje jej się przeżyć. 09:55 Mia i biały lew - przygod., Francja, 2018. Dzieciństwo 10-letniej dziewczynki zmienia się w wielką przygodę, kiedy jej rodzice przenoszą się z Londynu do Afryki 11:55 Kapuśniaczek - komedia, Francja, 1981. 14:00 Wszyscy na pokład - komedia, Francja, 2020 15:50 Pracownik miesiąca - komedia, USA, 2006 18:00 Smoking - kom., USA, 2002

20:00 Red - akcja, USA 2010. Frank Moses (Bruce Willis) to emerytowany agent CIA. Pewnego dnia w jego domu pojawia się trójka zawodowych zabójców. 22:10 Zabójcza przesyłka - akcja, Wlk. Bryt., 2019. Olga Kurylenko gra kurierkę, która odkrywa, że jedna z paczek zawiera bombę. 00:10 Nocny łowca - akcja, Kanada, 2018. Detektyw Marshall i Cooper aresztują seryjnego zabójcę, który atakuje wyłącznie kobiety. To nie oznacza końca problemów... 02:10 Dyżur - serial medyczny 03:30 Taki jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. 04:20 Z archiwum policji

TVN 7
05:00 Szkoła - program obyczajowy 06:05 Wiza na miłość - program 07:00 Wyluzuj, Scooby Doo! - serial animowany, USA 07:35 Beethoven II - film rodzinny, USA, 1993 09:20 Ten moment - program obyczajowy 09:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:05 Tin Cup - kom., USA, 1996. Przez niepokohowany pociąg do hazardu i... nic nie robienia, Roy „Tin Cup” McAvoy (Kevin Costner) stracił rancho, piękną Doreen, formę oraz szansę na lepszą przyszłość. Pewnego dnia na lekcie golfa zgłasza się dr Molly Griswold (Rene Russo). I nagle wszystko się zmienia. Dla pięknej pani psycholog Roy gotów jest zmienić swoje życie.

20:00 Życie od kuchni - kom., USA, Australia, 2007. Dla Kate (Catherine Zeta - Jones) cały świat ogranicza się do restauracji, w której jest szefową kuchni. Lecz jej spokój zaczyna niszczyć nowy kucharz, Nick (Aaron Eckhart). Dodatkowo, pod opiekę Kate trafia jej 9-letnia siostrzenica... 20:00 Matrix Rewolucje - film SF, USA, 2003. Nadszedł czas, aby Neo (Keanu Reeves) poznać prawdę o swoim przeznaczeniu. 22:50 Komora - sens., USA, 1996 01:00 Wieczorówka - kom., USA, 2018 03:20 Nagi Instykt Przetrawiania 04:20 Druga strona medalu - talk show

06:00 Galileo 07:00 W zakamarkach mózgu 08:00 Najsłynniejsze ucieczki, Belfast Breakout 09:00 Galileo 11:00 Karate Kid 3 - Tym razem Daniel i Miyagi znowu muszą przeciwstawić się dawnemu wrogowi Kreese'owi i jego przyjacielowi Terry'emu, bezwzględnemu biznesmenowi i ekspertowi wschodnich sztuk walki. 13:30 Witaj w domu, panie Jenkins - komedia ze znakomitym Martinem Lawrencem w roli głównej. 15:45 Gwiazdy Kabaretu 16:05 Magnum: Detektyw z Hawajów 18:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej? 20:00 Przepowiednia 22:25 Banita 00:30 Wielkie tajemnice historii 02:25 Disco Polo Life 03:25 Top 10 - Lista Przebojów 05:30 Telezakupy TV Okazje

Czas usunąć SZUBIENICE

dr Karol Nawrocki
prezes Instytutu Pamięci Narodowej

„Pozwól Cezarze, gdy zdobędziemy cały świat / Gwałcić rabować sycić wszelkie pożądania” – śpiewał w Lekcji historii klasycznej niezapomniany Jacek Kaczmarski. Ta piosenka przypomina mi się, ilekroć myślę o sowieckim „wyzwoleniu” z lat 1944–1945. Bo choć Kaczmarski cofał się aż do czasów rzymskich, słowa utworu równie dobrze można by odnieść do czerwonoarmistów, którzy u schyłku II wojny światowej wypierali Wehrmacht.

„Proste prośby żołnierzy te same są od lat / A Juliusz Cezar milcząc zabaw nie zabrania” – słyszymy u Kaczmarskiego. Milczenie rzymskiego wodza to w istocie przyzwolenie na zbrodnie. Sowieccy generałowie szli jeszcze dalej i bez ogródek zachęcali do bezprawia. „Nie będzie litości dla nikogo. Kraj faszystów musi przemienić się w pustynię” – nakazywał Iwan Czerniachowski, dowódca 3. Frontu Białoruskiego, gdy jego wojska przystępowały do ofensywy w Prusach Wschodnich.

Teoretycznie chodziło o zemstę na Niemcach. Ale ślepy sowiecki terror dotyczył także tych Warmiaków i Mazurów, którzy jednoznacznie przyznawali się do polskości oraz polskich osadników napływających na te ziemie w kolejnych miesiącach. Henryk Palka, kierownik Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Olsztynie, przyznawał w wewnętrznej korespondencji

Briefing prezesa IPN w sprawie dekomunizacji Pomnika Wyzwolenia Ziemi Warmińskiej i Mazurskiej, Olsztyn, 19 października 2022. Fot. Mikołaj Bujak IPN

z 29 maja 1945 roku, że „żołnierze sowieccy zabierają osadnikom inwentarz żywy i martwy, a nawet i garderobę”. Kilka miesięcy później alarmował, że czerwonoarmiści dopuszczają się również zabójstw. Miasta zajmowane przez Sowieców niejednokrotnie były palone już po ustaniu walk. W Olsztynie zostało

zniszczonych 1040 budynków, czyli 36 procent zabudowy.

Czy za to mamy być wdzięczni? Takiego zdania najwyraźniej jest prezydent Olsztyna Piotr Grzymowicz. Do dziś uparcie broni Pomnika Wyzwolenia Ziemi Warmińsko-Mazurskiej, przez mieszkańców miasta powszechnie – z racji kształtu – na-

Armia sowiecka zajmuje Olsztyn 1945 r.
Fot. ze zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

zwanego szubienicami. Ten obiekt propagandowy, odsłonięty w 1954 roku, a więc za czasów najgłębszej komuny, już dawno powinien zniknąć z przestrzeni publicznej. Grubo ponad trzy dekady po upadku systemu komunistycznego nadal jednak straszy w centrum Olsztyna.

„Wkroczyła Armia Czerwona. Palili, zabijali, rabowali, robili, co im się podobało” – baner o tej treści zawieszono z początkiem lipca na ścianie jednego z olsztyńskich bloków. Identyfikacyjny cytat pojawił się na przyczepie reklamowej poruszającej się po stolicy Warmii i Mazur. To element szerszej akcji informacyjnej „Straszy w mieście”, zainaugurowanej przez Instytut Pamięci Narodowej. Chce my raz jeszcze przypomnieć, że rzekome „wyzwolenie” regionu w roku 1945 było w rzeczywistości pasmem grabieży, dewastacji, gwałtów i mordów.

Głęboko wierzę, że dni „szubienic” są już policzone. W wolnej Polsce nie może być miejsca dla symboli komunistycznego totalitaryzmu.

Zniszczony Olsztyn, 1945 r. Fot. ze zbiorów Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

REFLEKSJE HISTORYKA NAD DEKOMUNIZACJĄ

Adam Siwek
dyrektor Biura Upamiętniania Walk
i Męczeństwa IPN

DEKOMUNIZACJA – DLACZEGO?

Proces dekomunizacji rozpoczął się w Polsce w sposób naturalny i spontaniczny w drugiej połowie 1989 r. Czerwcowe wybory parlamentarne, choć jedynie częściowo wolne, uruchomiły akcję usuwania relikwów odchodzącego do historii reżimu komunistycznego. Działania te przebiegały w kolejnych latach ze zmiennym natę-

Sowieckie wojsko w Młynarach. Fot. ze zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

żeniem, od 2016 r. mają charakter systemowy, oparty o narzędzie prawne w postaci ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki z dnia 1 kwietnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 744 z późn. zm.).

Pojęcie dekomunizacji można rozpatrywać w różnych aspektach. Jest nią niewątpliwie weryfikacja przedstawicieli władz minionego reżimu, pracowników wymiaru sprawiedliwości, służb mundurowych, organów bezpieczeństwa, instytucji naukowych etc. Innym, bardziej widocznym obszarem realizowania procesu dekomunizacji jest usuwanie z przestrzeni publicznej trwałych elementów propagandy i indoktrynacji w postaci różnych form upamiętnień, a także oczyszczanie systemu nazewnictwa „jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów”, jak to definiuje przywołana ustawa.

Współczesna akcja dekomunizacji jest kolejnym etapem REPOLONIZACJI przestrzeni publicznej państwa polskiego, oczywiście po okresach wojen, okupacji, zniewolenia. Pomniki były i są narzędziem emanacji władzy, spełniają funkcje polityczne jako element przekazu doktryny państwa, a także społeczne. Upamiętnienia służą edukacji historycznej, są wyrazem pamięci o ofiarach wojen i zbrodni totalitarnych, a także wyrazem wdzięcz-

ności wobec osób zasłużonych dla państwa i narodu. Tolerowanie obiektów gloryfikujących zdrajców, zbrodniarzy, okupantów jest obelgą wobec pokoleń Polaków z uporem i za najwyższą cenę dążących do odzyskania i obronienia niepodległego bytu Polski. Podważa też wiarygodność państwa wobec tych, którzy obecnie deklarują gotowość służby Rzeczypospolitej, ale widzą, że komunistyczni kolaboranci i sowieccy najeźdźcy są nadal honorowani nazwami ulic czy upamiętnieniami.

DEKOMUNIZACJA – REALIZACJA

Pierwszym symbolem społecznego braku akceptacji dla dalszego istnienia komunistycznych totemów było zburzenie 17 listopada 1989 r. pomnika Feliksa Dzierżyńskiego, znajdującego się na placu jego imienia (dziś pl. Bankowy) w Warszawie. Aktywność społeczna i działania podejmowane przez administrację samorządową w tym obszarze zostały niestety wyhamowane w latach 90-tych XX w. Sytuację skomplikowało podpisanie 22 lutego 1994 r. Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji. Od tego momentu władze rosyjskie konsekwentnie zgłaszały protesty wobec wszelkich działań związanych z usuwaniem obiektów propagandowych związanych z Armią Czerwoną, tzw. pomników wdzięczności, braterstwa broni, wyzwolenia. Pomimo jednoznacznej wykładni polskiego MSZ, które wskazało, że umowa reguluje jedynie kwestie związane z miejscami pochówku, a więc grobami i cmentarzami wojennymi, strona rosyjska oskarża polskie władze o „bezcieszczenie pamięci o poległych czerwonoarmistach i profanowanie ich grobów”, a także o „brak wdzięczności za wyzwolenie Polski przez Armię Czerwoną spod hitlerowskiej okupacji”.

Samorządy, inspirowane często aktywnością organizacji społecznych, pozbawione jednak systemowego wsparcia ze strony administracji rządowej, sięgały po różnego rodzaju półśrodki. Posowieckie obiekty przenoszone były na teren miejscowych cmentarzy – najczęściej cmentarzy wojennych, na których spoczywają żołnierze Armii Czerwonej. Część tych monumentów została rozebrana na podstawie decyzji Inspektora Nadzoru Budowlanego ze względu na zły stan techniczny zagrażający zdrowiu i życiu przechodniów. Niestety w wielu przypadkach nie podejmowano żadnych działań tłumacząc się komplikacjami formalnymi związanymi ze zmianami nazw ulic oraz kosztami wykonywania prac rozbiórkowych.

Ustawa o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego (...) z 2016 r. wraz z kolejnymi nowelizacjami miała stanowić sprawne narzędzie systemowe, które pozwoli ostatecznie oczyścić przestrzeń publiczną z komunistycznych relikwów – tym razem przy zaangażowaniu

administracji rządowej. Szczególną rolę ustawodawca powierzył Instytutowi Pamięci Narodowej, jako organowi eksperckiemu, zapewniającemu wsparcie merytoryczne zarówno właścicielom nieruchomości, na których znajdują się niezgodne z ustawą obiekty, jak i wojewodom odpowiedzialnym za podejmowanie właściwych działań administracyjnych. Skuteczność ustawy w obszarze zmian nazewnictwa należy ocenić pozytywnie. Zapisy niwelujące uciążliwości związane z koniecznością wymiany dokumentów w następstwie zmiany adresów w znacznej mierze zmieniły nastawienie samorządów. Od wejścia w życie Ustawy w 2016 r. do końca września 2017 r. samorządy dokonały samodzielnie zmian nazw 1781 ulic w skali całego kraju. W większości przypadków przed przyjęciem uchwał nadających nowe nazwy samorządy zwracały się do IPN z prośbą o potwierdzenie, czy dotychczasowy patron rzeczywiście propaguje komunizm lub inny ustrój totalitarny w rozumieniu ustawy. W ciągu 6 lat funkcjonowania ustawy Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN odpowiedzialne w strukturze Instytutu za jej realizację, sporządziło na wniosek wojewody opinie w sprawie 1262 nazw, głównie patronów ulic, placów, mostów itp., ale również placówek oświatowych czy samorządowych instytucji kultury. W tej liczbie jako niezgodnych z ustawą wskazano 698 patronów. W pojedynczych przypadkach samorządy zaskarżały zarządzenia zastępcze wojewodów do sądów administracyjnych. Szczególnie niechlebnym przykładem są władze samorządowe Warszawy, które zaskarżyły wszystkie 50 zarządzeń zastępczych wojewody mazowieckiego. Sądy administracyjne uchyliły w latach 2018-2019 wszystkie zarządzenia, co skutkowało powrotem wszystkich nazw uznanych za niezgodne z Ustawą. Dotychczas władze stolicy dokonały zmian jedynie 6 patronów ulic niezgodnych z ustawą.

Eliminacja komunistycznych obiektów propagandowych przebiegała niestety mniej sprawnie. Zazwyczaj bierność właścicieli lub zarządców nieruchomości wynikała z przyczyn finansowych i proceduralnych. Od dnia 1 kwietnia 2018 r., odkąd na właściwych miejscowo wojewodach spoczywa realizacja art. 5b ustawy (do końca marca 2018 r. właściciele lub użytkownicy wieczysti mieli możliwość usunięcia pomników na koszt Skarbu Państwa), do maja br. sformułowano na wniosek wojewodów 200 opinii w formie postanowień, o których mowa w art. 106 Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Za niezgodne z Ustawą uznano 168 obiektów, wśród których znalazły się 43 obiekty propagandowe dotyczące Armii Czerwonej. Łącznie z wymienionymi na wstępie postanowieniami, Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN sporządziło 736 opinii. Należy przy tym podkreślić, że wbrew rosyjskiej propagandzie, zapisy ustawy dekomunizacyjnej nie obejmują miejsc pochówków poległych żołnierzy i cywilnych ofiar zbrodni.

SZUBIENICE NADAL STRASZĄ

Agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, 24 lutego 2022 r., ponownie skierowała społeczne zainteresowanie w kierunku posowieckich relikwów wegetujących na terytorium Polski. Rozumiejąc niekiedy złożoną i trudną sytuację władz lokalnych, IPN zaproponował formułę działań (oświadczenia Prezesa IPN z dnia 4 marca 2022 r.) pozwalającą na udzielenie wymiernej pomocy przy usunięciu obiektu propagandowego, i co szczególnie ważne, wzniesienie w jego miejscu upamiętnienia odpowiadającego rzeczywistym potrzebom lokalnej społeczności. W ciągu przeszło 16 miesięcy udało się w ramach współdziałania zdemontować 21 takich obiektów, kolejne 9 rozebrały samodzielnie władze samorządowe w odpowiedzi na apel Prezesa IPN. Nowe pomniki zostały już wzniesione przez IPN w Chrzowicach, Brojcach, kolejne powstaną w Głubczycach, Malborku, Terespo-

Sowieckie wojsko w Młynarach. Na poboczu leżą ciała pomordowanych. Fot. ze zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

lu, Włodawie i innych miejscach, w uzgodnieniu z lokalnymi władzami. Akcja będzie kontynuowana, obejmując nie tylko posowieckie monumenty, ale także obiekty związane z utrwalaczami tzw. władzy ludowej, komunistycznymi aparatchykami, sowieckimi kolaborantami z GL i AL. Pozostaje mieć nadzieję, że stanowiąc niechlubny wyjątek władze Olsztyna – „szubienice”, bo egzekucje i zbrodnie to pierwsze skojarzenie związane z obecnością rosyjskich czy sowieckich „wyzwolicieci”.

„NISZCZENIE I GRABIEŻ”

Armia Czerwona na Warmii i Mazurach

dr Krzysztof Kierski
Delegatura IPN w Olsztynie

Wkroczyła Armia Czerwona. Pali, zabijali, rabowali, robili, co im się podobało. Nikt im nie bronił. W ciągu kilku godzin całe zagrody zmieniały się w ruiny. Przy ulicach, w ogrodach i po polach leżały trupy. Codziennie zdarzały się akty mordu i rabunku – zapamiętał jeden z mieszkańców Okręgu Mazurskiego. Po drodze widziałam okropne rzeczy. Kobiety w starszym wieku zgwałcone przez Rosjan nie tylko w jednym miejscu, lecz na każdym kroku, można było to spotkać (...) Widziałam jak dziewczyna, córka kowala 19-letnia, przez 13-tu Rosjan została zgwałcona i jeszcze na końcu rozerwana. Było to okropne, czasami wołałabym nie istnieć na świecie - wspomina moment wkroczenia czerwonoarmistów w 1945 r. mieszkanka Okręgu Mazurskiego.

W październiku 1944 r. nacierające ze wschodu wojska sowieckie przekroczyły granicę Prus Wschodnich. Kolejna ofensywa na te tereny rozpoczęła się zimą 1945 r. W ramach operacji wschodniopruskiej, 13 stycznia Armia Czerwona rozpoczęła działania na kierunku północno-wschodnim, gdzie po kilku dniach zaciętych walk przełamała obronę niemiecką, zdobywając 22-go stycznia Olsztyn. Po przejściu frontu, władzę na zdobytych terenach Prus Wschodnich sprawowały sowieckie komendantury wojenne, które traktowały ten obszar jak podbite terytorium wroga. Powszechnym zjawiskiem stały się liczne grabieże, dewastacje i gwałty, w wyniku których ucierpiała przede wszystkim ludność cywilna.

Kobiety zmuszone do pracy dla sowieckiego wojska. Fot. ze zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

bezpośrednich działań wojennych zniszczeniu uległo stosunkowo niewiele zabudowań. Znaczna ich część została spalona przez żołnierzy sowieckich dopiero po ustaniu walk, bez żadnego uzasadnienia względami militarnymi. Nierzadkim zjawiskiem było celowe podpalanie przez

szczętnie. Zabudowania olsztyńskie starówki zostały spalone w niemal 50%. Podobny los spotkał dzisiejsze ulice: Grunwaldzką, Szrajbera, Warszawską, Limanowskiego, Wojska Polskiego, Niepodległości, Knosały, Kościuszki czy Mickiewicza.

Na oddzielne wspomnienie zasługuje Kortowo, gdzie w nocy z 21 na 22 stycznia 1945 roku wkraczający czerwonoarmiści w bestialski sposób zamordowali personel medyczny oraz pensjonariuszy szpitala psychiatrycznego i lazaretu wojskowego, paląc przy tym zabudowania szpitalne. W samym Olsztynie płonęło wszystko, od domów i kamienic mieszkalnych po zakłady przemysłowe. Łuna dymu unosiła się nad miastem do końca stycznia 1945 roku. Konfiskowano i wywożono dosłownie wszystko: zwierzęta hodowlane, wyposażenie fabryk, płody rolne, tory kolejowe, tabor kolejowy i samochodowy, ale także sprzęty domowe i przedmioty codziennego użytku.

Zniszczenia spowodowane działaniem Armii Czerwonej były udziałem wielu miast byłych Prus Wschodnich. W Braniewie sięgnęły 80-90%, w Nidzicy 75-80%, w Pisz 70-85% i w Węgorzewie 70-80%. Według urzędowych danych szacunkowych w Okręgu Mazurskim zniszczonych lub uszkodzonych było 19 080 nieruchomości miejskich o kubaturze 23 477,5 tys. m³ i wartości wynoszącej blisko 392 mln zł. W znacznym stopniu wojska ZSRS zdewastowały też miejską sieć kanalizacyjną i wodociagową.

Obecność żołnierzy Armii Czerwonej na terenach Okręgu Mazurskiego to także niszczenie i grabież dóbr kultury. Dotyczyło to zwłaszcza drogocennych wyrobów rzemiosła

artystycznego, obrazów, rzeźb i innych dzieł sztuki, jak również grabieży kościołów, pałaców, bibliotek, archiwów itp., powodując ogromne straty, których faktyczne oszacowanie jest dzisiaj niemożliwe.

Zniszczenia widoczne były także na terenach wiejskich Okręgu Mazurskiego. Jak wynika z danych urzędowych zniszczonych lub uszkodzonych było 17 296 zagród, o wartości prawie 109 mln zł, co stanowiło około 30% wszystkich zagród wiejskich. Inwentarz żywy, początkowo spędzany był do majątków ziemskich zarządzanych przez żołnierzy Armii Czerwonej, a następnie przepędzany do ZSRS. Straty w pogłowie zwierząt gospodarskich, tj. bydła, trzody chlewnej, koni i owiec wynosiły blisko 98%.

Podsumowaniem pobytu żołnierzy Armii Czerwonej w Okręgu Mazurskim są fragmenty wspomnień Józefa Bajgierta – polskiego robotnika przymusowego, który pisał: *Jurni Rosjanie nie przepuszczali żadnej okazji, nie uznawali żadnych zasad ani moralności, nie obejmowała ich żadna dyscyplina. Zdesperowani wojną łazili, zabijali i gwałcili w zależności od humoru. [...] Zabierali co popadnie, jedzenie, picie, ubrania, cenne, a często bezwartościowe przedmioty. Zawsze szukali alkoholu, przy pomocy którego można było zdobyć ich tymczasową wielką miłość i przyjaźń. Przy drodze znów walały się płonące samochody i trupy. Zabijano na miejscu, z nienawiści i zemsty, a czasami dla uciechy. W pobliżu nie trwały żadne walki, pokojowa śmierć hulała w koło.*

Rekwizycja bydła na Warmii na rzecz Armii Czerwonej. Fot. ze zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

Z pierwszych szacunków Wydziału Odbudowy Urzędu Pełnomocnika Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Okręg Mazurski wynikało, że w Olsztynie zostało zniszczonych 1040 budynków, czyli 36 procent ówczesnej zabudowy miasta. W wyniku

pijanych czerwonoarmistów poszczególnych obiektów. Tak było m. in. w Ełku, Kętrzynie i Olsztynie, gdzie zniszczenia po kilku tygodniach zwiększyły się, przewyższając straty początkowe. Wiele olsztyńskich ulic i dzielnic zostało zniszczonych do-

SKOŃCZYŁ SIĘ CZAS PORADZIECKICH SZUBIENIC

dr hab. Karol Sacewicz
naczelnik Delegatury IPN w Olsztynie

Oficjalne uroczystości odsłonięcia „Pomnika Wdzięczności dla Armii Radzieckiej” w Olsztynie rozpoczęły się o godzinie 10.30 21 lutego 1954 r. Wcześniej zgromadzeni pod zakładami pracy mieszkańcy miasta przemarszerowali pod monument, gdzie głos zabrali przedstawiciele centralnych władz państwowych i partyjnych, w tym członek Biura Politycznego KC PZPR i jednocześnie Rady Państwa Stefan Matuszewski, jak również przedstawiciele wojska, ambasador ZSRR oraz autor projektu pomnika Xawery Dunikowski. Obecni byli lokalni władarze Olsztyna i województwa. O 11.10 nastąpił kulminacyjny punkt uroczystości – odsłonięcie monumentu i złożenie kwiatów. I tak na dziesięciolecie, w przestrzeni pięknego miasta nad Łyną, zainstalowano sowiecki element propagandowy.

Powojenny, zniszczony przez Armię Czerwoną Olsztyn, był jednym z ostatnich wojewódzkich miast, w którym nie było pomnika oddającego hołd sowieckim wojskom. Tym samym w 1948 r. partyjni decydenci powołali do życia Komitet Budowy Pomnika Wdzięczności dla Armii Radzieckiej, ale w długim procesie projektowania i budowania monumentu, wszelka decyzyjność znajdowała się w rękach przedstawicieli centralnych władz państwowych oraz partyjnych.

Pierwotnym miejscem instalacji propagandowego elementu miał być Plac Armii Czerwonej (obecnie plac gen. Józefa Bema). Tam 20 czerwca 1948 r. wmurowano akt erekcyjny. Zadanie to zlecono artyście rzeźbiarzowi prof. Stanisławowi Horno-Popławskiemu, który w styczniu 1949 r. przedstawił swój projekt. Nie zyskał on jednak akceptacji władz. Wówczas to wojewoda olsztyński Mieczysław Moczar, człowiek wielce zasłużony w służbie sowieckiemu mocodawcy, w zwalczaniu polskiego podziemia niepodległościowego, mordowaniu polskich bohaterów i utrwalaniu komunistyczno-sowieckich rządów w powojennej Polsce, wskazał na osobę znanego wówczas rzeźbiarza Xawerego Dunikowskiego. Oficjalna propaganda starała się ukazać ten wybór jako inicjatywę społeczną, informując w prasie o rzekomym piśmie mieszkańców Olsztyna do artysty – co było nieprawdą.

Za wykonanie projektu, a także nadzór artystyczny nad jego budową Dunikowski miał otrzymać 4 mln złotych (netto) w trzech ratach. Opłacenie podatków wziął na siebie Komitet Budowy Pomnika. Sam koszt monumentu był również ogromny, w roku 1949 oszacowano go na 15 mln. zł, co dla zrujnowanego miasta i słabo pod względem gospodarczym rozwiniętego regionu, w czym wielkie „zasługi” miała Armia Czerwona, było wielkim obciążeniem.

W proces twórczy artyści permanentnie i znacząco ingerowały władze partyjne. Twarzą tychże in-

gerencji stał się Włodzimierz Sokorski – wówczas podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki, a wcześniej przed wojną członek Komunistycznej Partii Polski. Sugestie dotyczyły rozmieszczenia na monumencie płaskorzeźb, likwidacji dużego wykonanego z brązu znicza, dodania armaty, grupy rzeźb przedstawiających żołnierzy sowieckich, czy też istotnie zmieniających wizję autora w kwestii całości konstrukcji, jak odstąpienie od kariatydy na rzecz dolmenu. W konsekwencji Dunikowski wykonywał nowe projekty, miały kolejne terminy, powstawało siedem kosztownych drewnianych atrap monumentu wykonanych w skali 1:1. Przyznać należy, że na wiele z tych ingerencji Dunikowski nie wyraził zgody. Sam rzeźbiarz z racji wieku wykonał jedynie głowę żołnierza sowieckiego. Resztę prac zrealizowali jego współpracownicy.

Aktyw kierowniczy PPR-PZPR dążył niezależnie od kosztów finansowych, a także estetyki przestrzeni urbanistycznej miasta, do stworzenia prosowieckiego monumentu. Dla nich był to element wiernopoddanego hołdu wobec tych, którzy byli jedynym gwarantem przejęcia i utrwaleńia przez nich władzy w powojennej Polsce. Wyrazem ideologicznego, ale i wynikającego z koniunkturalizmu dążenia do sowytyzowania przestrzeni publicznej oraz pamięci historycznej. Komuniści i korzystający na komunistycznych rządach, powstałych z nadania Moskwy, w sposób naturalny dla tamtych lat oddawali hołd armii, która realizując imperialne cele Kremla uczyniła z Polski

Zniszczone Szczytno, 1945 r. Fot. ze zbiorów Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

swoją kolonię. Natomiast po przemianach ustrojowych w Polsce, upadku ZSRR, a także po ujawnieniu stale imperialnych i zbrodniczych planów współczesnego Kremla, obrona trwania tego sowieckiego elementu propagandowego w przestrzeni publicznej jest niezrozumiała i moralnie zła. Stanowi brak szacunku wobec tysięcy polskich bohaterów i obywateli morderowanych przez Armię Czerwoną.

W wolnej Polsce stałym głosem w dyskusji o usunięciu „pomnika” było stanowisko IPN – wyrażane przez akcje edukacyjno-informacyjne, wypowiedzi medialne czy publiczne oświadczenia. W 2010 r. grupa histo-

ryków z UWM w Olsztynie skierowała do ówczesnych władz miasta list otwarty w tej sprawie, wskazując, że trwanie komunistycznego elementu propagandowego, czyli tzw. „szubienic” w centrum Olsztyna nie powinno mieć miejsca. Liczne działania w tym kierunku podejmowały również organizacje patriotyczne, działacze opozycji demokratycznej, osoby więzione i prześladowane przez komunistyczny reżim. Skończył się czas poradzieckich szubienic.

Manifestacja pod szubienicami z 2014 r. Źródło: IPN w Olsztynie

PONIEDZIAŁEK • 24 lipca	
TVP 1	TVP 2
05:15 Dziedzictwo - serial 06:05 Klan - telenowela TVP 06:30 Leśniczówka - serial 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Studio Raban - Lizbona - magazyn 08:00 Wiadomości 08:10 Kwadrans polityczny 08:25 Informacje kulturalne 08:30 Pogoda poranna 08:40 Ranczo - serial obyczajowy 09:40 Komisarz Alex - serial krym. 10:35 Ojciec Mateusz - serial 11:25 Korona królów. Jagiellonowie - telenow. 12:00 Wiadomości 12:10 Agrobiznes 12:30 Agropogoda - magazyn 12:40 Magazyn Rolniczy 12:55 BBC w Jedynce - Planeta doskonała 14:00 Wspaniałe stulecie 15:00 Wiadomości, Pogoda 15:20 ALARM! - magazyn	04:55 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP 05:30 M jak miłość - serial TVP 06:20 Kłasztorne smaki według Remigiusza Rączki - Elżbietanki z Cieszyna - mag. kulinarny 06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP 07:30 Pytanie na śniadanie 10:35 Panorama 10:40 Pytanie na śniadanie 11:15 Dla niesłyszących - Okrasa łamie przepisy - Kuchnia polska. - magazyn kulinarny 11:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP 12:30 Koło fortuny - teleturniej; 13:15 Akacja 38 - serial 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP
	
15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej 16:05 Dziedzictwo - serial 17:00 Teleexpress, Pogoda 17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 18:00 Ranczo - serial obyczajowy 19:00 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:30 Wiadomości 20:05 Pogoda 20:10 Sport, Tour de Pologne 20:18 ALARM! - magazyn 20:35 Velvet - serial obyczajowy 21:30 Reset - dokum. 22:30 Arena poglądów - debata 23:35 Balans bieli - magazyn 00:15 Trzy dni Kondora - film fab., USA, 1975 02:25 Podróż na sto stóp - kom., Indie, USA, ZEA, 2014 04:30 Notacje - dokum.	15:05 M jak miłość - serial TVP 16:00 Koło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej 17:15 Zakazany owoc - serial obyczajowy 18:00 Panorama 18:20 Va Banque - teleturniej 18:45 Akacja 38 - serial 19:30 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP 20:10 Postaw na milion - teleturniej 21:00 Rozmowy kontrolowane - komedia, Polska, 1991 22:50 Anatomia kłamstwa - serial krym., Francja, 2021 24:00 Nasz najlepszy rok - film obyczajowy, Francja, 2017; 02:05 Bolívar - serial kostium. 03:05 O mnie się nie martw - serial komediowy TVP 04:05 Rodzinka.pl - serial

WTOREK • 25 lipca	
TVP 1	TVP 2
05:15 Dziedzictwo - serial 06:05 Klan - telenowela TVP 06:30 Leśniczówka - serial 07:00 Transmisja Mszy Świętej 07:30 Kościół z bliska 08:00 Wiadomości 08:10 Kwadrans polityczny 08:25 Informacje kulturalne 08:40 Ranczo - serial obyczajowy 09:40 Komisarz Alex - serial krym. 10:35 Ojciec Mateusz - serial 11:25 Korona królów. Jagiellonowie - telenow. 12:00 Wiadomości 12:10 Agrobiznes, Agropogoda 12:35 Magazyn Rolniczy 12:55 Natura w Jedynce - Bliskie spotkania z Grizzly 14:00 Wspaniałe stulecie 15:00 Wiadomości, Pogoda 15:20 ALARM! - magazyn 15:35 Gra słów. Krzyżówka 16:05 Dziedzictwo - serial 17:00 Teleexpress, Pogoda	04:35 Na dobre i na złe - serial obyczajowy TVP 05:35 M jak miłość - serial TVP 06:25 Powszechnie kapłaństwo - reportaż 06:55 Rodzinka.pl - serial komediowy TVP 07:30 Pytanie na śniadanie 10:35 Panorama 10:40 Pytanie na śniadanie 11:15 Natura bez granic - film dokumentalny 11:50 Dla niesłyszących - Barwy szczęścia - serial obyczajowy TVP 12:30 Koło fortuny - teleturniej 13:15 Akacja 38 - serial obyczajowy 14:05 Va Banque - teleturniej 14:35 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP 15:05 M jak miłość - serial obyczajowy TVP 16:00 Koło fortuny - teleturniej
	
17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 18:00 Ranczo - serial obyczajowy 19:00 Jeden z dziesięciu - teleturniej muzyczny 19:30 Wiadomości 20:05 Pogoda 20:10 Sport 20:15 Tour de Pologne - kronika, felieton 20:18 ALARM! - magazyn 20:35 Velvet - serial obyczajowy 21:30 Stulecie Winnych - serial 22:30 Osiecka - serial TVP 23:25 Zambia Księżda Bosco - film dokumentalny 00:30 Magazyn śledczy Anity Gargas 01:10 Synowie Ndranghety - film fabularny, Włochy, 2018 03:10 Film fabularny	16:35 Familiada - teleturniej 17:15 Zakazany owoc - serial obyczajowy 18:00 Panorama 18:20 Va Banque - teleturniej 18:45 Akacja 38 - serial 19:30 Na sygnale - serial fabularyzowany TVP 20:10 Postaw na milion - teleturniej 21:00 Miś - kom., Polska, 1980 23:10 Anatomia kłamstwa - serial kryminalny, Francja, 2005 00:25 Diabełski Most - dramat, Francja, 2018. Pasterz znajduje zwłoki Andre Savignaca, mera miasteczka Saint-Guilhem-Le-Desert. 02:10 Bolívar - serial kostium. 03:10 Jack Lemmon - nieprzeciętny Everyman - dokum., Francja, 2019

TVN
05:50 Uwaga! - program interwencyjny 06:05 Ukryta prawda - program obyczajowy 07:00 SOS Ekipy w akcji 08:00 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 08:55 Ten moment - program obyczajowy 09:30 Sekrety życia - program obyczajowy 10:30 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 11:30 Ukryta prawda - program obyczajowy 13:40 Szpital - prog. obyczajowy 15:50 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 16:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:40 Sport, Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial

20:55 Milionerzy - program rozrywkowy 21:35 Zabójcza broń IV - sens., USA 1998. Riggs i Murtaugh udowodnili, że potrafią uwieńczyć powierzone im śledztwo sukcesem, jednakże za każdym razem zaprowadzając porządek na ulicach Los Angeles, doprowadzali to miasto do ruiny. 00:05 Wydział pościgowy - sens., USA 1997 02:55 Grzesznica - serial, USA 03:55 Uwaga! - program interwencyjny 04:15 Zamieszkać na plaży - program edukacyjny 04:45 Recepta na stary dom - program edukacyjny 05:15 Raj za pół ceny - program lifestylowy

18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:25 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:45 Sport, Pogoda 20:00 MEGA HIT - Kingsman: Złoty krąg - akcja, USA, Wlk. Bryt., 2017. Kwatera brytyjskich agentów zostaje zniszczona, los świata wadzi na włosku. 23:10 Helikopter w ogniu - dramat woj., USA, 2001. Wstrząsająca rekonstrukcja jednego z najbardziej wstydlwych epizodów w dziejach amerykańskich sił zbrojnych 02:35 Zimna Wojna - dramat, Polska, Francja, Wielka Brytania, 2018. 04:25 Kabaretowa Ekstraklasa

TVN
05:50 Uwaga! - program interwencyjny 06:05 Ukryta prawda - program obyczajowy 07:00 Doradca smaku - program kulinarny 07:05 SOS Ekipy w akcji - program 08:00 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 08:55 Ten moment - program obyczajowy 09:30 Sekrety życia - program obyczajowy 10:30 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 11:30 Ukryta prawda 13:40 Szpital - program obyczajowy 15:50 Kuchenne rewolucje - pr. kulinarno-rozrywkowy 16:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 19:00 Fakty 19:40 Sport, Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny

20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial 20:55 Milionerzy 21:35 Nico: Ponad prawem - sens., USA, 1988. Policjant Nio Toscani (Steven Seagal) jest byłym agentem CIA i weteranem wojny w Wietnamie. Przypadkiem trafia na ślad międzynarodowej organizacji prowadzącej nielegalny handel bronią. 23:35 Kuba Wojewódzki 00:45 Co za tydzień 01:30 Wewnętrzny wróg - serial, USA 02:30 Szpital - prog. obyczajowy 03:30 Uwaga! - program interwencyjny 03:50 Zamieszkać na plaży

20:00 Transformers: Ciemna strona Księżyca - SF, USA, 2011. Być może wrak statku kosmicznego znaleziony na Księżycu przyczyni się do tego, że Ziemia stanie na krawędzi wojny. 23:20 Searching - thriller, USA, Rosja, 2018. Debra, szesnastoletnia córka Davida Kima (John Cho), znika w tajemniczych okolicznościach. Lokalna policja rozpoczyna dochodzenie. 01:40 Nasz Nowy Dom - serial obyczajowy 03:50 Zjedź Alaskę - program podróżniczo-kulinarny 04:20 Kabaretowa Ekstraklasa 04:40 Disco Gramy - program muzyczny

TVP Kultura
07:00 Muzyczne poranki 07:20 Słowo-branie - magazyn 07:55 Wędrówiec Polski - Pogórze Dynowskie - rep. 08:35 Informacje kulturalne 09:05 Szpital na peryferiach I 10:20 Stan posiadania - dramat, Polska, 1989. Historia „miłości niemożliwej”, dramat rozgrywający się w kręgu trzech osób. 12:15 Najważniejszy dzień życia - serial TVP 13:25 Rzeka - dok., Australia, 2021 14:50 Reżyserzy - Nicolas Roeg - dok., Wlk. Bryt., 2018 15:50 Litera; Schody - filmy anim. 16:20 Retro kino - Daleki kraj - western, USA, 1954. Jeff Webster i jego stary przyjaciel Ben Tatem docierają ze stadem bydła z Wyoming do Seattle. 18:10 Trzeci punkt widzenia - program publicystyczny 18:45 Arabella - serial fantasy

20:00 Kino Mistrzów - Piękność dnia - fab., Francja, 1967. Pomimo miłości do męża Severine (Catherine Deneuve) czuje się niezaspokojona w małżeństwie. Po kryjomu kobiecie zaczyna pracować jako prostytutka. 21:50 Informacje kulturalne 22:20 Panorama kina polskiego - Atak paniki - kom.; 00:10 Kino nocne - Dwaj ludzie z miasta - film sens., Francja, 1973 02:00 Scena muzyczna - SBB - koncert 03:00 Informacje kulturalne 03:30 La Chana - królowa flamenco - film dok., Hiszpania, USA, 2016 05:10 Teledyski

TVP Kultura
07:00 Muzyczne poranki 07:10 Zaginione - odnalezione - Obraz Krzysztofa Lubienieckiego „Portret mężczyzny” - magazyn 07:35 Wydarzenie aktualne 08:05 Owsem Mazowsze 08:40 Informacje kulturalne 09:10 Arabella - serial fantasy 10:30 Chłopcy - film obyczajowy; 12:15 Najważniejszy dzień życia 13:15 Hitchcock/Truffaut - film dok., Francja, USA, 2015 14:50 W zalewie reklamy - dok., Kanada, 2017. Firmy gromadzą ogromne zasoby danych dotyczących każdego, kto korzysta z internetu. 16:20 Złote królestwo - dramat, USA, 2015. Historia czterech młodych mnichów pozostawionych samotnie w odległym górskim klasztorze w Birnie. 18:10 Mazurki nad Wisłą - rep. 18:45 Arabella - serial fantasy

20:00 Lekkie obyczaje - Kwiecień - film fab., Francja, Włochy, 1998. Reżyser porzuca projekt nakręcenia musicalu, uważając, że jego obowiązkiem jest realizacja dokumentu o bieżącej kampanii wyborczej. 21:25 Informacje kulturalne 21:55 Genialna przyjaciółka - serial 23:10 Piękność dnia - film fab., Francja, 1967 01:00 Panorama kina polskiego - Atak paniki - kom., Polska, 2017. Brawurowa kom., w której codzienność zmienia się wczyste szaleństwo 02:50 Informacje kulturalne 03:15 Bergman - rok z życia - dok., Szwecja, 2018

TVN 7
05:00 Szkoła - program obyczajowy 06:55 Szpital - program obyczajowy 07:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:00 Idealna niania - program obyczajowy 11:45 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy 12:45 Szpital - program obyczajowy 13:45 Sąd rodzinny - program sądowy 14:45 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy 15:50 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:55 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy 17:55 Szpital - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy

20:00 Vinci - kom., Polska, 2004. Po kilku latach odsiadki kary za kradzież z włamaniem Cuma - specjalista od kradzieży dzieł sztuki - wychodzi z więzienia ze względu na zły stan zdrowia. Jego wyjście zaaranżował Gruby, paser, który zleca Cumie kradzież krakowskiego skarbu: „Damy z łasiczką”. 22:30 Matrix Rewolucje - film SF, USA, 2003. Nadszedł czas, aby Neo (Keanu Reeves) poznał prawdę o swoim przeznaczeniu. 01:00 Sherlock Holmes - sens., USA, Wlk. Bryt., Niemcy, 2009 03:40 Nagi Instykt Przetrawiania

TVN 7
05:00 Szkoła - program obyczajowy 06:55 Szpital - program obyczajowy 07:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:00 Idealna niania - program obyczajowy 11:45 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy 12:45 Szpital - program obyczajowy 13:45 Sąd rodzinny - program sądowy 14:45 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy 15:50 Ukryta prawda - program obyczajowy 16:55 Rozwód. Walka o wszystko - program obyczajowy 17:55 Szpital - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy

20:00 Człowiek pies - akcja, Francja, Wielka Brytania, USA, 2005. Danny (Jet Li) jest od małego więziony przez bezwzględne przestępcę Barta (Bob Hoskins). Bart traktuje go jak psa, nie tylko w przenośni, ale i dosłownie. 22:00 Rewolwer - akcja, Francja, 2005. Jake Green to hazardzista, który z powodu częstych wygranych ma zakaz wstępu do większości kasyn. Pewnego dnia... 00:00 Poltergeist - horror, USA, Kanada, 2015 02:00 Dzielnica strachu - serial 03:05 Lombard. Życie pod zastaw - parodokument 04:30 Szalone fabryki polskiej muzyki!

TV 4
06:00 Strażnik Teksasu 08:00 Nasz Nowy Dom - serial obyczajowy 09:00 Pierwsza miłość 09:50 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 10:50 Hardkorowy lombard 11:50 Policjantki i Policjanci 12:55 Detektywi w Akcji 13:55 STOP Drogówka 15:55 Policjantki i Policjanci 17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:00 Bad Ass 2: Twardziele - film akcji. Weteran wojny w Wietnamie Frank Vega spełnia swoje marzenie i otwiera ośrodek East L.A 22:55 Krwawe igrzyska 01:00 Food Factory 02:00 Śmierć na 1000 sposobów 02:30 SuperLudzie Extra 03:50 Trans World Sport 2023 04:55 SuperLudzie 05:30 Telezakupy TV Okazje

09:15 Słowo życia 09:20 Muzyczne chwile 09:30 Moja katolicka rodzina 09:55 Święty na każdy dzień 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:20 Stan Bezpieczeństwa Państwa 11:30 Polskie dziedzictwo 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 W kolorze płomienia 13:30 Msza święta 14:20 Muzyczne chwile 14:30 Łalka 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Sanktuarium polskie 16:30 Porady Medyczne Bonifratrów 17:00 Świadkowie 17:30 Zbrodnia z rosyjskiego scenariusza - tzw. pogrom kielecki 17:55 Poczet Wielkich Polaków 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Opowieści Theo 19:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnogórski 21:20 Informacje dnia

TV 4
06:00 Strażnik Teksasu 08:00 Nasz Nowy Dom - serial obyczajowy 09:00 Pierwsza miłość 09:50 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 10:50 Hardkorowy lombard 11:50 Policjantki i Policjanci 12:55 Detektywi w Akcji 13:55 STOP Drogówka 15:55 Policjantki i Policjanci 17:00 Łowcy Skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:00 Magnum: Detektyw z Hawajów 22:55 Gniew Caina - Skazany na dożywocie Cain obserwuje jak za kratki trafia jego syn 00:40 Jaś Fasola radzi 00:50 Food Factory 01:50 Śmierć na 1000 sposobów 02:50 Trans World Sport 2023 03:55 SuperLudzie - program przedstawiający sylwetki osób niepełnosprawnych 05:30 Telezakupy TV Okazje

09:55 Święty na każdy dzień 10:00 Inf. dnia 10:15 Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej 10:45 Żew natury 11:05 Mocni w Wierze 11:35 Słowo życia 11:40 Ma się rozumieć 11:50 Święty na każdy dzień 12:00 Anioł Pański 12:03 Inf. dnia 12:20 Pragnienie Boga 13:00 Pielgrzym Miłości 13:30 Msza święta 14:20 Muzyczne chwile 14:30 Życ dla innych 15:00 Uwięziony Prymas 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Jestem mamą 16:25 Przyroda w Obiektywie 16:40 Zdrowie z Bożej Apteki 16:55 Życie według świętego Jana Pawła II 17:10 Prosto o gosp. 17:30 Zostań Żołnierzem RP 17:45 Muzyczne chwile 18:00 Anioł Pański 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 Święty na każdy dzień 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia

ŚRODA • 26 lipca

TVP 1

05:15 Dziedzictwo - serial
06:05 Klan - telenowela TVP
06:30 Leśniczówka - serial
07:00 Transmisja Mszy Świętej
07:30 Życiowe wybory
- Zareczyny - telenowela
08:00 Wiadomości
08:10 Kwadrans polityczny
08:25 Informacje kulturalne
08:30 Pogoda poranna
08:40 Ranczo - serial obyczajowy
09:40 Komisarz Alex - serial krym.
10:40 Ojciec Mateusz - serial
11:25 Korona królów.
Jagiellonowie - telenow.
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes, Agropogoda
12:35 Rok w ogrodzie Extra
12:50 Natura w Jedynce
- Bliskie spotkania
z Grizzly - film dok.,
Niemcy, 2020
14:00 Wspaniałe stulecie
15:00 Wiadomości, Pogoda

15:20 ALARM! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo - serial
17:00 Teleexpress, Pogoda
17:20 Jaka to melodia?
18:00 Ranczo - serial obyczajowy
19:00 Jeden z dziesięciu
19:30 Wiadomości
20:05 Pogoda
20:10 Sport, Tour de Pologne
20:18 ALARM! - magazyn
20:35 Velvet - serial obyczajowy
21:30 Stulecie Winnych - serial
22:30 Osiecka - serial TVP
23:30 Bezłitosny - film fab.,
Kanada, Tajlandia, USA, 2014
01:15 Tajemnice rodu
Valentów - serial
03:20 wojko-polskie.pl
- magazyn
03:50 Z gwiazdami podróż bez
końca - dokum.

TVP 2

04:35 Na dobre i na złe - serial
05:30 M jak miłość - serial TVP
06:20 Pozyteczni.pl - magazyn
06:55 Rodzinka.pl - serial
komediowy TVP
07:30 Pytanie na śniadanie
10:35 Panorama
10:45 Pytanie na śniadanie
11:15 Wędrowiec Polski
- Żuławy - reportaż
14:05 Va Banque - teleturniej
14:35 Na sygnale - serial
fabularyzowany TVP
15:05 M jak miłość - serial TVP
16:00 Koło fortuny - teleturniej
16:35 Familiada - teleturniej
17:15 Zakazany owoc - serial
obyczajowy
18:00 Panorama
18:20 Va Banque - teleturniej

18:45 Akacjowa 38 - serial
19:30 Na sygnale - serial
fabularyzowany TVP
20:10 Postaw na milion
21:00 Kino relaks - Status:
singiel - kom., Francja,
2018. 40-letni Antoine jest
zatwardziałym kawalerem,
w głowie mu tylko zabawy
i przelotne romanse. Pew-
nego dnia poznaje Jeanne...
23:00 Anatomia kłamstwa
- serial krym., Francja, 2021
00:05 Patryk - film obyczajowy,
Wlk. Bryt., 2018. Sara
Francis dostaje w spadku
po babci psa, który sprawia
jej tylko same kłopoty.
01:55 Bolivar - serial kostium.
02:50 Syn - serial
03:45 Echo serca - serial TVP
04:45 Rodzinka.pl - serial

TVN

05:50 Uwaga! - program
interwencyjny
06:05 Ukryta prawda
07:00 Doradca smaku - program
kulinarny
07:05 SOS Ekipy w akcji
- program
08:00 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
08:55 Ten moment - program
obyczajowy
09:30 Sekrety życia - program
obyczajowy
10:30 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
11:30 Ukryta prawda
13:40 Szpital - program
obyczajowy
15:50 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
16:55 Ukryta prawda - program
obyczajowy
19:00 Fakty
19:40 Sport, Pogoda
19:55 Uwaga! - pr. interwencyjny
20:10 Doradca smaku - program
kulinarny

20:15 Na Wspólnej - serial,
Polska
20:55 Milionerzy - program
rozrywkowy
21:35 Góra w ogniu - film
katastroficzny, Chiny 2019.
Meng Li zauważa nietypo-
wą aktywność wulkanu na
wyspie Tianhuo. Zamierza
ostrzec gości hotelu nim
dotrże do nich lawa.
23:30 Dziewiąty legion
- przygod., USA, Wlk. Bryt.,
2011
01:55 Kwatery Hitlera
- program dokumentalny
03:00 Szpital - prog. obyczajowy
04:00 Uwaga! - pr. interwencyjny
04:20 Zamieszkać na plaży
04:50 Recepta na stary dom
05:20 Raj za pół ceny - program
lifestylowy

POLSAT

06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy
09:40 Sekrety rodziny
- program obyczajowy
10:40 Dlaczego ja? - serial
paradokumentalny
11:40 Gliniarze - serial
paradokumentalny
12:50 Wydarzenia
13:20 Interwencja - magazyn
reporterów
13:40 Trudne sprawy - program
obyczajowy
14:40 Dlaczego ja? - serial
paradokumentalny
15:50 Wydarzenia
16:15 Interwencja - magazyn
reporterów
16:40 Gliniarze - serial
paradokumentalny
17:40 Sekrety rodziny
- program obyczajowy
18:50 Wydarzenia
19:25 Gość Wydarzeń
- rozmowa dnia
19:45 Sport, Pogoda

20:00 Złodziej tożsamości
- kom. USA, 2013. Diana
(Melissa McCarthy)
prowadzi rozrutny tryb
życia. Podrywając się pod
Sandy'ego Bigelow
Pattersona (Jason
Bateman) spełnia wszystkie
swoje zachcianki.
22:25 Straż wiejska 2 - kom.
sens., USA, 2018. Grupa
funkcjonariuszy zostaje
wysłana na posterunek do
patrolowania granicy
pomiędzy USA i Kanadą.
00:50 Mr. Deeds - milioner
z przypadku
03:00 Zjedź Alaskę - program
podróźniczo-kulinarny
03:30 Nasz Nowy Dom - serial
obyczajowy
04:40 Disco Gramy

TVP Kultura

07:00 Muzyczne poranki
07:10 Niedziela z...rolami
Hanki Bielickiej
08:00 Vistuliada 7
08:35 Informacje kulturalne
09:00 Arabella - serial fantasy
10:20 Złote królestwo - dramat,
USA, 2015
12:15 Kolumbowie - serial TVP
13:25 Forman vs. Forman - film
dok., Francja, Czechy, 2019;
15:05 Autoportret za mgłą.
Olga Boznańska - dokum.
16:10 Sto minut wakacji - kom.
17:55 Zaginione Skarby
- „Madonna Głogowska”
- film anim.
18:05 Przestrzeń pamięci
- Muzeum Sportu
i Turystyki w Warszawie
- magazyn
18:45 Arabella - serial fantasy
20:00 W trzy miesiące dookoła
świata - Dzieci szczęścia
- dramat, Francja, 2016
Informacje kulturalne

22:15 Mroczne oblicze
Hollywood - serial dok.,
Francja, 2020
23:20 Jazz.pl - Krzysztof
Herdzin i jego Chopin
Quintet - koncert
01:00 Lekkie obczyaje
- Kwiecień - film fab.,
Francja, Włochy, 1998.
Reżyser porzuca projekt
nakręcenia musicala na
ręcz realizacji
dokumentu o kampanii
wyborczej
02:30 Kino nocne - Boisko
bezdolnych - film
obyczajowy, Polska, 2008.
Alkohol, agresja, bijatyki to
kolejne etapy upadku
znakomitego piłkarza.
04:45 Informacje kulturalne
05:15 Teledyski

TV Puls

06:00 Kobra
- oddział specjalny
- serial kryminalny
08:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
09:00 Kurierzy - paradokument
fabularny
10:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
11:00 Zaklinaczka duchów
- serial fabularny
13:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
14:00 Rodzinny interes - serial
obyczajowy
15:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
16:00 Kurierzy - paradokument
fabularny
18:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny

20:00 Byliśmy żołnierzami
- akcja, USA, Niemcy,
Francja, 2002. Historia
pierwszego starcia
Amerykanów
z Wietkongiem, które
zamiast stać się przestro-
gą, było początkiem koszmaru.
22:55 800 - akcja, Chiny, 2020.
Garstka chińskich żołnierzy
na przełomie października
i listopada 1937 roku
podejmuje heroiczną walkę
podczas bitwy o Szanghaj.
02:00 Dzielnica strachu - serial
kryminalny
03:00 Lombard. Życie pod
zastaw - paradokument
fabularny
04:00 Taki jest świat - przegląd
wydarzeń z całego globu.
05:00 Rodzinny interes - serial

TVN 7

05:00 Szkoła - program
obyczajowy
06:55 Szpital - program
obyczajowy
07:55 Ukryta prawda - program
obyczajowy
11:00 Sprzątaćki - program
obyczajowy
11:45 Rozwód. Walka
o wszystko - program
obyczajowy
12:45 Szpital - program
obyczajowy
13:45 Sąd rodzinny - program
sądowy
14:45 Sędzia Anna Maria
Wesołowska - serial sądowy
15:50 Ukryta prawda - program
obyczajowy
16:55 Rozwód. Walka
o wszystko - program
obyczajowy
17:55 Szpital - program
obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program
obyczajowy

20:00 Zodiak - sens., USA, 2007.
„Zodiak” - brutalny seryjny
morderca rozpoczyna swoje
krwawe rządy w San
Francisco. Przebieg swoich
zbrodni morderca relacjo-
nuje w listach wysyłanych
regularnie do redakcji dzien-
nika „San Francisco Chronicle”
23:20 Wataha - miniserial, Polska
00:35 Na pokuszenie - obycz.,
USA, 2017. Kiedy kapral
McBurney (Colin Farrell),
ranny żołnierz Unii, zostaje
znaleziony koło szkoły, jej
przełożona, Miss Martha
(Nicole Kidman), przyjmuje
go pod swój dach. Kobiety
zapewniają mu schronienie.
02:30 Barbie - kulisy produkcji filmu
03:35 Mój sąsiad morderca

TV 4

06:00 Strażnik Teksasu 08:00
Nasz Nowy Dom - serial
obyczajowy 09:00 Pierwsza
miłość 09:50 Łowcy Skarbów.
Kto da więcej 10:50
Hardkorowy lombard 11:50
Policjantki i Policjanci 12:55
Detektywi w Akcji
13:55 STOP Drogówka 15:55
Łowcy Skarbów. Kto da więcej
19:00 Policjantki i Policjanci
20:00 Sprawiedliwi - Wydział
Kryminalny 21:00 Banita
- Nastoletni następca
cesarskiego tronu musi uciekać
z kraju przed starszym bratem,
który usiłuje go zgładzić. Jego
szansa na przeżycie staje się
wojownik Jakob
23:05 Prima aprilis 01:00
Fabryka jedzenia 02:00
Interwencja 02:25 Disco Polo
Life 03:25 Top 10 - Lista
Przebojów 05:30 Telezakupy
TV Okazje

TV Trwam

09:00 Życ dla innych 09:30
Sanktuarium polskie 09:50 Święty
na każdy dzień 10:00 Inf. dnia
10:15 Rozmowy niedok. 11:20
Muzyczne chwile 11:25 Jestem
mamą 11:40 Prosto o gosp.
12:00 Anioł Pański 12:03 Inf.
dnia 12:20 Oto ja, posłij mnie!
13:30 Msza święta 14:20
Muzyczne chwile 14:35 Ludwig
Maria Grignon de Montfort
15:20 Muzeum 303 15:50 Ma
się rozumieć 16:00 Inf. dnia
16:10 Na zdrowie 16:30 Polonia
17:00 Po stronie prawdy 17:50
Muzyczne chwile 17:55 Poczet
Wielkich Polaków 18:00 Anioł
Pański 18:05 Inf. dnia 18:15
Rozmowy niedok. 19:25 Święty
na każdy dzień 19:30 Opowieści
z Księgi Cnót 20:00 Inf. dnia
20:20 Różaniec 20:50 Mysłąc
Ojczyzna 21:00 Apel Jasnogórski
21:20 Inf. dnia 21:40 Polski
Punkt Widzenia 22:00 W imię
prawdy. Tajny Instytut Katyński

CZWARTEK • 27 lipca

TVP 1

05:20 Dziedzictwo - serial
06:05 Klan - telenowela TVP
06:30 Leśniczówka - serial
07:00 Transmisja Mszy Świętej
07:30 Pełnia Wiary - magazyn
08:00 Wiadomości
08:10 Kwadrans polityczny
08:25 Informacje kulturalne
08:30 Pogoda poranna
08:40 Ranczo - serial obyczajowy
09:40 Komisarz Alex - serial krym.
10:35 Ojciec Mateusz - serial
11:25 Korona królów.
Jagiellonowie
- telenowela historyczna
12:00 Wiadomości
12:10 Agrobiznes
12:30 Agropogoda - magazyn
12:40 Magazyn Rolniczy
12:55 Natura w Jedynce
- Gniazda zamiast wojny
- przyroda na terenach
wojskowych - dokum.,
Niemcy, 2021

14:00 Wspaniałe stulecie
15:00 Wiadomości, Pogoda
15:20 ALARM! - magazyn
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo - serial
17:00 Teleexpress
17:15 Pogoda
17:20 Jaka to melodia?
18:00 Ranczo - serial obyczajowy
19:00 Jeden z dziesięciu
- teleturniej
19:30 Wiadomości, Pogoda
20:10 Sport, Tour de Pologne
20:18 ALARM! - magazyn
20:35 Ojciec Mateusz - serial
21:30 Sprawa dla reportera
22:30 Magazyn śledczy Anity
Gargas
23:10 Resortowe Dzieci - report.
23:40 Ocaleni; reality show;
00:45 Tajemnice rodu
Valentów - serial

TVP 2

05:25 M jak miłość - serial TVP
06:20 Tańcząca ze światem
- Tunezja - magazyn
06:55 Rodzinka.pl - serial
07:30 Pytanie na śniadanie
10:35 Panorama
10:40 Pytanie na śniadanie
11:15 Przyrodnik na tropie
- Żółw błotny - dokum.
11:50 Dla niesłyszących
- Barwy szczęścia - serial
obyczajowy TVP
12:30 Koło fortuny - teleturniej;
13:15 Akacjowa 38 - serial
14:05 Va Banque - teleturniej
14:35 Na sygnale - serial
fabularyzowany TVP
15:05 M jak miłość - serial TVP
16:00 Koło fortuny - teleturniej;
16:35 Familiada - teleturniej
17:15 Zakazany owoc - serial
18:00 Panorama
18:20 Va Banque - teleturniej
18:45 Akacjowa 38 - serial

19:30 Na sygnale - serial
fabularyzowany TVP
20:10 Postaw na milion
- teleturniej
21:10 Pompeje - film fab.,
Kanada, Niemcy, USA, 2014.
Jest rok 79 naszej ery, zbliża
się potężna erupcja
Wezuwiusza, która
pochłonie tysiące istnień.
23:10 Ukryta tożsamość - film
fab., USA, 2003. Dwaj
meksykańscy chłopcy
znajdują na pustyni
rannego w głowę,
nieprzytomnego
mężczyznę.
01:00 Diabelski Most - dramat,
Francja, 2018
02:45 Enklawa strachu - serial
03:45 Rodzinka.pl - serial
komediowy TVP

TVN

05:50 Uwaga! - program
interwencyjny
06:05 Ukryta prawda - program
obyczajowy
07:00 Doradca smaku - program
kulinarny
07:05 SOS Ekipy w akcji
- program
08:00 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
08:55 Ten moment - program
obyczajowy
09:30 Sekrety życia - program
obyczajowy
10:30 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
11:30 Ukryta prawda - program
obyczajowy
13:40 Szpital - program
obyczajowy
15:50 Kuchenne rewolucje
- program kulinarno-
rozrywkowy
16:55 Ukryta prawda - program
obyczajowy
19:00 Fakty
19:40 Sport, Pogoda

19:55 Uwaga! - program
interwencyjny
20:10 Doradca smaku - program
kulinarny
20:15 Na Wspólnej - serial
20:55 Milionerzy - program
rozrywkowy
21:35 Kuchenne rewolucje
- pr. kulinarno-rozrywkowy
22:40 Berek - film, USA, 2018.
Piątką przyjaciół spotyka
się co roku, aby przez
miesiąc grać w berka.
00:40 Wodny świat - przygod.,
USA, 1995
03:30 Uwaga! - program
interwencyjny
03:50 Zamieszkać na plaży
04:20 Recepta na stary dom
04:50 Jak to jest zrobione - serial
popularnonaukowy, Kanada
05:20 Kto was tak urządził

POLSAT

06:00 Nowy dzień z Polsat News
08:40 Malanowski i Partnerzy
09:40 Sekrety rodziny
- program obyczajowy
10:40 Dlaczego ja? - serial
paradokumentalny
11:40 Gliniarze - serial
paradokumentalny
12:50 Wydarzenia
13:20 Interwencja - magazyn
reporterów
13:40 Trudne sprawy - program
obyczajowy
14:40 Dlaczego ja? - serial
paradokumentalny
15:50 Wydarzenia, Pogoda
16:15 Interwencja - magazyn
reporterów
16:40 Gliniarze - serial
paradokumentalny
17:40 Sekrety rodziny
- program obyczajowy
18:50 Wydarzenia
19:25 Gość Wydarzeń
- rozmowa dnia
19:45 Sport, Pogoda

20:00 Miłość na zamówienie
- kom. romant., USA, 2006.
Tripp (Matthew
McConaughey) jest
przystojny, czarujący,
wysportowany, ma dobrą
pracę i pieniądze. Jest z nim
tylko jeden problem: ma
35 lat, ale ani myśli wyprowa-
dzić się z domu rodziców.
22:10 Pearl Harbor - melodram.
woj., USA, 2001. Początek
1941 roku. Atak Japoń-
czyków na bazę Pearl
Harbor 7 grudnia 1941 roku
spowodował przystąpienie
Stanów Zjednoczonych do
II Wojny Światowej
02:00 Grace - dram., USA, 2018
04:20 Kabaretowa Ekstraklasa
04:40 Disco Gramy - program
muzyczny

TVP Kultura

07:00 Muzyczne poranki
07:20 Trzeci punkt widzenia
- program publicystyczny
08:00 Mazurki nad Wisłą
- Mariza Nawrocka; rep.
08:40 Informacje kulturalne
09:10 Arabella - serial fantasy
10:30 Sto minut wakacji - kom.,
Polska, 1998. Mama Tosi
jest znaną aktorką, zaś
ojciec Piotrką - wziętym
reporterem telewizyjnym.
Oboje nie spędzają ze swymi
dziećmi zbyt wiele czasu.
12:15 Kolumbowie - serial TVP
13:20 W rytmie Kuby - film
dok., USA, 2018
14:55 Billy Wilder - nikt nie
jest doskonały - dok. USA,
2016
16:05 Wojna guzików - kom.-
dramat, Francja, 2011
18:00 Kromer Biecz Festiwal
18:10 Arabella - serial fantasy
19:15 Kromer Biecz Festiwal
20:45 Informacje kulturalne

21:15 Serialowa nostalgia
- Głina - serial kryminalny
22:25 W trzy miesiące dookoła
świata - Dzieci szczęścia
- dramat, Francja, 2016.
Francja pod nazistowską
okupacją, rok 1942.
Dwunastoletni Maurice
Gutman cudem unika
śmierci podczas masowej
obławy, w której ginie cała
jego rodzina.
00:15 Kino nocne - Potwór
- kom., Włochy, Francja,
1994. Życiowy ofera zos-
taje wzięta za brutalnego
mordercę kobiet.
02:25 Informacje kulturalne
02:55 Marek Edelman... i była
miłość w getcie - film
dok., Polska, Niemcy, 2018
04:30 Dokum.

TV Puls

06:00 Kobra
- oddział specjalny
- serial kryminalny
08:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
09:00 Kurierzy - paradokument
fabularny
10:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
11:00 Zaklinaczka duchów
- serial fabularny
13:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
14:00 Rodzinny interes - serial
obyczajowy
15:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny
16:00 Kurierzy - paradokument
fabularny
18:00 Lombard.
Życie pod zastaw
- paradokument fabularny

20:00 Na układy nie ma rady
- komedia, Polska, 2017.
Marek Niewiadomski jest
przedsiębiorcą, który ledwo
wiąże koniec z końcem.
Mężczyzna otrzymuje pro-
pozycję nie do odrzucenia.
21:55 Kochanie, chyba cię
zabiłem - komedia,
Polska, 2014
23:45 Legalne blondynki
- komedia, USA, 2009.
Siostry Annie i Izzy, młode
blond nastolatki, przenoszą
się z Anglii do Kalifornii.
01:35 Dzielnica strachu - serial
kryminalny
02:35 Lombard. Życie pod
zastaw - paradokument
03:30 Na jedwabnym szlaku
05:00 Rodzinny interes - serial
obyczajowy

TVN 7

05:00 Szkoła - program
obyczajowy
06:55 Szpital - program
obyczajowy
07:55 Ukryta prawda - program
obyczajowy
11:00 Sprzątaćki - program
obyczajowy
11:45 Rozwód. Walka
o wszystko - program
obyczajowy
12:45 Szpital - program
obyczajowy
13:45 Sąd rodzinny - program
sądowy
14:45 Sędzia Anna Maria
Wesołowska - serial sądowy
15:50 Ukryta prawda - program
obyczajowy
16:55 Rozwód. Walka
o wszystko - program
obyczajowy
17:55 Szpital - program
obyczajowy
19:00 Ukryta prawda - program
obyczajowy

20:00 Hotel Paradise All Stars
- program rozrywkowy
21:00 Czerwona gorączka
- sens., USA, 1988. Rosyjski
policjant (Arnold
Schwarzenegger) ściga
narkotykowego bossa,
który zabił jego przyjaciela.
Do pomocy zostaje mu
przydzielony pewny siebie
detektyw chicagowskiej
policji.
23:20 Nienarodzony - horror,
USA, 2009. Młoda dziew-
czyna zaczyna być dręczona
koszmarami. Wydaje się jej
również, że ktoś lub coś po-
jawia się w jej życiu, gdyż...
01:10 Matrix Rewolucja - film
SF, USA, 2003
03:50 Nagi Instykt
Przetrawiania: Elita

TV 4

06:00 Strażnik Teksasu 08:00
Nasz Nowy Dom - serial
obyczajowy 09:00 Pierwsza
miłość 09:50 Łowcy Skarbów.
Kto da więcej 10:50
Hardkorowy lombard 11:50
Policjantki i Policjanci 12:55
Detektywi w Akcji
13:55 STOP Drogówka 15:55
Łowcy Skarbów. Kto da więcej
19:00 Policjantki i Policjanci
20:00 Sprawiedliwi - Wydział
Kryminalny 21:00 Obóz integracyjny - kom.,
korporacja, w której
zatrudnieni są Chris, Phil, Lisa
i Jared postanawia wysłać
swoich pracowników na obóz
integracyjny 22:55 Rev - film
sens. 00:25 Zawód ratownik
2023 00:55 W zakamarkach
mózgu 01:55 Śmierć na 1000
sposobów 02:25 Disco Polo
Life 03:25 Top 10 - Lista
Przebojów 05:30 Telezakupy

TV Trwam

09:00 Na zdrowie 09:20 Opowieści
z Księgi Cnót 09:45 Święty
na każdy dzień 09:50 Muzyczne
chwile 10:00 Inf. dnia 10:15
Rozmowy niedok. 11:25 Mysłąc
Ojczyzna 11:35 Przyroda i ludzie
12:00 Anioł Pański 12:03 Inf.
dnia 12:20 Fatimskie orędzie
nadziei 13:15 Słowo życia
13:20 Przegląd katolickiego Tyg.
„Niedziela” 13:30 Msza święta
14:20 Muzyczne chwile 14:30
Ja jestem z wami przez wszystkie
dni aż do skończenia świata
15:00 Muzeum Pamięci twa
15:50 Ma się rozumieć 16:00
Inf. dnia 16:10 Z wędką nad
wodę w Polskę i Świat
16:35 Żew natury 17:05 Akademia
pro-life 17:15 Głos z Brukseli
17:30 Odpowiedzialni za Kościół
17:55 Poczet Wielkich Polaków
18:00 Anioł Pański 18:05 Inf.
dnia 18:15 Rozmowy niedok.
21:20 Inf. dnia 21:40 Polski
Punkt Widzenia

„ODSZEDŁ, TAK JAK CHCIAŁ”. ZMARŁ LECH JĘCZMYK

ZMARŁ LECH JĘCZMYK, TŁUMACZ M.IN. HELLERA, VONNEGUTA, BERGERA I DICKA, REDAKTOR „KROKÓW W NIEZNANE”, WSPÓŁORGANIZATOR STRAŻY W KOŚCIELE ŚW. STANISŁAWA KOSTKI W WARSZAWIE, CZŁONEK ZARZĄDU POLSKIEJ PARTII NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ. MIAŁ 87 LAT.

O śmierci Lecha Jęczmyka poinformował w mediach społecznościowych Wojciech Sedeńko, dziennikarz i popularyzator SF.

— ODSZEDŁ, TAK JAK CHCIAŁ, W DOMU, LECH JĘCZMYK (1936-2023). MIAŁ 87 LAT. WSPANIAŁY CZŁOWIEK, TŁUMACZ, REDAKTOR, ZNAWCA FANTASTYKI I LITERATURY — NAPISAŁ NA PROFILU SPOŁECZNOŚCIOWYM DZIENNIKARZ.

Lech Jęczmyk urodził się 10 stycznia 1936 r. w Bydgoszczy. Cztery lata później w efekcie zarządzenia niemieckich władz okupacyjnych trafił wraz z rodziną na warszawski Grochów. Po zakończeniu wojny rodzina Jęczmyków pozostała w Warszawie – Lech zaczął trenować judo, zdał maturę i rozpoczął studia uniwersyteckie.

— Z przyczyn niekoniecznie obiektywnych (a konkretnie negatywnej na jego temat opinii Jacka Kuronia) nie otrzymał zgody na studiowanie anglistyki. Miast tego ukończył w 1959 r. rusycystykę, co w jego przekonaniu paradoksalnie okazało się dlań szczęśliwym zrzędzeniem losu — napisał Przemysław Mazur w artykule „Urodziny Lecha Jęczmyka” na stronie paradoks.net.pl w 2021 roku.

W latach 1959-63 Lech Jęczmyk pracował w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, później został kierownikiem redakcji Wydawnictwa „Iskry”. — To właśnie w tym okresie swojej aktywności (tj. do roku 1978, kiedy to został zwolniony

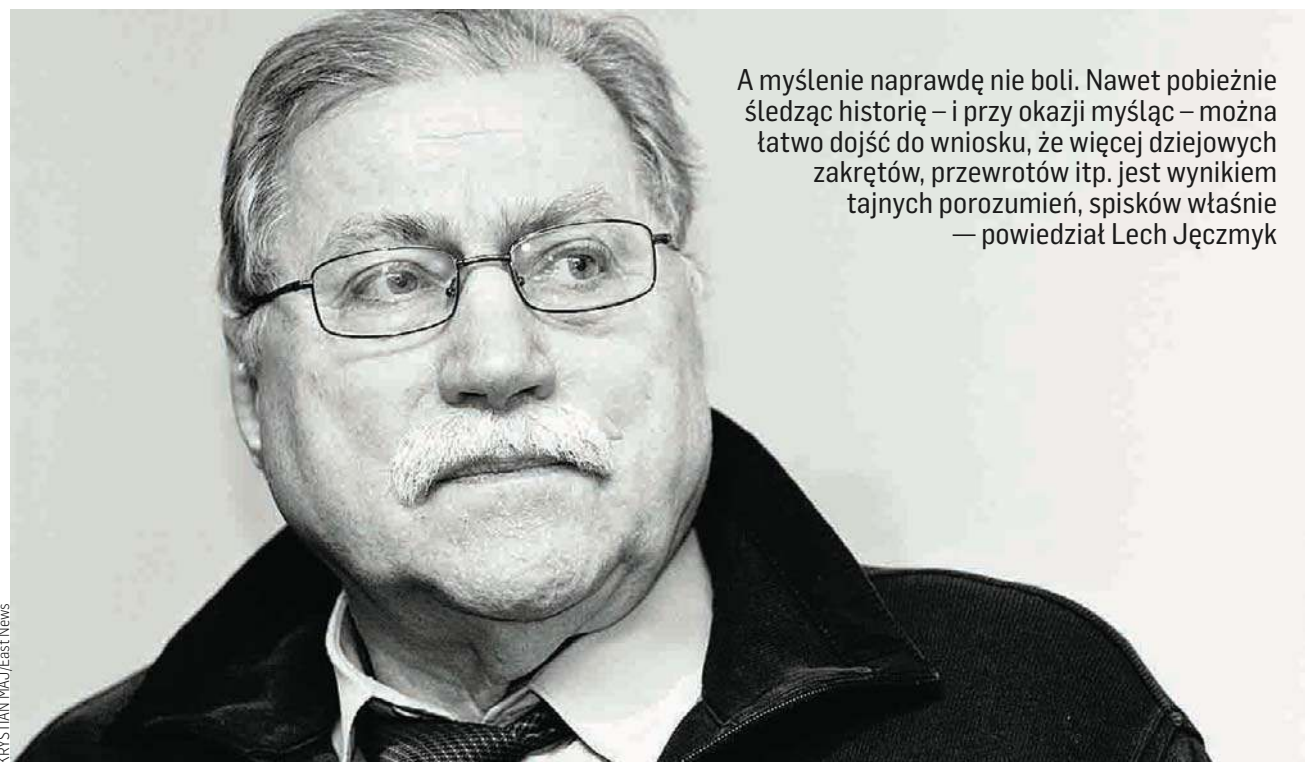
z polecenia Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej) doprowadził do publikacji sześciu zbiorów opowiadań science fiction pt. „Kroki w nieznane”, które walczyły przyczyniły się do popularyzacji tej odmiany literatury na polskim gruncie — przypomniał Przemysław Mazur.

Równolegle w innych wydawnictwach (m.in. w Państwowym Instytucie Wydawniczym) publikował przekłady powieści autorów uznawanych współcześnie za klasyków literatury amerykańskiej – m.in. „Paragraf 22” Josepha Hellera w roku 1975.

Od 1978 r. był kierownikiem działu literatury anglojęzycznej w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” – to dzięki niemu w tzw. Serii z kosmonautą ukazały się m.in. takie pozycje jak „Planeta śmierci” Harry’ego Harrisona, „Rycerze na rozdrożach” Kiryła Bułyczowa, „Słoneczna loteria” Philipa K. Dicka. A także: „Twarz ku Ziemi” Macieja Parowskiego, „Cylinder van Troffa” Janusza Zajdla, „Wir pamięci” Edmunda Wnuka-Lipińskiego i „Senni zwycięzcy” Marka Oramusa.

— Tym samym Lech Jęczmyk doprowadził do zaistnienia nurtu znanego jako fantastyka socjologiczna, jednego z najciekawszych zjawisk w polskiej literaturze XX wieku — ocenił Mazur.

W latach 1981-84 działał w „Solidarności” Międzywydawniczej; od 1982 r. był autorem (ps. AZ, Adam lub Antoni Zająonc, Andrzej Zawada), redaktorem, kolporterem podziemnych czasopism: „BMW”, „Wyzwolenie”, „Vacat”, „Sprawa”.

A myślenie naprawdę nie boli. Nawet pobieżnie śledząc historię – i przy okazji myśląc – można łatwo dojść do wniosku, że więcej dziejowych zakrętów, przewrotów itp. jest wynikiem tajnych porozumień, spisków właśnie — powiedział Lech Jęczmyk

— GENIALNY FILOLOG ROSYJSKI, DZIĘKI KTÓREMU MOGLIŚMY POZNAĆ MNÓSTWO CIEKAWYCH, ANTYKOMUNISTYCZNYCH PISARZY CZASÓW PRL. TO TAKŻE JUDOKA, KTÓRY POTRAFI JEDNYM RUCHEM ZNOKAUTOWAĆ PRZECIWNIA. ALE NAJWAŻNIEJSZE: TO CZŁOWIEK, KTÓRY OCHRONIAŁ BŁOGOSŁAWIONEGO KSIĘDZA JERZEGO POPIEŁUSZKĘ, PRZY KTÓRYM ROZPOCZĄŁ SWOJĄ DROGĘ KU BOGU — NAPISAŁ SEBASTIAN MORYŃ NA PORTALU FRONDA.PL (2014).

Z rosyjskiego Lech Jęczmyk przełożył m.in. skecz pt. „Student Awas” genialnie interpretowany przez Piotra Fronczewskiego i Wojciecha Pszoniaka w Kabarecie pod Egidą.

W latach 1985-92 był – jak podaje Encyklopedia Solidarności – w Zarządzie Polskiej Partii Niepodległościowej. Niemal równocześnie, w latach 1984-92, kierował działem zagranicznym miesięcznika literackiego „Fantastyka”, którego później był redaktorem naczelnym. Od 24 kwietnia 1982 r. był współpracownikiem przez Wyd. III-1 KS MO w ramach kwestionariusza ewidencyjnego krypt. Czytelnik. W 2013 r. wydał książkę autobiograficzną pt. „Światło i dźwięk. Moje życie na różnych planetach”.

— W TYCH ERUDYCYJNYCH, PISANYCH ZE SWADĄ I HUMOREM TEKSTACH ZAWARŁ ON NIERZADKO GORZKIE REFLEKSJE O KONDYCYJ WSPÓŁCZESNEJ CYWILIZACJI ZACHODNIEJ I JEJ NIEPEWNEJ PRZYSZŁOŚCI. ZNAĆ W NICH JEDNAK TAKŻE NADZIEJĘ OPARTĄ NA KONCEPCJACH CHRZEŚCIJAŃSKICH MYŚLICIELI, W TYM ZWŁASZCZA SZCZEGÓLNIE PRZEŻENIENIEGO NIKOŁAJA BIERDIEJEW. AUTOR BŁYSKOTLIWYCH BON MOTÓW (M.IN. „W STARCIU KAPITALIZMU

Z SOCJALIZMEM ZWYCIĘZCĄ OKAZAŁ SIĘ FEUDALIZM”) — NAPISAŁ PRZEMYSŁAW MAZUR.

— Jęczmyk zabiera nas w bardzo intrygującą, niesamowitą i zarazem bardzo pouczającą podróż po Polsce i świecie, ale nie faktograficzną, bardziej fotograficzno-obszerną. I ten subiektywny wgląd w rzeczywistość, jakim dzieli się z nami Lech Jęczmyk, jest intelektualnym balsamem dla czytelnika — ocenił Sebastian Moryń.

Lech Jęczmyk „wystąpił” też w komiksie – jako Paul Barley w serii „Funky Koval” Bogusława Polcha i Macieja Parowskiego.

Rozmawiając z PAP w 2018 r. – w rocznicę zamachu na prezydenta Johna F. Kennedy’ego – Jęczmyk przedstawił się jako „zdecydowany zwolennik” spiskowej teorii dziejów. Jego zdaniem polityczna poprawność „jest niczym innym jak cenzurą myśli”.

— A myślenie naprawdę nie boli. Nawet pobieżnie śledząc historię – i przy okazji myśląc – można łatwo dojść do wniosku, że więcej dziejowych zakrętów, przewrotów itp. jest wynikiem tajnych porozumień, spisków właśnie — wyjaśnił. — Zdecydowanie mniej jakichkolwiek konkretnych i trwałych

następstw przyniosły oficjalnie, w świetle mediów, podpisywane traktaty — dodał.

— WEŹMY CHOĆBY NA PRZYKŁAD PAKT RIBBENTROP-MOŁOTOW, KTÓREGO OFICJALNE UPOWSZECHNIONE NATYCHMIAST ZAPISY GŁOSIŁY O NIEAGRESJI POMIĘDZY NIEMCAMI A ZWIĄZKIEM SOWIECKIM — WYTRZYMAŁY NIECAŁE DWA LATA. NATOMIAST SKUTKI TOWARZYSZĄCEGO MU TAJNEGO PROTOKOŁU ODCZUWAMY PRAKTYCZNIE DO DZISIAJ — PODSUMOWAŁ.

— Oczywiście w interesie spiskujących (tego również nietrudno się domyślić) jest zachowanie spisku w tajemnicy – dlatego podejmują działania obronne, wyszydzające; starają się ośmieszyć i skompromitować właśnie tych, co coś podejrzewają, czegoś się domyślają – nie kupują propagandy — przypomniał.

Lech Jęczmyk zmarł w poniedziałek 17 lipca w Warszawie. Miał 87 lat.

ŹRÓDŁO: PAP

Gazeta Olsztyńska zawsze pod ręką. Zaprenumeruj e-wydanie: kupgazete.pl

**MAGDALENA MARIA
BUKOWIECKA**
m.bukowiecka@
gazetaolsztynska.pl

Czerniak to rodzaj raka skóry, który może się też rozprzestrzeniać na inne obszary ciała. Światło UV, pierwszy winny zachorowaniom na czerniaka, pochodzi głównie ze słońca, ale jest również wykorzystywane w solarjach. Czynniki zwiększające ryzyko zachorowania na czerniaka to wiek i blada skóra, duża liczba pieprzyków i historia raka skóry w rodzinie. Często można zapobiec czerniakowi, wykluczając na słońce: stosując filtry przeciwsłoneczne i regularnie je nakładając. Sposób leczenia czerniaka zależy od tego, gdzie się znajduje, czy rozprzestrzenił się na inne obszary ciała i od ogólnego stanu zdrowia. Główną metodą leczenia czerniaka jest operacja.

Przyczyny

Czerniak występuje częściej u osób starszych, ale osoby młodsze również mogą zachorować. Szczególną uwagę powinny zwrócić osoby i jasnej, wręcz bladej skórze, która łatwo pali się na słońcu. Czerniakowi sprzyjają włosy rude lub blond, niebieskie lub zielone oczy oraz duża liczba piegów lub pieprzyków. Uważać powinni wszyscy, którzy dużo na słońcu przebywają i w przeszłości mieli zdiagnozowane oparzenia słoneczne. Przypadki raka skóry w rodzinie lub wcześniejsza diagnoza raka skóry — to kolejne sygnały ostrzegawcze.

Co nie oznacza, że osoby z ciemną karnacją mogą poczuć się uspokojone! Osoby o ciemnej skórze najczęściej zapadają na czerniaka na podeszwach stóp, dłoniach lub pod paznokciami.

CZERNIAK U BRAM!

CORAZ WIĘCEJ PACJENTÓW ZGŁASZA SIĘ DO LEKARZA Z PODEJRZENIEM CZERNIAKA SKÓR — PRZY CZYM WIĘKSZOŚĆ PACJENTÓW ZGŁASZA SIĘ ZDECYDOWANIE ZA PÓŹNO. GŁÓWNĄ PRZYCZYNĄ CZERNIAKA JEST ŚWIATŁO ULTRAFIOLETOWE, KTÓREGO ŹRÓDŁEM JEST SŁOŃCE. NA CO ZATEM UWAŻAĆ LATEM?

Objawy

Nowy pieprzyk na skórze lub zmiana zachodząca wokół pieprzyka, który pojawił się już jakiś czas temu — mogą być oznakami czerniaka. Czerniaki mogą pojawić się w dowolnym miejscu na ciele, ale częściej występują w obszarach często narażonych na działanie słońca. Niektóre rzadsze typy mogą wpływać na oczy, a nawet na narządy płciowe.

Co powinno wzbudzić zaniepokojenie? Normalne pieprzyki są zwykle okrągłe i mają gładkie krawędzie. Czerniaki mają często nierówny kształt. Mogą mieć dwa różne kształty połówek i nierówne krawędzie. Ważny jest też kolor: normalny pieprzyk ma zwykle tylko 1 kolor — czerniaki są często mieszkanką dwóch lub więcej kolorów. I rozmiar: normalne pieprzyk jest zwykle mały — czerniaki są zwykle większe, często mają ponad 6 mm szerokości.

Co równie ważne, normalne pieprzyki zwykle nie zmieniają się — pieprzyk, który zmienia rozmiar, kształt lub kolor, może być czerniakiem. Inne znaki, na które należy zwrócić uwagę, to pieprzyki spuchnięte i bolesne, krwawiące, swędzące i chropowate.

Leczenie czerniaka

Wiele zależy od tego, gdzie dokładnie czerniak się umieszczył i czy już mocno zdążył się rozprzestrzenić. Duże znaczenie ma także ogólny stan zdrowia: im lepszy, tym i odporność większa.

Na dziś głównym sposobem leczenia czerniaka jest usunięcie go operacyjnie, zwłaszcza jeśli został wcześniej wykryty. Czasami stosuje się również radioterapię, leki i chemioterapię.

Jak zapobiegać?

Nie trzeba wiele — wystarczy unikać słońca w najgorętszej części dnia, mieć zakryte ręce i nogi oraz nosić kapelusz z szerokim rondem i okulary przeciwsłoneczne, które zapewniają ochronę przed promieniami ultrafioletowymi (UV). Stosujmy filtry przeciwsłoneczne o współczynniku ochrony przeciwsłonecznej (SPF) co najmniej 30 i co najmniej 4-gwiazdkowej ochronie przed promieniowaniem UVA — pamiętaj o regularnym wcieraniu go w skórę, bo jedno smarowanie z rana nie starczy na cały dzień. I używajmy filtrów nie tylko na plaży — w czasie spaceru miastem w upalny dzień jesteśmy najczęściej skąpo ubrani, zatem słońce ma do naszej skóry równie nieograniczony dostęp, co na plaży.

Ważne jest także, by chronić przed słońcem niemowlęta i dzieci — pamiętajmy, że ich skóra jest znacznie bardziej wrażliwa niż skóra dorosłych.

Jaki krem do opalania?

Wydaje się, że filtry przeciwsłoneczne skutecznie zapobiegają czerniakowi. W przeszłości zalecano stosowanie filtrów przeciwsłonecznych

o współczynniku ochrony przeciwsłonecznej (SPF) 50 lub wyższym na odsłoniętych obszarach — bo starsze filtry przeciwsłoneczne skutecznie blokowały promieniowanie UVA dopiero przy wyższym SPF. Obecnie nowsze składniki filtrów przeciwsłonecznych (awobenzon, tlenek cynku i dwutlenek tytanu) skutecznie blokują zarówno promieniowanie UVA, jak i UVB nawet przy niższych SPF. Filtr przeciwsłoneczny chroni również przed rakiem płaskonabłonkowym — innym rodzajem raka skóry.

UV z lampy

Kiedyś uważano, że używanie sztucznego światła do opalania pomaga zapobiegać nowotworom skóry — nic bardziej mylnego! W rzeczywistości może ono prowadzić do zwiększonej częstości występowania czerniaka.

Ekspozycja na promieniowanie UV z solarium zwiększa ryzyko czerniaka: Międzynarodowa Agencja Badań nad Rakiem stwierdziła, że łóżka do opalania są „rakotwórcze dla ludzi”, a ludzie, którzy zaczynają korzystać z urządzeń do opalania przed trzydziestym rokiem życia, są o 75 proc. bardziej narażeni na rozwój czerniaka.

Lampy UV do paznokci, których używa się są używane w salonach paznokci, są kolejnym powszechnym i szeroko rozpowszechnionym źródłem promieniowania UV, którego można uniknąć. Chociaż ryzyko zachorowania na raka skóry w wyniku używania lampy UV do paznokci jest niskie, nadal zaleca się noszenie rękawiczek bez palców i/lub nakładanie na dłonie kremu przeciwsłonecznego SPF 30 lub większego przed użyciem lampy UV do paznokci.

Co z witaminą D?

To prawda: organizm człowieka wykorzystuje światło UV do generowania witaminy D, więc dla utrzymania zdrowe-

go poziomu witaminy D i zmniejszenia ryzyka czerniaka potrzebuje zrównoważenia wystarczającej ilości światła słonecznego. Ale wystarczy mu około pół godziny światła słonecznego, aby wytworzył witaminę D na cały dzień — mniej więcej tyle samo czasu, ile ludziom o jasnej karnacji zajmuje, by doznali oparzeń słonecznych. Dobra wiadomość jest taka, że ekspozycję na światło słoneczne można przerywać — nie musi być jednorazowa.

Korzystałam z materiałów ministerstw zdrowia Polski i Wielkiej Brytanii.

Nie za dużo słońca...

Ekspozycja na promieniowanie UVA i UVB jest jednym z głównych czynników przyczyniających się do rozwoju czerniaka. Sporadyczne ekstremalne następcenie, powodujące oparzenia słoneczne, przyczynowo wiąże się z czerniakiem. Czerniak występuje najczęściej na plecach u mężczyzn i na nogach u kobiet — są to tzw. obszary przerywanej ekspozycji na słońce. Wydaje się, że na ryzyko duży wpływ mają warunki społeczno-ekonomiczne, a nie praca w pomieszczeniu lub na zewnątrz. Czerniak występuje częściej u pracowników specjalistycznych i administracyjnych niż pracowników niewykwalifikowanych. Innymi czynnikami są mutacje lub całkowita utrata genów supresorowych nowotworów. Naukowcy wiążą korzystanie z solarium, zwłaszcza tych z głęboko penetrującymi promieniami UVA, z rozwojem nowotworów skóry, w tym czerniaka.

Możliwe istotne elementy w określaniu ryzyka obejmują intensywność i czas trwania ekspozycji na słońce, wiek, w którym występuje ekspozycja na słońce, oraz stopień pigmentacji skóry. Poparzenie słoneczne w dzieciństwie jest ważniejszym czynnikiem ryzyka niż poparzenie w wieku dorosłym. Doznanie wielu poważnych oparzeń słonecznych zwiększa prawdopodobieństwo, że przyszłe oparzenia słoneczne przekształcą się w czerniaka z powodu skumulowanych uszkodzeń. Słońce i solarium są głównymi źródłami promieniowania UV, które zwiększają ryzyko wystąpienia czerniaka.

REKLAMA

Dr n. med. JACEK NOWAK
specjalista chirurgii ogólnej i naczyniowej
PRZYJMUJE: poniedziałek-piątek 16.00-18.30
REJESTRACJA TEL. w godz. 10⁰⁰-18⁰⁰
tel. 89 534 23 33
Olsztyn
ul. Pana Tadeusza 6 (PANTAMED)

NEUROLOG
BEATA NOWAK
specjalista neurolog
poniedziałek 10:00-13:00
czwartek 10:00-13:00
Rejestracja tel. 89 534 23 33
w godz. 10:00-18:00
Olsztyn, ul. Pana Tadeusza 6
PANTAMED

Roman Łesiów
UROLOG
leczenie zachowawcze i operacyjne
USG układu moczowego
cystoskopia, zabiegi operacyjne
uroflometria
rejestracja Olsztyn, od godz. 13⁰⁰
Lancet 89 535 72 80
al. Wojska Polskiego 39

„OPPENHEIMER” WCHODZI DO KIN

NIE OCENIAMY ROBERTA OPPENHEIMERA. SPOGLĄDAMY NA ŚWIAT JEGO OCZAMI. LEKTURA „AMERYKAŃSKIEGO PROMETEUSZA” UPEWNIŁA MNIE, ŻE MOGĘ ZRÓWNOWAŻYĆ DWIE WAŻNE KWESTIE – PROJEKT „MANHATTAN” I WSZYSTKO, CO WYDARZYŁO SIĘ PÓŹNIEJ – MÓWIŁ CHRISTOPHER NOLAN. JEGO FILM O FIZYKU, NAZYWANYM „OJCEM BOMBY ATOMOWEJ”, W PIĄTEK (21 LIPCA) TRAFIA DO KIN.

Był nastolatkiem, gdy w latach osiemdziesiątych usłyszał piosenkę „Russians” Stinga zawierającą wers: „How can I save my little boy from Oppenheimer’s deadly toy?” („Jak mogę uratować mojego małego chłopca przed śmiertelnoścą zabawką Oppenheimera?”). Od tego momentu nazwisko amerykańskiego fizyka istniało w świadomości Christophera Nolana. Jednak upłynęło jeszcze trochę czasu, zanim nauki ściśle stały się jego pasją. Echa tego zainteresowania pobrzmiwały później w wielu filmach Brytyjczyka – m.in. w „Interstellar” i „Tenecie”, w których nawiązywał do teorii względności i tunelu czasoprzestrzennego. Tym razem postanowił pójść o krok dalej i zamiast kina science fiction stworzyć dramat biograficzny o fizyku zwanym „ojcem bomby atomowej”. – Nie chcemy oceniać Roberta Oppenheimera. Chcemy spoglądać na świat jego oczami. Czy wiemy dokładnie, dlaczego coś robimy? Lektura „Amerykańskiego Prometeusza: triumfu i tragedii Roberta Oppenheimera” dała mi strukturę, na której mogłem zawiesić złożone informacje. Upewniła mnie, że mogę zrównoważyć dwie niezwykle ważne kwestie – projekt „Manhattan” i wszystko, co wydarzyło się później – wspominał reżyser, cytowany przez „Los Angeles Times”.

Projekt „Manhattan”, którego dyrektorem naukowym był dr Robert Oppenheimer, pozostaje jednym z największych przedsięwzięć w dzie-

jach nauki. Wśród kilkunastu tysięcy naukowców zaangażowanych w badania zmierzające do skonstruowania broni nuklearnej byli również Polacy. Wśród nich kluczową rolę odegrał matematyk Stanisław Ulam, jeden z twórców słynnej lwowskiej szkoły matematycznej. Już w latach trzydziestych Ulam zyskał międzynarodową sławę, m.in. za sprawą błyskotliwych wykładów przyciągających uwagę uczonych na Sorbonie, w Cambridge oraz Princeton. Podczas stypendium na tej ostatniej uczelni zetknął się m.in. z Johnem von Neumannem – węgierskim twórcą teorii gier.

Laboratorium Los Alamos

W momencie agresji Niemiec na Polskę Ulam przebywał w USA. Nie mógł wiedzieć, że niemal w tym samym czasie prezydent Franklin D. Roosevelt otrzymał list przygotowany m.in. przez Alberta Einsteina, w którym najwybitniejsi fizycy USA ostrzegali przed konsekwencjami niedawnego rozszczepienia jądra atomu. – To nowe zjawisko umożliwi konstruowanie bomb i nie jest wykluczone – choć mniej pewne – że mogą w ten sposób powstać niezwykle potężne bomby nowego typu – ostrzegał Einstein. Roosevelt nakazał natychmiastową intensyfikację badań, które w 1942 r. zostaną skoordynowane w ramach ściśle tajnego projektu „Manhattan”.

Późną wiosną 1943 r. napisałem do von Neumanna z pytaniem o możliwość pracy na rzecz armii. Wiedziałem, że jest w to

zaangażowany, ponieważ jego listy nadchodziły często z Waszyngtonu, a nie z Princeton – wspominał Ulam po latach. Otrzymał tajemniczą odpowiedź, że może zaangażować się w projekt naukowy, którego celów von Neumann nie mógł wyjawiać. Wiedział, że centrum projektu znajduje się w Nowym Meksyku, i domyślał się, że w projekt zaangażowani są także inni jego przyjaciele. Jego przypuszczenia potwierdziły się, gdy w uniwersyteckiej bibliotece zauważył, że wypożyczony przez niego przewodnik turystyczny po Nowym Meksyku przegladali wcześniej wszyscy jego koledzy i koleżanki, którzy „zniknęli” z uczelni.

W zbudowanym na pustkowiu laboratorium Los Alamos uczony spotkał nie tylko von Neumanna, ale również m.in. Enrica Fermiego i Nielsa Bohra. Ta trójka stanowi w jego wspomnieniach kluczową część projektu „Manhattan”. Sam o swoim udziale pisał raczej niechętnie. Jednak jego prace statystyczne weryfikowały wiele hipotez, które mogłyby wprowadzić projekt w ślepią uliczkę. Jeszcze większą rolę odegrał przy projekcie bomby termojądrowej, gdy we współpracy z węgierskim fizykiem Edwardem Tellerem przeprowadził dowód matematyczny, w którym udowodnił, że pierwotne założenia projektu są niewłaściwe. Jego praca doprowadziła do pierwszej eksplozji bomby termojądrowej 1 listopada 1952 r. – Wierzę, że odkrycie tego źródła energii było czymś w rodzaju ratunku. Przy bombie wodorowej sięgnęliśmy po tak strasz-

liwą broń, że nikt nigdy nie będzie mógł jej użyć do zbrodniczych celów. W nauce są rzeczy nieuniknione. Wcześniej czy później ktoś musiał do tego dojść – wspominał w latach osiemdziesiątych Ulam. Próba eksplozja miała siłę 700 bomb zrzuconych na Hiroszimę.

Szczegóły owiane tajemnicą

Poza Ulamem w projekt „Manhattan” zaangażowanych było kilku polskich uczonych, m.in. urodzony w rodzinie polskich emigrantów Gerard Pawlicki, nadzorujący uruchomienie pierwszego eksperymentalnego reaktora atomowego, Emil J. Konopiński, współautor ekspertyzy zaprzeczającej teorii, według której wybuch bomby atomowej doprowadzi do zapalenia się atmosfery ziemi, oraz Marion Edward Cieśliski, opracowujący metody doprowadzenia do eksplozji ładunku bomby. Przed zakończeniem projektu Los Alamos opuścił urodzony w Warszawie Józef Rotblat, ponieważ uznał, że w obliczu klęski Niemiec prowadzenie tych badań jest nieetyczne.

Szczegóły dotyczące fabuły „Oppenheimera” wciąż owiane są tajemnicą. Polscy widzowie poznają je w piątek, gdy film trafi do regularnej dystrybucji. W ubiegłym tygodniu odbyły się uroczyste premiery w Paryżu i Londynie. Tę drugą ceremonię obsada opuściła chwilę po przejściu po czerwonym dywanie, na znak solidarności ze strajkiem SAG-AFTRA (Screen Actors Guild – American Federation of Television and Radio Artists). Nolan promował tytuł praktycznie

Kadr z filmu „Oppenheimer” w reżyserii Christophera Nolana

sam. – Nie tworzę filmów po to, by wysłać w świat jakiś komunikat. Robię je, bo interesują mnie fascynujące historie. Ale częścią tej opowieści jest powrót do podstawowych informacji dotyczących bomby, a tym samym oderwanie się od oświadczeń politycznych, filozofii, sytuacji geopolitycznej. Spoglądamy na surową moc, która ma zostać uwolniona, i zastanawiamy się, co to oznacza dla ludzi zaangażowanych w projekt i dla nas wszystkich – stwierdził w rozmowie z „Bulletin of the Atomic Scientists”. W innych wywiadach przyznał, że jego obraz może być „doświadczeniem intensywnym”, „wywołującym strach”, ale – jak zapewnił – starał się zawrzeć w nim również „miłość do postaci, do relacji międzyludzkich”.

Monumentalne osiągnięcie?

Pierwsze recenzje wskazują, że mu się to udało. – „Oppenheimer” to monumentalne osiągnięcie Christophera Nolana. Potężna historia opowiedziana na największą możliwą skalę. Cillian Murphy wykorzystuje szansę, budując hip-

notyzujący portret moralnej udręki – napisał Matt Neglia (Letterboxd). Wtórował mu Gregory Ellwood (The Playlist): – Byłem sceptyczny, ale „Oppenheimer” pozostał we mnie, odkąd obejrzałem go w ubiegłym tygodniu. Tak, to trzy godziny, ale gęste w scorsese’owski sposób, a ostatnich dwadzieścia minut doprowadza trzy wątki narracyjne do poruszającej konkluzji. Również Bilge Ebiri (Vulture) uznał dzieło Nolana za niesamowite. – Słowo, które przychodzi mi na myśl, to „prerażający”. Toczący się w niesłychanym tempie, niesamowicie szczegółowy, zawili dramat historyczny, który wzrasta, wzrasta i wzrasta, aż Nolan uderza młotem w najbardziej zdumiewający, wstrząsający sposób – podsumował.

W obsadzie – obok Cillian Murphy’ego – znaleźli się m.in. Emily Blunt, Matt Damon, Robert Downey Jr., Florence Pugh i Gary Oldman. Za zdjęcia odpowiada Hoyte Van Hoytema, a za muzykę – Ludwig Göransson. Dystrybutorem obrazu jest United International Pictures.

ŹRÓDŁO: PAP

REKLAMA

Największa Hurtownia Odzieży w Olsztynie

Olsztyn, ul. Wyszyńskiego 7
tel. 89 534 63 52

www.gracjaolsztyn.pl

Z tym kuponem kupisz bez marży*
Oferta ważna do 5 sierpnia 2023 r.

Hurtownia wprowadziła na stałe

sprzedaż detaliczną

Serdecznie zapraszamy

• pon.-pt. 9.00-17.00
• sob. 9.00-15.00

* Do zakupu bez marży uprawniona tylko kupon z papierowego wydania gazety.

195230tr-L-M

**WEEKENDOWY
REPERTUAR HELIOS**Centrum Handlowe Aura,
Olsztyn, al. Piłsudskiego 16**PIĄTEK 21 LIPCA**

BARBIE / napisy: 12:50, 14:45
18:30, 20:15, 21:15
BARBIE / dubbing: 10:10, 12:00,
15:40, 17:30

OPPENHEIMER / napisy: 11:30,
12:40, 15:15, 16:15, 18:15, 19:00, 20:30
MISSION: IMPOSSIBLE - Dead
Reckoning Part 1 / napisy:
10:20, 13:45, 17:15, 19:30, 20:45
MIĘDZY NAMI ŻYWIOŁAMI /
familijny / od 7 lat / dubbing:
13:00, 15:30, 18:00

INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / napisy: 20:00
INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / dubbing: 10:10
MIRACULOUS: Biedronka i Czarny
Kot. Film / familijny / od 7 lat / dub-
bing: 10:00, 12:20, 14:40, 15:50, 17:00
TITINA / familijny / od 6 lat /
dubbing: 10:00

SOBOTA 22 LIPCA

BARBIE / napisy: 12:50, 14:45,
18:30, 20:15, 21:15
BARBIE / dubbing: 10:00,
12:00, 15:40, 17:30
OPPENHEIMER / napisy: 11:30,
12:30, 15:15, 16:15, 18:15, 19:00, 20:30
MISSION: IMPOSSIBLE - Dead
Reckoning Part 1 / napisy:
10:20, 13:50, 17:15, 19:30, 20:45
MIĘDZY NAMI ŻYWIOŁAMI /
familijny / od 7 lat / dubbing:

**WEEKENDOWY
REPERTUAR
KINA AWANGARDA
W OLSZTYNIE****PIĄTEK 21 LIPCA**

„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 17.00 sala klubowa
„Barbie” - prod. USA, Kanada :
godz. 17.45 sala studyjna
„Sytuacja awaryjna” - prod.
Czechy : godz. 18.00 sala arte
Wakacyjne remanenty : „W trójką-
cie” - prod. Szwecja, Wielka Bryta-
nia : godz. 19.45 sala studyjna
„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 20.00 sala klubowa
„Pierwszy dzień mojego życia”
- prod. Włochy : godz. 20.00
sala arte

SOBOTA 22 LIPCA

„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 16.00 sala klubowa
Wakacyjne remanenty : „Bez-
miar” - prod. Włochy, Francja:
godz. 16.00 sala studyjna
Wakacyjne remanenty : „Trzy
tysiące lat tęsknoty” - prod.
USA, Australia : godz. 16.00
sala arte
„Barbie” - prod. USA, Kanada :
godz. 17.45 sala studyjna

10:30, 13:00, 15:30, 18:00
INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / napisy: 20:00
INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / dubbing: 10:10
MIRACULOUS: Biedronka
i Czarny Kot. Film / familijny /
od 7 lat / dubbing: 10:00, 12:20,
14:40, 15:50, 17:00

NIEDZIELA 23 LIPCA

BARBIE / napisy: 12:50, 14:45,
18:30, 20:15, 21:15
BARBIE / dubbing: 10:00,
12:00, 15:40, 17:30
OPPENHEIMER / napisy: 11:30,
12:30, 15:15, 16:15, 18:15, 19:00, 20:30

MISSION: IMPOSSIBLE - Dead
Reckoning Part 1 / napisy:
10:20, 13:50, 17:15, 19:30, 20:45
MIĘDZY NAMI ŻYWIOŁAMI /
familijny / od 7 lat / dubbing:
10:30, 13:00, 15:30, 18:00
INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / napisy: 20:00
INDIANA JONES i artefakt
przeznaczenia / dubbing: 10:10
MIRACULOUS: Biedronka
i Czarny Kot. Film / familijny /
od 7 lat / dubbing: 10:00, 12:20,
14:40, 15:50, 17:00

„Sytuacja awaryjna” - prod.
Czechy : godz. 18.00 sala arte
„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 19.15 sala klubowa
Wakacyjne remanenty : „W
trójkącie” - prod. Szwecja,
Wielka Brytania : godz. 19.45
sala studyjna
„Pierwszy dzień mojego życia” -
prod. Włochy : godz. 20.00 sala arte

NIEDZIELE 23 LIPCA

„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 16.00 sala klubowa
Wakacyjne remanenty : „Bez-
miar” - prod. Włochy, Francja :
godz. 16.00 sala studyjna
Wakacyjne remanenty : „Trzy
tysiące lat tęsknoty” - prod. USA,
Australia : godz. 16.00 sala arte
„Barbie” - prod. USA, Kanada :
godz. 17.45 sala studyjna
„Sytuacja awaryjna” - prod.
Czechy : godz. 18.00 sala arte
„Oppenheimer” - prod. USA :
godz. 19.15 sala klubowa
Wakacyjne remanenty : „W
trójkącie” - prod. Szwecja,
Wielka Brytania : godz. 19.45
sala studyjna
„Pierwszy dzień mojego życia”
- prod. Włochy : godz. 20.00
sala arte

**Konkurs Castorama Olsztyn:
Najpiękniejszy ogród działkowy powiatu
olsztyńskiego i miasta Olsztyn**

Zrób jedno zdjęcie swo-
jego ogrodu. Umieść je
w komentarzu pod po-
stem konkursowym
Castoramy do dnia
31.07.2023 r.
Polub profil Castora-
ma na Facebooku i udo-
stępni konkurs jako
post publiczny. Zbierz
jak najwięcej polubień
zdjęcia w okresie trwania
konkursu. Nagrody dla
zwycięzców o wartości:
1500 zł, 1000 zł, oraz 500 zł w postaci karty podarun-
kowej na zakupy w Castoramie.

Castorama Olsztyn ul. Pstrowskiego 16.

21 LIPCA**Zdrowe i bezpieczne wakacje
– akcja profilaktyczna NFZ****Olsztyn**

Na odwiedzających czekać będzie szereg atrakcji i isto-
isk informacyjnych, które przygotował Warmińsko-
-Mazurski OW NFZ oraz partnerzy: OSiR Olsztyn, Wo-
jewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Olsztynie,
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyńskie Towar-
zystwo Amazonki, Wojewódzka i Powiatowa Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie, Wojskowe
Centrum Rekrutacji w Olsztynie, Komenda Miejska Po-
licji w Olsztynie, Komenda Miejska Państwowej Straży
Pożarnej w Olsztynie, Wojewódzka Stacja Pogotowia
Ratunkowego w Olsztynie, Ochotniczy Hufiec Pracy,
Nadleśnictwo Kudypy, Geers, Polskie Stowarzyszenie
Protetyków Słuchu, Areszt Śledczy w Olsztynie oraz
Zakład Karny w Barczewie wraz z Grupą Interwencyjną
Służby Więziennej.

Godz. 11.00, CRS Ukiel, ul. Kapitańska 23.

21 LIPCA**Kino pod chmurką – wakacje w Planecie 11****Olsztyn**

KINO POD CHMURKĄ, czyli bezpłatny pokaz filmu
na świeżym powietrzu. Zaprezentowany zostanie dramat
muzyczny z 2022 roku w reżyserii Todda Fielda. Film zo-
stał nagrodzony ZŁOTYM GLOBEM dla NAJLEPSZEJ
AKTORKI w dramacie!

Godz. 21, Atrium BWA, przy Planecie 11, al. Piłsudskiego 38.

21 LIPCA**29. Ogólnopolski Konkurs Tańców Polskich.
Warmia 2023****Olsztyn**

Zmagania w polskich tańcach narodowych + występy
zagranicznych zespołów folklorystycznych.

Godz. 12, Amfiteatr im. Czesława Niemena, ul. Okopowa.

21 LIPCA**Letnia akademii muzyki elektronicznej:
Polskie nowości pierwszej połowy 2023 roku****Olsztyn**

Początek roku to podwójny album Piotra Skrzyp-
czyka, a kilka tygodni później swoją płytę wydał też
Krzysztof Kurkowski. Obaj Ci muzycy to część składu
znakomitej grupy Endorphine, która także w kwietniu
przedstawiła swój Świat równoległy- kolejną w ich
dorobku płytę.

Godz. 18, Olsztyńskie Planetarium, Al. Piłsudskiego 38.

21 LIPCA**Wernisaż wystawy Filipa Żuchowskiego
„Mendelsohn. Tzitutum”****Olsztyn**

Wystawa prezentuje wpływ twórczości Mendelsohna
na architekturę obiektów, które autor zaprojektował
w swojej dotychczasowej karierze – zarówno tych zre-
alizowanych, jak i tych pozostałych jako projekty. Od
czasów studenckich autor podróżuje po Polsce i Euro-
pie, badając i studiując budynki urodzonego w Olszty-
nie geniusza architektury XX w. Swoje badania nad
architekturą Ericha Mendelsohna dokumentuje zarów-
no na fotografiach, jak i własnych szkicach, na których
podkreśla charakterystyczne rozwiązania Mendelsoh-
nowskich obiektów. Obserwacje i konkluzje przekłada
na pracę zawodową. Swoje „Cytaty”, czyli hebrajskie
„Tzitutum” – włącza do projektów budynków, nad który-
mi pracuje od ponad ośmiu lat działalności zawodowej.

21/22 LIPCA**XXIX Ogólnopolski Konkurs Tańców
Polskich „WARMIA’2023”****Olsztyn**

Po przerwie spowodowa-
nej pandemią
Olsztyniaczy
i turyści będą
mogli cieszyć
się tańcem.
21 lipca 2023
roku w Ol-
sztyńnie rozpo-
cznie się XXIX Ogólnopolski Konkurs Tańców Polskich
„WARMIA’2023”. Oprócz par rywalizujących między sobą
w formie towarzyskiej narodowych tańców polskich, będzie
można podziwiać Reprezentacyjny Polski Zespół Pieśni
i Tańca „Wileńszczyzna” z Litwy, „Radist” Folk Dance En-
semble z Ukrainy, Zespół Pieśni i Tańca „Dobczyce” z Dob-
czyc oraz tancerzy z Zespołu Pieśni i Tańca „Warmia”.

Godz. 11.00, Amfiteatr im. Czesława Niemena.

22 LIPCA**Lato w Ogródku w Muzeum Michała Kajki****Ogródek (powiat piski)**

Teatr Katarynka: spektakl dla dzieci „Morskie opowieści”
Godz. 16, Muzeum Michała Kajki, Ogródek 5.

22 LIPCA**FLAMENCO****Olsztyn**

Wyjątkowy koncert flamenco z muzyką na żywo! Tań-
ce flamenco to nie tylko połączenie ruchów i muzyki, to
również emocje, które wzbudzają w każdym widzu. Tań-
ce te emanują siłą i namietnością, która potrafi porwać
każdego. Dołącz na koncert, który zapewni Ci wyjątkowe
emocje i niezapomniane wrażenia.

Godz. 19, Galeia Sowa, ul. Zamkowa 2.

22 LIPCA**Wioska Teatralna - Peryferie. Nowe wektory****Węgajty****Program:**

16.00 - w Teatrze Przychodzą. Czego chcą? Czego chcemy my?
17.00-19.00 - szkoła i dziedziniec szkoły w Jonkowie Rodzinne
popołudnie teatralne: – Wędrowka Nabu – spektakl na pod-
stawie bajki Jarosława Mikołajewskiego w wykonaniu Joanny
Sarneckiej i Anny Woźniak („Opowieści z Walizki”) – pokazy
warsztatowe – mini-warsztaty – eko-targ – tańce katalońskie

19.00 - w szkole w Jonkowie Good Luck – spektakl teatru Scena za Ścianą na podstawie przypowieści Dagny Ślepówrońskiej, reżyseria: Monika Perdjón, Dagna Ślepówrońska, muzyka: Bogumiła Majczyño
21.00 - w Teatrze Smolarek – bardzo aktualny komentarz do rzeczywistości, jeden z najciekawszych spektakli teatru OFFowego, w wykonaniu Grupy Teatralnej Pomarańcze w Uchu na Skarpie bez kartki, reżyseria: Karol Barcki
Godz. 16, Teatr Węgajty.

23 LIPCA

Niedziela w Muzeum ze św. Jakubem

Olsztyn
Św. Jakub Starszy to przede wszystkim patron pielgrzymów, a jak mówi sentencja łacińska „życie jest pielgrzymowaniem”. Cytując Olę Tokarczuk „Celem mojej pielgrzymki jest zawsze inny pielgrzym” zapraszamy na Niedzielę w Muzeum, podczas której skupimy się nie tylko na patronie Olsztyna i poszukiwaniu muszli wskazujących drogę do Santiago

de Compostella, ale także na najnowszej wystawie „Na ślubnym kobiercu” w Domu „Gazety Olsztyńskiej”. Jak zwykle imprezę uatrakcyjnią warsztaty plastyczne i zwiedzanie muzeum.

Godz. 11, Dom Gazety Olsztyńskiej, Targ Rybny 1.

23 LIPCA

Co się dzieje w mieście?!

Mragowo
Wystąpią: Bartas Szymoniak, AGBE, Jeden Osiem L, Zbuku, Łukasz Chmiel (Polski Michael Jackson). W trakcie imprezy odbywać się będą animacje dla dzieci, które poprowadzi Finezja Krystyny Grajko oraz zumba w wykonaniu Alicji Jakubiak.

Godz. 16, Amfiteatr nad Jeziorem Czos.

23 LIPCA

AGNIESZKA CHYLIŃSKA - JEST NAS WIĘCEJ

Olsztyn
Agnieszka Chylińska w ramach letniej platynowej trasy odwiedzi najpiękniejsze polskie amfiteatry i podbije serca fanów dobrej muzyki. Jest nas więcej to pierwszy taki koncert Agnieszki Chylińskiej w jej solowej karierze i niepowtarzalna okazja, by zobaczyć wszystkie muzyczne oblicza artystki.

Godz.19, Amfiteatr im. Czesława Niemena w Olsztynie, ul. Zamkowa 1.

23 LIPCA

ODDECH W RUCHU: Joga & Body-Mind Flow z Markiem Ruczko

Olsztyn
Proste ćwiczenia delikatnie rozciągają i wzmacniają ciało, angażują kręgosłup i wiele funkcjonujących w nim układów, tworząc głębsze połączenie między ciałem i umysłem oraz udrożniając przepływ energii witalnej w organizmie. Wszystko to po to, żeby w prosty, zdrowy i skuteczny sposób zadbać o siebie i przygotować na dobry dzień.

Godz. 10, Park Centralny przy fontannach.

23 LIPCA

XLV Olsztyńskie Koncerty Organowe

Olsztyn
Wystąpi Olivier Penin (organy)
Godz. 20, Bazylika konkatedralna św. Jakuba, ul. Staszica 11.

24 LIPCA

Kino plenerowe: IO

Olsztyn
IO, reż. Jerzy Skolimowski (86 min.) Opowieść o nas samych, odbijających się w wilgotnych oczach osiołka.
Godz. 21, Przy fontannie „Ryba z dzieckiem”, Park Podzamcze.

25-27 LIPCA

Sztynort Blues Festiwal 2023

Sztynort Duży
Dzień pierwszy imprezy – 25.07, to występ o godzinie 20:30 krakowskiego zespołu Kraków Street Band, który w ekspresowym tempie stał się wizytówką zarówno swego rodzinnego miasta, jak i polskiej sceny muzycznej. Zespół zagrał niezliczoną ilość koncertów zarówno klubowych, jak i festiwalowych, m.in. Pol'and'Rock, czy węgierski Sziget. Reprezentował nasz kraj na European Blues Challenge 2018 w Hell w Norwegii.

Drugiego dnia imprezy - 26.07 o godzinie 20:30, wystąpi znakomity Darryl Strodes. Wokalista i gitarzysta bluesowy z Los Angeles, który nagrywał dla RCA/Bahia, zaprezentuje wraz z zespołem muzyków z Polski materiał z gatunku r&b, bluesa oraz pochodzących z jego najnowszej płyty utworów funkowo-soulowych.

Gwiazdą trzeciego dnia Sztynort Blues Festiwalu'23, w czwartek 27 lipca, będzie Nie - Bo Orkiestra wraz z gośćmi: Natalią Kwiatkowską, Żanetą Lubera oraz Bartkiem Grzankiem. Zespół tworzy grupa znakomitych artystów - solistów, kompozytorów, aranżerów i instrumentalistów, docenionych i mocno zakotwiczonych na polskiej scenie muzycznej.

Imprezę poprowadzi legenda polskiego dziennikarstwa muzycznego - Jan Chojnacki.

27 LIPCA

Warsztaty drukarskie w WBP

Olsztyn
Samodzielnie przygotowanie plakatu lub wizytówki może być początkiem przygody z tradycyjnymi technikami drukarskimi. Prowadzenie: Iwona Bolińska-Walendzik.

Godz. 14, Pracownia Starych Technik Drukarskich WBP, ul. 1 Maja 5.

27 LIPCA

Roztańczone Dni Olsztyna

Czacza raz dwa trzy i MOK Olsztyn zaprasza całe rodziny do wspólnego świętowania Roztańczonego Dni Olsztyna! W tym roku taneczne bachanalia w stolicy Warmii i Mazur potrwać od 27 do 30 lipca. Przez cztery podrygujące dni zamienimy urokliwe przestrzenie Starego Miasta w obszar niekończącej się wakacyjnej fiesty!

28 LIPCA

Na granicy nauki - budowa Wszechświata od skali Plancka do multiwersum

Olsztyn
Podczas spotkania odbędą się dwie podróże – jedna w głąb materii, by poprzez

budowę atomową, skomplikowaną strukturę najbardziej podstawowych cząstek i oddziaływań zabrnąć ku kresowi naszych możliwości badania świata, do podstaw struktury czasoprzestrzeni. W drugiej części zobaczymy Wszechświat w znacznie rozleglejszych skalach, gdyż od układu słonecznego, zawędrujemy do brzegów Drogi Mlecznej, a potem jeszcze dalej, ku krańcom znanego wszechświata, by zadać pytania o to, czy nasz Wszechświat jest jedynym.

Godz. 18, Olsztyńskie Planetarium, Al. Piłsudskiego 38.

28 LIPCA

Koncert: Baranowski

Olsztyn
Pod pseudonimem BARANOVSKI kryje się wokalista, muzyk, kompozytor i producent Wojtek Baranowski. Artysta zadebiutował w 2018 roku, rok później miał już na swoim koncie cztery radiowe przeboje, nominację do Fryderyka w kategorii „fonograficzny debiut roku”, a z koncertami zaliczył niemal wszystkie najważniejsze festiwalowe sceny w kraju.

Godz. 20.00, Amfiteatr im. Czesława Niemena .

28 LIPCA

Zwiedzanie galerii rzeźby Balbiny Świtycz-Widackiej

Olsztyn
W galerii rzeźby Balbiny Świtycz-Widackiej (1901-1972) w Kortowie znajduje się wiele popiersi znanych Warmiaków, Mazurów oraz warszawskich celebrytów z lat 60. Po galerii oprowadzi Beata Brokowska, olsztyńska dziennikarka, która opowie o artystce i jej dziełach. Spacer potrwa około godziny, wstęp wolny. 28 lipca mija 51 rocznica śmierci olsztyńskiej rzeźbiarki.

Godz. 12.00, ul. Oczapowskiego 2.

29 LIPCA

Imieniny Ignacego Krasickiego

Lidzbark Warmiński
Prezentacja oryginalnych ksiąg drugiej polskiej encyklopedii
Godz. 12, Muzeum Warmińskie, Plac Zamkowy 1.

30 LIPCA

XLV Olsztyńskie Koncerty Organowe

Olsztyn
Koncert Jakubowy. Wystąpią: Agnieszka Tarnawska (organy), zespół wokalny Minimus (kier. art. Sławomira Raczynska), Szymon Walenciak (wiolonczela)
Godz. 20, Bazylika konkatedralna św. Jakuba, ul. Staszica 11.

PIĄTEK-NIEDZIELA 21-23.07.2023 | GAZETA OLSZTYŃSKA.PL | ROZRYWKA | 26

18) rodzinne miasto, wodza Hannibala; 21) niedźwiedzi kwitnie w lesie; 22) Duda, prezydent Polski; 23) największa wyspa w Zatoce Fińskiej; 25) szczątki budynku, pogorzelnisko; 26) przysposobienie obcego dziecka; 27) niejedna w filmie; 28) cenny kamień szlachetny; 30) nie brzydka; 31) płynie przez Kikwit; 32) materiał na bałwana; 39) drzewo złamane przez wiatr; 42) detektor metali; 45) ptak, symbol pokoju; 46) lokator płacący czynsz; 50) wierzchołek góry; 52) zamiast paska do spodni; 54) Sopot z "Pana Tadeusza"; 55) inaczej manila, włókno; 56) Hanna, autorka "Wyjątkowo długiej lini"; 57) rzęsy deszcz; 62) powieść Stephena Kinga.

SUDOKU

2	4			6				3
				2	5	1		8
	1	8			7		5	2
5						4	3	
	6		8		9	2		
1	9	3				8	7	
9		1	2	8		5		
8		7			6			
4				5		9		

	9	3		5	7			
6							4	5
		1		4	2	3		
			5		3		1	
			8	2		4	5	9
8				9	6	2		7
	6		7			5		
	5	8		6				
9	7							1

	4		5		9		7	3
9		5	3				1	
								9
	1					8		7
	2			6		1	9	
			2	1	7	3	6	4
	6	7	8		5			1
			7	2		9		6
2	9	1				7		

KONSTAL PRODUCENT

**GARAŻE blaszane
BRAMY garażowe
KOJCE dla psów**

Najniższe **CENY**
Różne wymiary
Transport cały kraj
Montaż **GRATIS**
Dogodne **RATY**

89-650-30-43 85-733-60-26
29-642-34-61 55-621-23-38
512-853-323
www.konstal-garaze.pl

28230lbr-a-G

NIERUCHOMOŚCI

sprzedam

GARAŻ 28m2, Olsztyn osiedle Generatów, 664-063-130

MIESZKANIE 47m2, nowe budownictwo, Olsztyn osiedle Generatów, 664-063-130

WWW.DOMKIHOLENDER-SKIE.EU, 503-103-703

do wynajęcia

ELBLĄG, kawalerka 34m2, Zawada (przy Parku Modrzewie) od 1 sierpnia, 514-690-359

POKÓJ z kuchnią, łazienką w dzielnicach Gutkowa z oddzielnym wejściem, 729-845-737

PRACA

dam pracę

KIEROWCA CE, 503-103-703

POMOCNIK cieśli - dekarza, 601-680-820

POSZUKUJĘ Pani do opieki nad domem i ogrodem. Okolice między Świątkami a Dobrym Miastem. Osoby zainteresowane proszę o kontakt pod nr tel. 501-370-876

W gospodarstwie mlecznym, 534-920-987

ZATRUDNIĘ na umowę o pracę brukarza, robotnika drogowego, 515-232-637

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie rolnym, 601-772-124

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie, 501-172-462

AUTO-MOTO

sprzedam

VW Polo z 2018, przebieg 30.000km, 664-063-130

kupię

**SKUP AUT!!! NAJWYŻSZA
CENA TEL. 730 750 266**

TURYSTYKA

WCZASY dla Seniora - Krynica Morska, lipiec 8 dni od 1599zł/os., sierpień 8 dni od 1599zł/os., wrzesień 8 dni od 1399zł/os., październik 8 dni od 1299zł/os. www.owjantar.pl, www.wczasy-senior.pl (55) 247-60-30, 534-244-044.

WCZASY dla Seniora - Stegna, lipiec 8 dni od 1299zł/os., sierpień 8 dni od 1199zł/os., wrzesień 8 dni od 1149zł/os. www.owcubex.pl, www.wczasy-senior.pl, (55) 247-83-47.

USŁUGI

budowa | remont

REMONTY mieszkań, hydraulika, elektryka, 783-543-814

USŁUGI remontowo-budowlane, 886-935-349

RÓŻNE

sprzedam

DREWNO kominkowe, opałowe (jesion, dąb - suchy 4-letni), transport gratis, 794-630-121, 576-935-573.

DREWNO opałowe i tarcicę różną - odbiór własny, 695-173-538.

SPRZEDAM używane maszyny do produkcji lodów w kuwetach., 785-920-117

ROLNICTWO

zwierzęta hodowlane

KURY młode nioski, od hodowcy, szczepione, dowóz, TANIO, 502-031-298

produkty rolne

FACELIE na poplony - tegoroczne, 660-587-901

inne

SKUP bydła, 451-521-555

Ze smutkiem zawiadamiamy,
że 13 lipca 2023 r. odeszła z naszej rodziny
nasza Kochana Mama, Babcia i Siostra

ś. † p.

Bożena Majewska

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się
22 lipca 2023 r. mszą świętą żałobną,
która odprawiona zostanie o godz. 10.00 w kościele
pw. Miłosierdzia Bożego przy ul. Barcza.
Pochowanie na cmentarzu komunalnym
przy ul. Poprzecznej.

Pogrążona w żalobie Rodzina

1477230pb1-a-M

Z głębokim smutkiem i żalem
przyjęliśmy wiadomość o śmierci
Pana **Andrzeja Wójciaka**
wieloletniego pracownika Państwowej Inspekcji Pracy.
Słowa otuchy i szczerze wyrazy współczucia
synowi Markowi Wójciakowi oraz Jego Bliskim
składają współpracownicy
z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Olsztynie

1473230pb1-a-M

**Rodzinie, Bliskim
i Współpracownikom**
wyrazy szczerzego współczucia
z powodu śmierci
Andrzeja Topolewskiego
składają Zarząd i Pracownicy
Kombinatu Rolnego Szestno Sp. z o. o.

1476230pb1-a-P

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość
o śmierci w dniu 14 lipca 2023 r. naszego Kolegi

Mariusza Szafarzyńskiego

Architekta IARP związanego z działalnością
Izby Architektów od jej początku, byłego Przewod-
niczącego Rady WMOIARP, niezwykle aktywnego
w pracy na rzecz środowiska zawodowego.

Rodzinie oraz Bliskim

kondolencje i wyrazy szczerzego współczucia

składają Przewodniczący i członkowie Warmińsko-
-Mazurskiej Okręgowej Rady Izby Architektów RP

1443230pb1-a-M

**TU ZLECISZ ZAMIESZCZENIE
NEKROLOGU LUB KONDOLENCJI
W „GAZECIE OLSZTYŃSKIEJ” I „DZIENNIKU ELBLĄSKIM”**

NEKROLOGI (wymagany akt zgonu). Terminy przyjęć*:
• na poniedziałek – do piątku do godz. 15.00
• na wtorek, środę, czwartek, piątek
– dnia poprzedniego w godz. 7.00-15.00
* Dotyczy Biura Ogłoszeń w Olsztynie, plac Józefa Bema 5

KONDOLENCJE

(wymagany dowód osobisty osoby nadającej) ukazują się w ciągu trzech dni od chwili nadania

Biuro Ogłoszeń, **OLSZTYN**, plac Józefa Bema 5
czynne w godz. 7.00-15.00, soboty – nieczynne
tel. 89-539-74-80, b.ogloszen@gazetaolsztynska.pl

www.pozegnania.net

Biuro Ogłoszeń, **ELBLĄG**, ul. Rybacka 35
tel. 55-236-18-02
pon.-pt. godz. 8.00-16.00

380-289190pb1-C-M

SACRUM

KOMPLEKSOWE USŁUGI POGRZEBOWE

ANDRZEJ DĄBROWSKI
Olsztyn, ul. Limanowskiego 18/2
89 67 77 100, kom. 530 308 308

GODNIE - SOLIDNIE - Z SZACUNKIEM

Całodobowy przewóz zmarłych

3205200pb1-d-M

ARKA USŁUGI POGRZEBOWE

Elżbieta Michałowska Anna Michałowska

OLSZTYN (Zatorze), ul. M. Zientary-Malewskiej 2A
89 534 72 42, 605 635 908

OLSZTYN (Jaroty), ul. Herberta 16/24
(wejście od Wilczyńskiego, naprzeciw „Medyka”)
89 526 66 01, 605 665 909

www.arkaolsztyn.pl

Całodobowy przewóz zmarłych

6146190pb1-g-M

Warmiński
ZAKŁAD POGRZEBOWY

dawniej **↓market**

OLSZTYN	895 355 300
ul. Lengowskiego 18-20	602 327 277
BISKUPIEC	897 152 093
ul. Armii Krajowej 4	608 680 642

POGOTOWIE POGRZEBOWE 89 527-09-09

Pomożemy Ci godnie pożegnać

6142190pb1-g-M

Szukasz klientów?
Wybierz profesjonalistę

Wybierz nas!

docieramy do 140000 odbiorców
wykorzystujemy zaawansowane sposoby emisji i targetowania reklam

dołączymy Twoją ofertę do potencjalnych klientów na najpopularniejszych nośnikach
zapewniamy pełne raportowanie efektów przeprowadzonych działań

GAZETA OLSZTYŃSKA
(89) 539-74-46, reklama@wm.pl

380-xopo-2x2-M

ARKADIA
Olsztyn, ul. Jagiellońska 52/85

tel. 89 526 67 53, 665 175 125
całodobowe przewozy zmarłych

www.zuparkadia.olsztyn.pl

Gwarantujemy godną i kulturalną posługę

1039230pb1-c-P

O PIŁCE

>>> Piłkarki Nowej Zelandii pokonały Norweżki 1:0 (0:0) w meczu otwarcia mistrzostw świata, który rozegrano w Auckland. Spotkanie poprzedziła minuta ciszy ku pamięci ofiar zamachowca, który kilka godzin wcześniej zastrzelił w tym mieście dwie osoby i ranił kilka innych. Na trybunach zasiadło 42 137 widzów, co jest frekwencyjnym rekordem w tym kraju na meczu piłki nożnej. Turniej, który odbywa się w Australii i Nowej Zelandii, potrwa do 20 sierpnia. Tytułu broni reprezentacja USA. Wszystkie mecze można obejrzeć na żywo na platformie Viaplay.

• **Inny wynik:** Australia - Irlandia 1:0 (0:0).

• **Grupa B:** Australia, Irlandia, Nigeria, Kanada; **grupa C:** Hiszpania, Kostaryka, Zambia, Japonia; **grupa D:** Anglia, Dania, Chiny, Haiti; **grupa E:** USA, Wietnam, Holandia, Portugalia; **grupa F:** Francja, Jamajka, Brazylia, Panama; **grupa G:** Szwecja, Republika Południowej Afryki, Włochy, Argentyna; grupa H: Niemcy, Maroko, Kolumbia, Korea Południowa.

>>> Reprezentacja Polski utrzymała 26. miejsce w rankingu Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej (FIFA). Nie doszło także do żadnych zmian w czołówce zestawienia. Wciąż prowadzi Argentyna, przed Francją i Brazylią. Z grupowych rywali biało-czerwonych w eliminacjach mistrzostw Europy najwyższe notowane są Czechy, które zajmują 37. pozycję. Albania plasuje się na 65. miejscu, 129. są Wyspy Owcze, a 164. Mołdawia.

• **Czołówka rankingu FIFA:** 1. Argentyna - 1843,73 pkt; 2. Francja - 1843,54; 3. Brazylia - 1828,27; 4. Anglia - 1797,39; 5. Belgia - 1788,55; 6. Chorwacja - 1742,55; 7. Holandia - 1731,23; 8. Włochy - 1726,58; 9. Portugalia - 1718,25; 10. Hiszpania - 1703,45 (...) 26. Polska - 1536,99; 37. Czechy - 1503,69; 65. Albania - 1357,39; 129. Wyspy Owcze - 1126,30; 164. Mołdawia - 990,73

>>> Azerski Karabach Agdam pokonując 4:0 gibraltarski Lincoln Red Imps przypieczętował awans do 2. rundy kwalifikacji Ligi Mistrzów, w której spotka się z Rakowem Częstochowa. Olbrzymią sensację sprawił zespół Klaksvik z Wysp Owczych, który wyeliminował węgierski Ferencvaros, wygrywając

w Budapeszcie 3:0! Trenerem gospodarzy jest Rosjanin Stanisław Czerczesow, który kilka lat temu prowadził Legię Warszawa. Do fazy grupowej Champions League awansują zespoły, które zwyciężą w 4. rundzie eliminacji.

* Środowe wyniki 1. rundy kwalifikacji (w nawiasie wynik pierwszego meczu): Valmiera FC (Łotwa) - Olimpija Lublana (Słowenia) 1:2 (1:2); Ferencvarosi TC (Węgry) - KI Klaksvik (Wyspy Owcze) 0:3 (0:0); Karabach Agdam (Azerbejdżan) - Lincoln Red Imps (Gibraltar) 4:0 (2:1); Dinamo Tbilisi (Gruzja) - FK Astana (Kazachstan) 1:2 (1:1); Łudogorec Razgrad (Bułgaria) - Ballkani Suva Reka (Kosowo) 4:0 (0:2); Swift Hesper (Luksemburg) - Slovan Bratysława (Słowacja) 0:2 (1:1); Larne FC (Irlandia Płn.) - HJK Helsinki (Finlandia) 2:2 (2:1) po dogr. (0:1).

• **Pary 2. rundy (25/26 lipca i 1/2 sierpnia):** Raków Częstochowa - Karabach Agdam, Żalgiris Wilno - Galatasaray Stambuł, HJK Helsinki - Molde FK, Breidablik - FC Kopenhaga, Aris Limassol - BATE Borysów, Dinamo Zagrzeb - FK Astana, Dnipro-1 Dniepropietrowsk - Panathinaikos Ateny, Servette Genewa - KRC Genk, Sheriff Tyraspol - Maccabi Hajfa, KI Klaksvik - BK Haacken Goeteborg, Zrinjski Mostar - Slovan Bratysława, Łudogorec Razgrad - NK Olimpija Lublana.

>>> Latem dokonano ciekawych transferów w klubach polskiej ekstraklasy. Wśród wielu nowych zawodników sprowadzonych latem do polskiej ligi są m.in. Efthymios Koulouris - król strzelców greckiej ekstraklasy z sezonu 2018/19 (Pogoń Szczecin), Ilja Szkurin - najlepszy strzelec ekstraklasy Białorusi z 2019 roku (Stal Mielec), Artur Craciun - podstawowy piłkarz reprezentacji Mołdawii ze zwycięskiego meczu z Polską (Puszcza Niepołomice), a także Irańczyk Ali Gholizadeh - uczestnik ostatniego mundialu (Lech Poznań). Ekstraklasa po raz trzeci z rzędu będzie składać się z 18 drużyn, z których trzy ostatnie spadną do I ligi. Wszystko wskazuje na to, że układ sił się nie zmienia. Pierwszy w poprzednim sezonie Raków, druga Legia i trzeci Lech, a także czwarta Pogoń wydają się zdecydowanie najmocniejsze kadrowo z całej stawki. Szczególnie silną drużynę, przynajmniej na „papierze”, zbudowała Legia, która

Fot. PAP/Waldemar Deska

W Ekstraklasie mistrzowskiego tytułu broni Raków Częstochowa

w sparingach wygrywała ze znanymi rywalami (m.in. po 2:0 z FC Salzburg i Karabachem Agdam), a 15 lipca sięgnęła po Superpuchar Polski, wygrywając w Częstochowie z Rakowem w rzutach karnych.

W letniej przerwie klub z Łazienkowskiej sprowadził m.in. aktualnego króla strzelców PKO BP Ekstraklasy Hiszpana Marca Guala z Jagiellonii Białystok, kolumbijskiego pomocnika Juergena Elitima, serbskiego obrońcę Radovana Pankova (mistrz świata do lat 20 z 2015 roku) oraz Patryka Kuna z Rakowa.

Czasu nie marnował również Lech. Od wielu miesięcy było wiadomo, że do FC Brugge odejdzie dynamiczny reprezentant Polski Michał Skóraś. „Kolejorz” - oprócz wspomnianego Gholizadeha - sprowadził m.in. słoweńskiego obrońcę Mihe Błazica (w poprzednim sezonie 24 mecze i dwa gole we francuskiej ekstraklasie w Angers SCO), szwedzkiego obrońcę Eliasa Anderssona oraz bośniackiego pomocnika Dino Hotica. Każdy z nich jest reprezentantem swojego kraju. W poprzednim sezonie ani Legia, ani Lech nie sięgnęły po mistrzowską koronę. Dokonał tego po raz pierwszy w historii Raków, ale w klubie z Częstochowy doszło latem do wielu zmian. Z drużyny odszedł twórca największych sukcesów - trener Marek Papszun. Zastąpił go dotychczasowy asystent Dawid Szwarga. Z klubem pożegnali się też m.in. czeski obrońca Tomasz Petrasek i łotewski napastnik Vladislavs Gutkovskis, a ciężkiej kontuzji kolana w sparingu doznał lider zespołu Ivi Lopez, który wróci do gry dopiero wiosną.

Działacze Rakowa postarali się również o wzmocnienia - hitem transferowym było sprowadzenie ze Śląska Wrocław dynamicznego Johna Yeboaha. O gole i asysty w Częstochowie

mają także postarać się m.in. Łukasz Zwoliński (ostatnio Lechia Gdańsk) oraz Maxime Dominguez z Miedzi Legnica. Tuż przed startem rozgrywek częstochowski klub ściągnął jeszcze jednego gracza - jest to Niemiec Sonny Kittel, który dotychczas występował w drugoligowym Hamburgerze SV. Za czwartą siłę polskiej ligi uchodzi Pogoń Szczecin i teoretycznie w nowym sezonie może być podobnie, zwłaszcza ze wspomnianym Koulourisem w składzie. Kto z pozostałych drużyn wzmocnił się na tyle, aby myśleć o czymś więcej niż środek tabeli? W opinii wielu fachowców ciekawe transfery przeprowadziło Zagłębie Lubin.

Drużynę trenera Waldemara Fornalika wzmocnili m.in. doświadczony pomocnik Pogoni Szczecin Damian Dąbrowski, jeden z najlepszych pierwszoligowców Marek Mróz z Resovii oraz hiszpański napastnik Juan Munoz, który w poprzednim sezonie strzelił siedem goli dla Leganes w tamtejszej drugiej lidze. Głośny transfer przeprowadził Radomiak, który ściągnął gwiazdę Wisty Płock Rafała Wolskiego.

Zestaw beniaminków też robi wrażenie. To 14-krotny mistrz kraju Ruch Chorzów, solidny kadrowo ŁKS Łódź oraz - po raz pierwszy w tym gronie - Puszcza Niepołomice. Każdy z tych zespołów dokonał licznych wzmocnień. Teoretycznie największe ŁKS, do którego np. po okresie spędzonym w Lechu, a następnie w belgijskiej ekstraklasie wrócił hiszpański pomocnik Dani Ramirez (kiedyś Stomil Olsztyn). Wspólnie ze swoim rodakiem Pirulo może stworzyć groźny duet w drugiej linii łódzian. Sporo działo się na rynku transferowym w ekstraklasie, natomiast praktycznie nic na rynku trenerskim. Oprócz

Rakowa, gdzie o nominacji dla Szwargi wiadomo było już w kwietniu, żaden klub nie ma nowego szkoleniowca. Drużyny ekstraklasy rozegrają w tym roku 19 kolejek, ostatnią 16-17 grudnia. Na boiska wrócą 10-11 lutego. Zakończenie sezonu, czyli 34. kolejkę, zaplanowano na 25-26 maja 2024.

Aż trzy drużyny będą rozgrywać mecze poza swoim domem. Warta Poznań wciąż korzysta z obiektu w Grodzisku Wielkopolskim (już piąty sezon), Ruch Chorzów wystąpi w Gliwicach, a później na Stadionie Śląskim, natomiast Puszcza - na stadionie Cracovii.

• **1. kolejka Ekstraklasy, piątek:** Warta Poznań - Pogoń Szczecin (18 Canal+ Family, Canal+ Sport), Legia Warszawa - ŁKS Łódź (20:30 Canal+ Sport); **sobota:** Stal Mielec - Cracovia (15, Canal+ Sport), Raków Częstochowa - Jagiellonia Białystok (17:30, Canal+ Sport), Piast Gliwice - Lech Poznań (20, Canal+ Sport); **niedziela:** Górnik Zabrze - Radomiak Radom (15, Canal+ Sport), Zagłębie Lubin - Ruch Chorzów (17:30, Canal+ Sport), Widzew Łódź - Puszcza Niepołomice (20, Canal+ Sport); **poniedziałek:** Korona Kielce - Śląsk Wrocław (19, Canal+ Sport).

>>> Rozpoczynający się w piątek sezon I ligi może być jednym z najciekawszych od lat (szkoda, że bez udziału Stomilu), bo wśród 18 drużyn ponad połowa liczy na awans. Faworytem wydaje się Wisła Kraków, ale podobnie było rok wcześniej, kiedy to krakowska drużyna odpadła w barażach. Teraz groźnych rywali ma jeszcze więcej.

- Słychać z różnych stron głosy, że będzie to najmocniejsza pierwsza liga od lat. I odbieramy to jako wielki zaszczyt, że możemy znaleźć się w tym gronie - powiedział trener Polonii Warszawa Rafał Smalec. Jego zespół jest jednym z trzech beniaminków - obok Motoru Lublin i Znicza Pruszków. Polonia i Motor to kluby z przeszłością w ekstraklasie - „Czarne Koszule” dwa razy zdobyły mistrzostwo Polski (1946, 2000). W obu drużynach właścicielami są znani biznesmeni, więc nic dziwnego, że kibice wierzą w kolejne sukcesy. Z ekstraklasy spadły Wisła Płock, Lechia Gdańsk i Miedź Legnica. Każdy z tych zespołów - mimo rewolucji kadrowej

i odejściu czołowych piłkarzy - chce jak najszybciej wrócić na najwyższy szczebel.

Najgłośniejsze było o zamieszczeniu i niepewnej przyszłości w Lechii. Przez wiele tygodni z drużyny odchodzili podstawowi zawodnicy, ale w końcu pojawił się nowy właściciel - fundusz inwestycyjny Mada Global, działający w oparciu o regulację organów nadzoru finansowego Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Efektem było m.in. sprowadzenie wicekróla strzelców I ligi poprzedniego sezonu - Hiszpana Luisa Fernandez z Wisty Kraków, o którego zabiegało kilka klubów ekstraklasy. Zatrudniono też nowego trenera, którym został Szymon Grabowski, do niedawna szkoleniowiec Stomilu.

Miedź ściągnęła m.in. niemieckiego obrońcę Floriana Harthera z Podbeskidzia Bielsko-Biała, Damiana Michalika ze Stali Rzeszów oraz Kamila Antonika z Resovii. Jest również spora grupa drużyn, które bezskutecznie ubiegały się o awans do ekstraklasy w poprzednim sezonie, jednak latem dokonały ciekawych transferów i znów zamierzają walczyć o promocję.

To przede wszystkim Wisła Kraków, ale również Bruk-Bet Termalica Nieciecza (przegrał finał baraży o ekstraklasę z Puszczą Niepołomice 2:3 po dogrywce), Stal Rzeszów, Arka Gdynia i Podbeskidzie. „Biała Gwiazda” a sięgnęła, podobnie jak rok temu, po hiszpańskich piłkarzy, m.in. znanego z polskich boisk Joana Romana, o którego pytały kluby ekstraklasy. W minionym sezonie I ligi strzelił dla Podbeskidzia 16 goli, z czego aż 10 od marca. Pierwszoligowcy rozegrają w tym roku 19 kolejek, ostatnią z nich 16-17 grudnia. Na boiska wrócą 17-18 lutego. Zakończenie sezonu zasadniczego, czyli 34. kolejkę, zaplanowano na 25-26 maja 2024.

• **1. kolejka, piątek:** Arka Gdynia - Bruk-Bet Termalica Nieciecza (18), Motor Lublin - Zagłębie Sosnowiec (20.30 Polsat Sport); **sobota:** Chrobry Głogów - Lechia Gdańsk (15), Górnik Łęczna - Wisła Kraków (17.30 Polsat Sport Extra), Polonia Warszawa - GKS Tychy (20); **niedziela:** Podbeskidzie Bielsko-Biała - Wisła Płock (12.4 Polsat Sport), Znicz Pruszków - Resovia Rzeszów (15), Miedź Legnica - GKS Katowice (18); **poniedziałek:** Stal Rzeszów - Odra Opole (18).

DRYH

PORANNA GIMNASTYKA ZMIENIA ŻYCIE

Codziennie rytuały odgrywają ważną rolę w naszym życiu, a poranna gimnastyka może być jednym z naszych najbardziej wartościowych nawyków. Nie tylko dostarcza nam energii na cały dzień, ale także przynosi szereg korzyści dla ciała i umysłu.

Poranna gimnastyka jest wartościowym rytuałem.

Regularne poranne wykonywanie ćwiczeń fizycznych poprawia naszą kondycję fizyczną, wzmacnia mięśnie, poprawia elastyczność stawów i postawę ciała - wyjaśnia trener Paweł Wierzchoń. - Ponadto wpływa korzystnie na nasze zdrowie psychiczne poprzez zmniejszenie stresu, poprawę nastroju i wydzielanie endorfin. Poranna gimnastyka zwiększa również naszą energię, koncentrację i produktywność w ciągu dnia, a także może przyczynić się do poprawy jakości snu. Dodatkowo regularne wykonywanie tego rytuału pozwala nam budować zdrowe nawyki i dyscyplinę życiową, co przekłada się na osiąganie sukcesów również w innych dziedzinach naszego życia - dodaje Paweł Wierzchoń.

Korzyści fizyczne

Regularne wykonywanie porannej gimnastyki przyczynia się do poprawy kondycji fizycznej. Pobudza krążenie krwi, co z kolei dostarcza skutecznie tlen i składniki odżywcze do tkanek. Wzmacnia mięśnie, poprawia elastyczność stawów i wspomaga

utrzymanie prawidłowej postawy ciała. Ponadto regularne ćwiczenia poranne mogą przyczynić się do utraty wagi i zwiększenia metabolizmu, co ma pozytywny wpływ na nasze zdrowie ogólne.

Poprawa psychiki

Poranna gimnastyka nie tylko wpływa na nasze ciało, ale również na nasze zdrowie psychiczne. Wykonywanie ćwiczeń fizycznych może zmniejszyć poziom stresu, poprawić nastrój i zwiększyć wydzielanie endorfin, hormonów odpowiedzialnych za uczucie szczęścia i relaksu. Regularne ruchy fizyczne mogą być również skutecznym narzędziem w walce z depresją i lękiem.

Lepsza koncentracja

Rozpoczęcie dnia od porannej gimnastyki może zrewolucjonizować naszą energię i koncentrację na resztę dnia. Ćwiczenia, który wykonujemy rano, dostarczają tlen do mózgu, co zwiększa czujność i poprawia funkcje poznawcze, takie jak koncentracja, pamięć i kreatywność. Dodatkowo wyzwalane podczas ćwiczeń endorfiny mają pozytywny wpływ na naszą motywację i produktywność.

Paweł Wierzchoń: - Rozpoczęcie porannej gimnastyki nie musi być skomplikowane

Lepsza jakość snu

Badania pokazują, że regularne ćwiczenia fizyczne mogą pomóc w regulacji rytmu snu. Poranna gimnastyka może przyczynić się do poprawy jakości snu, ponieważ podnosi nasze ciało i temperaturę, a następnie spowalnia je po zakończeniu aktywności. Regularny harmonogram ćwiczeń może pomóc w ustanowieniu zdrowego rytmu snu, co ma ogromne znaczenie dla naszego ogólnego samopoczucia i wydajności w ciągu dnia.

Tworzenie nawyków

Rozpoczęcie dnia od porannej gimnastyki jest nie tylko korzystne dla naszego zdrowia, ale również

pozwała nam zbudować zdrowe nawyki i dyscyplinę życiową. Regularne wykonywanie ćwiczeń wymaga determinacji i zaangażowania, co przekłada się na rozwój silnej woli i umiejętności pokonywania trudności. Ta dyscyplina może przenieść się na inne obszary naszego życia i wpływać na naszą produktywność i osiągnięcia.

Aspekty socjalne

Poranna gimnastyka może być również okazją do nawiązania więzi z innymi osobami. Wspólne ćwiczenia mogą być doskonałą okazją do spotkania się z przyjaciółmi, rodziną lub sąsiadami. Dzięki temu rytuałowi możemy czerpać wsparcie i motywację od

innych osób, które podzielają nasze cele zdrowotne i fitnessowe.

Od czego zacząć?

- Rozpoczęcie porannej gimnastyki nie musi być skomplikowane. Wystarczy znaleźć rodzaj aktywności, który nam odpowiada, i ustalić realistyczny plan treningowy. Warto zacząć od prostych ćwiczeń i stopniowo zwiększać intensywność i czas trwania treningu. Ważne jest również, aby znaleźć motywację, np. poprzez wyznaczenie celów i śledzenie postępów. Wspólne ćwiczenia z innymi osobami lub korzystanie z aplikacji mobilnych mogą pomóc w utrzymaniu regularności - podsumowuje Paweł Wierzchoń.

WARTO WIEDZIEĆ

>>> Paweł Wierzchoń – trener gimnastyki sportowej II klasy, kulturystyki II klasy, instruktor akrobatyki sportowej, instruktor parkour, instruktor lekkoatletyki. Sędzia Polskiego Związku Gimnastycznego. Absolwent warszawskiego AWF, w 2010 zdobył srebrny medal w Akademickich Mistrzostwach Polski. Współtworzył stowarzyszenie Parkour United, stworzył fundamenty pod pierwszą akademię Parkour dla dzieci, współorganizował zawody Mistrzostwa Polski w Street Workout w 2016 roku w Warszawie. Od 2017 roku prowadzi zajęcia z gimnastyki i rozciągania dla dorosłych pod szyldem Gimnastyka Warszawa i współorganizuje największe obozy gimnastyczne w Polsce - All Stars Gymnastics Camp. Od ośmiu lat jest związany z sekcją gimnastyczną Legii Warszawa.

>>> Gimnastyka Warszawa – założona w 2017 roku grupa pasjonatów, instruktorów i trenerów gimnastyki, stretchingu, akrobatyki i pole dance, którzy podjęli się wyzwania, jakim jest propagowanie uprawiania sportów gimnastycznych w dorosłym wieku. W ciągu 5 lat z zajęć gimnastycznych skorzystało ponad 2500 osób. **RED.**

DWIE STRONY SIATKI

Siatkarze Stanów Zjednoczonych pokonali w Gdańsku Francję 3:2 (25:21, 25:18, 17:25, 24:26, 15:9) i awansowali do półfinału Ligi Narodów. O finał zagrają z Włochami, którzy bez wysiłku ograli Argentynę.

• **USA - Francja 3:2 (25:21, 25:18, 17:25, 24:26, 15:9)** Pierwszy ćwierćfinał Ligi Narodów był powtórką ubiegłorocznego finału, w którym Francuzi pokonali Amerykanów 3:2. Podopieczni trenera Johna Sperawa zdominowali przeciwników w dwóch pierwszych setach, jednak w trzeciej partii na boisku pojawili się Antoine Brizard, były gracz Projektu Warszawa, oraz Jean Patry, który

w przyszłym sezonie będzie reprezentować Jastrzębski Węgiel, co odmieniło grę aktualnych mistrzów olimpijskich i pozwoliło im doprowadzić do tie-breaka. Jednak Francuzi nie zdołali przenieść tego poziomu na decydującą odśrodek, a zagrywka znanego z GKS Katowice Micah Ma'a dała USA przewagę, którą utrzymali do końca meczu.

• Włochy - Argentyna 3:0 (25:17, 25:13, 25:14)

Drugi ćwierćfinał trochę niespodziewanie był bardzo jednostronny. Aktualni mistrzowie świata zdominowali Argentyńczyków, jakby nie było brązowych medalistów olimpijskich z Tokio. Mecz trwał zaledwie 67 minut.

Włoch Simone Giannelli podczas meczu z Argentyną

Czwartkowe ćwierćfinały Japonia - Słowenia i Polska - Brazylia zakończyły się po oddaniu gazety do druku.

• **Półfinały, sobota:** USA – Włochy (17), Japonia/Słowenia – Polska/Brazylia (20)

• **Niedziela:** mecz o 3. miejsce (17); finał (20)

>>> Czekają nas trudne zadanie - powiedział prezes ZAKSY Kędzierzyn-Koźle Piotr Szpaczek po losowaniu fazy grupowej Ligi Mistrzów.

Rywalami obrońców tego trofeum w grupie A będą: Knack Roeselare (Belgia), Ziraat Bankasi Ankara i drużyna wyłoniona w drugiej rundzie kwalifikacji.

Trener Tuomas Sammelvuo uważa, że grupa, w której będą rywalizować jego podopieczni z Kędzierzyna-Koźla, jest ciekawa: - Roeselare to mocny zespół, byli bliscy wygrania przed rokiem Pucharu CEV, pokonując Modenę we Włoszech 3:0, to potwierdza jak niebezpieczny to przeciwnik. Ziraat Bankasi to kolejny z zespołów, który znamy dość dobrze, regularnie meldują się w rozgrywkach Ligi Mistrzów i bez wątpienia również w tym roku będą chcieli postawić kolejny krok.

Przez ostatnie trzy lata sięgali po mistrzostwo Turcji, co sporo mówi o tej drużynie. To zespół z wielkimi ambicjami i bez wątpienia postawią nam trudne warunki.

• **Grupa B:** Trentino Itas (Włochy), Asseco Resovia (Polska), Tours VB (Francja), Volley Lublana (Słowenia); **grupa C:** Berlin Recycling Volleys (Niemcy), Gas Sales Bluenergy Piacenza (Włochy), Halkbank Ankara (Turcja), SL Benfica (Portugalia); **grupa D:** Jastrzębski Węgiel, SVG Luneburg (Niemcy), Jihostroj Czeskie Budziejowice (Czechy); drużyna z kwalifikacji; **grupa E:** Cucine Lube Civitanova (Włochy), Greenyard Maaseik (Belgia), VK Lvi Praga (Czechy), drużyna z kwalifikacji. **DRYH**

REZERWY ZAGŁĘBIA NA POCZĄTEK

PIŁKA NOŻNA Stomil powraca do drugoligowej rywalizacji. Olsztynianie z nowym trenerem mają walczyć o awans - na inaugurację sezonu podopieczni Patryka Czubaka na swoim stadionie zagrają z rezerwami Zagłębia Lubin. Początek o godzinie 16.

W poprzednim sezonie Stomil do końca walczył o awans, niestety, w decydującym meczu barażowym w rzutach karnych przegrał z Motorem Lublin. Niedosyt był ogromny, bo tak naprawdę do bezpośredniego awansu zabrakło zaledwie jednego zwycięstwa w ostatnich czterech spotkaniach! Niestety, Stomil w końcówce sezonu złapał zadyszkę, zaliczając trzy remisy i porażkę.

Po sezonie z Olsztyna odszedł Szymon Grabowski, którego wykupiła Lechia Gdańsk. Były trener Stomilu teraz ma walczyć z zespołem z Wybrzeża o powrót do Ekstraklasy. W międzyczasie Stomil ogłosił pozyskanie sponsora strategicznego, którym została Energa. Podczas konferencji prasowej z ust wiceprezesa Tomasza Żukowskiego padła jasna deklaracja, że teraz celem jest walka o I ligę.

Misję awansu powierzono trenerowi z młodego pokolenia. Szkoleniowcem Stomilu został 30-letni Patryk Czubak - ostatnio prowadził rezerwy Widzewa Łódź, z którym nie zdołał awansować do III ligi. Wraz z nim do klubu przyszli także Krzysztof Mordek (II trener) oraz trener przygotowania motorycznego Patryk Gromek. Nowym kierownikiem został Piotr Czuryłło, poza tym w Stomilu nadal pracują Grzegorz Lech (asystent) i Zbigniew Małkowski (trener bramkarzy).

Zespół - w porównaniu do lat ubiegłych - nie przeszedł rewolucji kadrowej. Z podstawowych zawodników z poprzedniego sezonu odeszło tylko czterech graczy, z których jeden być może powróci do Olsztyna. W „Dumie Warmii” nie zobaczymy bramkarza Jakuba Mądrzyka, któremu skończyło się wypożyczenie z Rakowa. W poprzednim sezonie aż 15 razy zachował czyste konto, więc nikogo nie powinno dziwić zainteresowanie innych klubów. Ostatecznie Mądrzyk wyładował na kolejnym wypożyczeniu w Miedzi Legni-

ca, która zamierza walczyć o powrót do Ekstraklasy. Do Korony Kielce powrócił Igor Kośmicki, jednak nie przebił się do szerokiego składu zespołu grającego na najwyższym szczeblu rozgrywek, więc jest szansa, że wróci do Olsztyna, z tym że nie przed niedzielnym meczem. Do ligowego rywala udał się Maciej Spychała, który odrzucił nowy kontrakt w Stomilu i wybrał atrakcyjniejszą umowę pod względem finansowym w Olimpii Elbląg.

NAJWIĘKSZYM OSŁABIENIEM STOMILU WYDAJE SIĘ BYĆ ODEJŚCIE JAPOŃCZYKA SHUNA SHIBATY, KTÓRY JEST O KROK OD ZWIĄZANIA SIĘ Z PIERWSZOLIGOWYM GKS KATOWICE.

Kto zatem przyszedł do Stomilu? Patryk Czubak będzie miał do dyspozycji dwóch bramkarzy młodzieżowców. Z Kotwicy Kołobrzeg wypożyczony został Miłosz Garstkiewicz, a z Jaguara Gdańska udało się wykupić 16-letniego Łukasza Jakubowskiego - podpisał dwuletnią umowę z opcją przedłużenia o następny rok. Najbardziej doświadczonym piłkarzem, który latem przeniósł się do Olsztyna, jest Czech Michał Bezpalec. W przeszłości przez blisko trzy sezony występował w Polsce w Bruk-Becie Termalicy Nieciecza, z którym awansował do ekstraklasy. Na najwyższym szczeblu wystąpił osiem razy. Do Stomilu z Niecieczy przeniósł się Daniel Pietraszkiewicz, który w Olsztynie będzie chciał powrócić do optymalnej formy po kontuzji. II-ligowiec związał się także z piłkarzami pochodzącymi z regionu. Kontrakty pisali Filip Laskowski (urodzony w Pasłęku) oraz Łukasz Szramowski (pochodzi z Zalewa). Do pierwszego meczu nowym zawodnikiem Stomilu powinien zostać ogłoszony Tomasz Bała z Unii Skierzwice, kwestią dni pozostaje pozyskanie Yūdai Shinonagi z Korony II Kielce

(wcześniej grał w Warmii Olsztyn).

Kadra Stomilu nie jest jeszcze ostatecznie zamknięta, a okienko transferowe zostanie zamknięte dopiero 4 września.

W okresie przygotowawczym Stomil zagrał trzy gry kontrolne. Najpierw było zwycięstwo 3:0 ze Zniczem Pruszków, w ostatni weekend olsztynianie zremisowali 1:1 z Lechią Gdańsk, a w środę Stomil przegrał 3:4 z III-ligową Mławianką Mława. W tym ostatnim meczu z podstawowego składu zagrał jedynie Karol Żwir, który wraca do formy po lekkim urazie. - Chcielibyśmy zweryfikować i zobaczyć piłkarzy, którzy ostatnio mniej grali w sparingach, oraz tych, którzy są na przecięciu pierwszego i drugiego zespołu, a także wyróżniających się zawodników rezerw - wyjaśnia trener Czubak. - Byli także piłkarze testowani, więc udało się złożyć na tyle liczną grupę, że mogła wystąpić w meczu. Zobaczyliśmy zawodników w walce z przeciwnikiem, nie jedynie w grze wewnętrznej.

W Stomilu zagraли m.in. Filip Arak (Polonia Warszawa), Maciej Kowal (Pogoń Szczecin), Jan Szpaderski (MKS Kluczbork), Kacper Zielski (FC Matera), Michał Zięba (Hutnik Kraków), Marcel Abramczyk (ostatnio wypożyczony do Jezioraka Iława) oraz juniorzy Kacper Gwardiak, Igor Kąkolewski, Paweł Łastowski i Maciej Narloch.

W niedzielę o godzinie 16 Stomil przed własną publicznością zagra z Zagłębiem II Lubin. W poprzednim sezonie olsztynianie wygrali z tym zespołem dwukrotnie - 6:2 u siebie i 4:0 na wyjeździe - trener Czubak przestrzega jednak przed lekceważeniem rywala.

• Inne mecze 1. kolejki, piątek: Pogoń Siedlce - ŁKS II Łódź (17); **sobota:** Kotwica Kołobrzeg - Polonia Bytom (14:15 TVP Sport), Olimpia Elbląg - Lech II Poznań (16), Stomil Olsztyn - Zagłębie II Lubin (16), Hutnik Kraków - Skra Częstochowa (17), GKS

Jastrzębie - Stal Stalowa Wola (18), Olimpia Grudziądz - Sandecja Nowy Sącz (18), Wisła Puławy - Chojniczanka Chojnice (18), KKS 1925 Kalisz - Radunia Stężyca (19:25).

EMIL MARECKI

STOMIL OLSZTYN

- **Bramkarze:** Miłosz Garstkiewicz, Łukasz Jakubowski
- **Obrońcy:** Michał Bezpalec, Igor Jędrzejczyk, Michał Karlikowski, Łukasz Kubań, Hubert Sadowski, Filip Szabaciuk, Bartosz Waleńcik
- **Pomocnicy:** Łukasz Borkowski, Mateusz Drabiszczak, Kacper Kondracki, Hubert Krawczun, Filip Laskowski, Daniel Pietraszkiewicz, Marcin Stromecki, Łukasz Szramowski, Filip Wójcik, Karol Żwir
- **Napastnicy:** Bartosz Florek, Piotr Kurbiel

Fot. Emil Marecki

Yūdai Shinonaga dobrze wypadł w dwóch ostatnich sparingach, więc ma szansę na podpisanie umowy ze Stomilem

REKLAMA

GAZETA OLSZTYŃSKA

SZUKAMY OSOBY DO KSIĘGOWOŚCI I KADR

Wykształcenie
wyższe
kierunkowe

Tel. do kontaktu:
502 499 506

Mail do kontaktu:
kadry@gazetaolsztynska.pl

OFIARA CIOSU WIBRUJĄCEJ PIĘŚCI?

50 lat temu, 20 lipca 1973 roku, zmarł Bruce Lee, amerykański aktor chińskiego pochodzenia. Jego przedwczesna śmierć wywołała wiele plotek oraz teorii spiskowych. W Polsce Bruce Lee zdobył ogromną popularność za sprawą filmu „Wejście smoka”.

Oprócz aktorstwa Bruce Lee zajmował się też reżyserią, jednak przede wszystkim był również mistrzem sztuk walki, twórcą Jeet Kune Do, hybrydowej filozofii sztuk walki czerpiącej z różnych dyscyplin sportowych. Uznawano go za najbardziej wpływowego mistrza sztuk walki wszech czasów i ikonę popkultury XX wieku, która wypełniła lukę między Wschodem a Zachodem. Filmy z jego udziałem miały duży wpływ na zmianę sposobu przedstawiania Azjatów w amerykańskich filmach.

Bruce Lee urodził się 27 listopada 1940 r. w San Francisco. Kiedy miał trzy miesiące, wraz z rodzicami przeprowadził się do Hongkongu. Wtedy też po raz pierwszy pojawił się w filmie – trzymany na rękach przez ojca, który był aktorem, w dramacie „Golden Gate Girl”. W wieku pięciu lat Lee zagrał w dramacie „The Birth of Mankind”, a jako ośmiolatek wystąpił w filmie „Fu gui fu yun”.

Gdy miał 13 lat, zaczął trenować kung fu, a kilka lat później także boks. Pod koniec lat 50. z rodziną wrócił do Stanów Zjednoczonych i ponownie zamieszkał w San Francisco. W USA Lee rozpoczął studia filozoficzne na Uniwersytecie Waszyngtońskim.

W 1963 r. opublikował swoją pierwszą książkę na temat kung-fu, otworzył też szkołę kung-fu pod nazwą Jun Fan Gung-Fu Institute. Wkrótce stworzył własny styl Jeet Kune Do.

Zagrał w ponad 30 filmach, serialach i programach telewizyjnych, z których najbardziej znane są te nakręcone po 1964 r., gdy powrócił do USA.

- Zawsze czułem, że chciałem być większą gwiazdą niż Steve McQueen, swoją karierę wzorował na Clincie Eastwoodzie – powiedział w 2018 r. autor biografii Bruce’a Lee Matthew Polly w wywiadzie dla internetowego serwisu informacyjnego Bloody Elbow.

Role, jakie grał Bruce Lee, zawsze wiązały się ze scenami walk. To dość szybko sprawiło, że stał się ikoną wschodnich sztuk walki. Oddziaływanie jego ról filmowych zaczęło wykraczać poza samą rozrywkę. Stał się propagatorem wschodnich sztuk walki i związanych z tym ideologii wschodu oraz jednym z bohaterów popkultury. Amerykańscy socjologowie twierdzą też, że Lee miał znaczący wpływ na procesy asymilacyjne Chińczyków w społeczeństwie amerykańskim.

Najsłynniejszym filmem Bruce’a Lee było „Wejście smoka”, które weszło do kin w USA 26 lipca 1973 roku, czyli kilka już dni po nagłej śmierci Lee. Film ten wyrósł na symbol zwycięstwa słabych i wykluczonych nad możnymi tego świata.

„Wejście smoka” okazało się najbardziej kasowym filmem z udziałem Lee. Budżet tej produkcji wynosił 850 tys. dolarów, a światowa dystrybucja przyniosła aż 400 mln dolarów. W 2004 roku tytuł ten został wpisany

Bruce Lee podczas premiery filmu Wielki szef (1971)

ny na listę filmów tworzących dziedzictwo kulturalne Stanów Zjednoczonych.

W polskich kinach „Wejście smoka” pojawiło się dopiero dziewięć lat po premierze amerykańskiej – 22 czerwca 1982 roku. W tamtych czasach tak długa podróż do Polski nie była niczym nadzwyczajnym, o czym świadczy chociażby „Parszywa dwunastka” z 1967 roku, która nad Wisłę trafiła dopiero trzynastą lat później.

Wróćmy jednak do „Wejścia smoka”, który przez wiele miesięcy był hitem wyświetlanym w najlepszych kinach w całym kraju. Widzowie oglądali go po kilka razy. Ten typ filmu był zupełną nowością w Polsce. W kolejnych latach to właśnie za sprawą Lee i jego filmu rozpoczęła się w Polsce moda na wschodnie sztuki walki.

- „Wejście smoka” miało decydujący wpływ na to, że szkoły sztuk walki zaczęły unas powstawać jak grzyby po deszczu. Był to film zrobiony z dużym rozmachem – przyznaje Marcin Błaszak z Fundacji Wing Tsun Kung Fu Polska. - Znani mi prekursorzy sztuk walki w Polsce potwierdzają, że po pojawieniu się w kinach „Wejścia smoka” ludzie licznie zapisywali się do szkół sztuk walki. Na pewno też charyzma Bruce’a Lee miała duży wpływ na tak dynamiczny rozwój popularności kung fu. Dla osób z pokolenia 40+, interesujących się sztukami walki, Lee jest postacią bardzo ważną. Dla młodszych jest on legendą, ale wzorce mają chyba inne – twierdzi Błaszak.

„Śmiało można powiedzieć, że film oparł się próbie czasu i nadal dostarcza takich samych emocji jak kilkadziesiąt lat temu. Nieśamowite pojedynki, których choreografią zajął się sam Bruce Lee, wyglądają wspaniale” – na portalu Filmweb pisał Marcin Kamiński. „Warto pamiętać, że przy ich realizacji nie korzystano z żadnych efektów specjalnych i na ekranie możemy podziwiać faktyczne umiejętności mistrzów, a jest kogo. Obok Bruce’a Lee w filmie wystąpili m.in. Bolo Yeung, Jim Kelly i Sammo Hung Kam-Bo, a wytrawni widzowie w bardzo wielkich rólkach dostrzegą również Jackie Chana i Chucę Norrisa. To jeden z tych filmów, do których można wracać po wielokroć i na pewno się nie znudzą”.

Bruce Lee zmarł 20 lipca 1973 r. Miał wówczas zaledwie 32 lata. Brak oficjalnego komunikatu dotyczącego przyczyn śmierci spowodował, że media rozpowszechniały plotki i teorie spiskowe dotyczące przyczyny zgonu gwiazdy. Po sekcji zwłok oficjalnie podano, że śmierć Lee nastąpiła na skutek obrzęku mózgu spowodowanego pomieszczeniem ze środkami odurzającymi. Po latach w biografii Lee podano, że już kilka miesięcy przed śmiercią miał problemy ze zdrowiem. Bruce Lee został pochowany na cmentarzu Lake View w Seattle.

Ani komunikat po sekcji zwłok, ani późniejsze informacje nie powstrzymały jednak rozprzestrzeniania się na całym świecie teorii spiskowych i plotek o przyczynach śmierci Lee. Najbardziej znana mówiła, że został zabity przez mnichów z klasztoru Shaolin „ciosiem wibrującej pięści” za ujawnienie tajemnic kung-fu.

Teoria ta miała pewne realne podstawy. Lee nie był lubiany przez innych mistrzów właśnie za popularyzację kung-fu oraz powszechne nauczanie tej sztuki walki. Do szkół kung-fu, prowadzonych przez Chińczyków w USA, mogli chodzić tylko inni Chińczycy. Lee uczył natomiast wszystkich chętnych, którzy byli w stanie zapłacić za jego lekcje.

Niektórzy ze zwolenników teorii spiskowych rozwijali je na całą rodzinę Lee. Speculowano, że ciąży nad

nimi klątwa, na co dowodem miałyby być tragiczne śmierci syna Bruce’a – Brandona Lee, który w wieku 28 lat zginął podczas kręcenia zdjęć do filmu. Te i wiele podobnych hipotez (np. o porachunkach z Triadą, chińską mafią) do dziś buduje legendę gwiazdy.

W 2018 r., 45 lat po śmierci Lee, ukazała się książka autorstwa Matthew Polly’ego „Bruce Lee. A life”, określana jako „pierwsza oficjalna i całkowicie wiarygodna biografia wielkiej gwiazdy i mistrza sztuk walki”. Polskie wydanie zostało wysoko ocenione przez czytelników. Można tam znaleźć informacje, że lekcje sztuk walki pobierał u Lee również... Roman Polański.

- Bruce Lee był pierwszym Amerykaninem pochodzenia azjatyckiego, który stał się międzynarodową ikoną. Był także misjonarzem sztuk walki, który zrobił więcej dla szerzenia kultury Wschodu na Zachodzie niż ktokolwiek inny – powiedział Matthew Polly, który materiały do ponad 600-stronicowej biografii zbierał dziesięć lat, w tym czasie przeprowadzając ponad 100 wywiadów z rodziną Lee oraz jego przyjaciółmi i ze współpracownikami. W książce pokazał, że to Lee rozpropagował na świecie wschodnie sztuki walki. Pisał m.in., że „w chwili jego śmierci na świecie było mniej niż 500 szkół sztuk walki. Pod koniec lat 90., dzięki wpływowi Lee, w samych Stanach Zjednoczonych było ponad 20 mln uczniów sztuk walki”. PAP

Czas słów parę skreślić o swojej pasji. Choć jestem człowiekiem żuźla, to paradoksalnie w tym miejscu o samym żuźlu piszę mało. Zbyt mało. Tymczasem warto odnotować wydarzenie, które miało miejsce w Polsce ledwie kilkanaście godzin po zakończeniu w Szwecji szóstego tegorocznego turnieju Grand Prix, czyli

OD KONI I UŁANÓW DO KONI MECHANICZNYCH I ŻUŻLA

Indywidualnych Mistrzostw Świata. Każdy kibic sportowy – niekoniecznie specjalnie żuźla – wie, że Bartosz Zmarzlik zmierza po swój czwarty tytuł mistrza świata, choć akurat w Malili nie stanął na podium. Zastąpił go tam Patryk Dudek – jeden z trzech Polaków w tegorocznym GP, medalista mistrzostw świata i mistrzostw Europy. Trzecim jest „lider lidera”, czyli kapitan lidera Ekstraligi (z kompletem zwycięstw) Betardu Sparty

Wrocław. Cała trójka po zawodach w Szwecji, czyli około godziny 23:00, wsiała w żuźlowe busy przystosowane do spania i pojechała do Piły na II turniej Indywidualnych Mistrzostw Polski (od 2022 roku odbywają się one pod moim Patronatem Honorowym). Klub z Piły czasy świetności ma za sobą. Wtedy, gdy przed przeszło dwiema dekadami zdobywał tytuł mistrza Polski. Przez kilka ostatnich lat w tym wielkopolskim mieście nie było

żuźla, odrodził się ostatnio i „głód czarnego sportu” jest wyraźny nadkomplet widzów. Kurzyło się jak w dawnych czasach romantycznego żuźla. Miejscowa publiczność dopinowała zwłaszcza wychowanek, późniejszego dwukrotnego wicemistrza świata Jarosława Hampela, który na tym samym stadionie przed 23 laty jako 18-letni junior zdobył, sprawiając sensację, srebrny medal mistrzostw Polski seniorów.

Wygrał wtedy starszy brat Tomasza Golloba – Jacek. Teraz wiecznie młody Hampel dotarł aż do finału i znalazł się tuż za podium, na którym w komplecie znaleźli się uczestnicy dzień wcześniej rozegranych Grand Prix Szwecji. Żużel, niestety, nie jest sportem globalnym. Tak naprawdę uprawia się go ledwie w kilkunastu krajach – przede wszystkim w Europie, a poza tym w USA i Australii. Jest na pewno najpopularniejszym

nieolimpijskim sportem w Polsce. Polska ma najsilniejszą ligę na świecie (i najlepiej płatną!), w której jeżdżą wszyscy, co do jednego, najlepsi żuźlowcy świata. Ciekawe, skąd ta popularność żuźla w naszym kraju. Czyżby z tego, że my Polacy – Sarmaci wielowiekową miłość do koni przenieśliśmy na konie mechaniczne? Od ułanów do jeźdźców, ale na motorach? Pewnie coś w tym jest. RYSZARD CZARNECKI

GAZETA OLSZTYŃSKA

ZRÓB
PREZENT BLISKIM!
ZAPRENUMERUJ
DLA NICH
E-WYDANIE
GAZETY
OLSZTYŃSKIEJ

kupgazete.pl

89 539 76 65